

Шляхом Віри

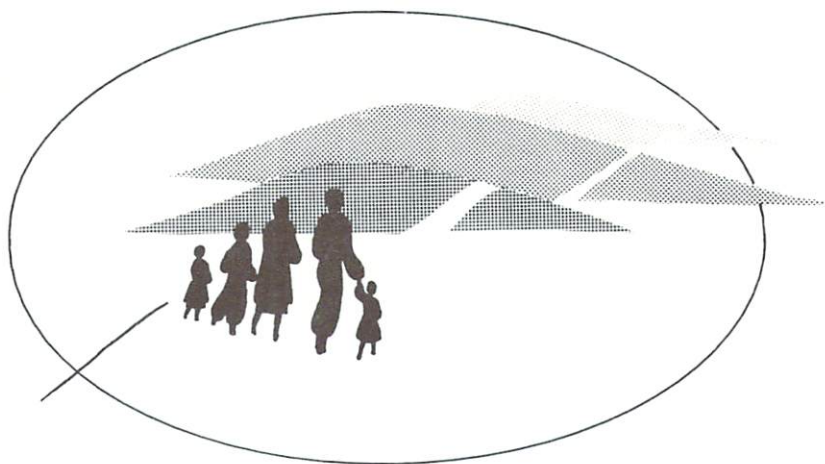
Українське Тисячоріччя

Сестра Марія Шевчук СНДМ

Шляхом Віри

Українське Тисячоріччя

Сестра Марія Шевчук СНДМ

Шляхом Віри: Українське Тисячоріччя

Текст і видання

Сестер Службниць: Непорочної Діви Марії
Провінції Христа Царя

Sisters Servants of Mary Immaculate
5 Austin Terrace, Toronto, Ontario, Canada
MSR 1Y1. Telephone (416) 924-7422

Ч. 73/1987

Дозволяється друкувати.

Вінніпег, дня 30 листопада, 1987

+ Максим Германюк, Архієпископ Вінніпезький,
Митрополит Української Католицької Церкви Канади

Щира подяка Сестрі Амбросії П. Стахів, СНДМ, Провінційній Настоятельці;
Сестрі Домініці Славуті, СНДМ; Сестрі Лідії Коротковій, СНДМ; і всім що
будь-яким способом брали участь над редагуванням цієї книжки.

Уривки зі Святого Письма Старого та Нового Завіту, Рим, В-во ОО. Василіян,
1963

Обкладинку та ілюстрацію виготовила Сестра Рута Ейні, СНДМ

Машинопис підготувала до друку Сестра Рута Якимішин, СНДМ

Технічний дорадник: Всч. О. Роман Даниляк

Typesetting: інж. Юрій Бланарович, Montville, N.J.

Printed in Canada by
Midtown Reproductions, Toronto, Ontario

Авторські права застережені.
Copyright 1987 SSMI. All rights reserved.

Передрук усієї книжки або її частини не дозволяється без письменого
дозволу видавця.

Глибоке признання

Сестрі Патрікії Лейсі, СНДМ, за виготовлення наступних п'єс і молитов до
книжки Journey of Faith - П'єси: Благословення Київських Гір, Хрищення
Русі-України, Через Терня до Зірок. Молитви: Відновлення Хресних Обітниць,
За Збереження Віри.

Ці тексти з англійської мови переклала Сестра Домініка Славута, СНДМ, до
книжки Шляхом Віри.

ISBN 0-9693121-1-3

Legal deposit: National Library, Ottawa, Ontario, Canada

Зміст

Розділ 1	Поклик	5
Тема 1	Шляхом Вірности	7
Тема 2	Коріння Нашої Віри	9
Тема 3	Благословення Київських Гір	13
Тема 4	Хрищення Русі-України	17
Тема 5	Св.Тайни Хрищення й Миропомазання	28
Розділ 2	Скарб	39
Тема 1	Простеження Сімейного Коріння	41
Тема 2	Одна Вселенська Церква - Багато Помісних Церков	43
Тема 3	Наш Скарб: Наш Обряд	48
Тема 4	Церква - Божий Дім	54
Тема 5	Ікона: В Присутності Святости	62
Розділ 3	Змагання	67
Тема 1	Благання Мама	69
Тема 2	Ранній Зріст - Повний Надії	72
Тема 3	Духовість Раннього Християнства в Русі-Україні	75
Тема 4	Змагання За Життя	80
Тема 5	Нове Життя - Нові Змагання	86
Розділ 4	Діяспора	97
Тема 1	До Далеких Країн	98
Тема 2	Українська Католицька Церква в Канаді	111
Тема 3	Вдячність Господеві	116
Розділ 5	Страждання	123
Тема 1	Шлях До "Катакомб"	124
Тема 2	Сила в Стражданні	130
Тема 3	Через Терня До Зірок	136
Розділ 6	Майбутність	147

Вступ

988 року Володимир, князь Русі-України, прийняв Хрищення й покликав свій народ прийняти християнство. В тисячоріччя цієї, для нас історичної події, ми, доньки й сини українського народу, пам'ятаємо, твердимо й урочисто святкуємо, що ми в Христа христилися.

Святкування Тисячоріччя Хрищення

Прийняття християнства – це в історії народу подія великої ваги. Годиться, щоб до тисячоріччя старанно приготувитися й урочисто його відсвяткувати.

Звернім увагу на те, що прийняти християнство, увійти в нове життя в Христі через Хрищення, обіцяти жити, згідно з вимогами Св. Євангелія – це насамперед, подія духовного значення. Це повинен бути святий час віднови віри й роздумування над значенням Хрищення.

Наша Історія

Історія, одиниці чи народу – це процес. Ким ми є в цьому часі, впливає з нашого минулого. Нашої історії не можна забути, уникнути, зректися. Св. Отець Іван Павло II, промовляючи до українців, зібраних у Вінніпегу 1984 року, закликав, щоб вони зрозуміли, плакали й затримали свою духовно-релігійну спадщину, потрібно нам ознайомитись з нашою історією, замислитись над нею, вчитися з неї, щоб разом з Господом бути співтворителями нашого майбутнього.

Шляхом Віри

Хрищення – це початок нашого життя вірності Христові. Протягом нашої історії велика кількість наших сестер і братів багато страждали за віру. Неможливо збагнути історію нашої переслідуваної Церкви, особливо протягом останніх сорока років. Якщо бажаємо відновити нашу Церкву, принести народові нову надію, прямуймо постійно шляхом віри.

Програма: Шляхом Віри

Шляхом Віри – це програма навчання і роздумувань, створена для того, щоб допомогти парафіям, школам, сім'ям і т.д. приготувитися до святкування тисячоріччя Хрищення Русі-України.

Загальна Мета Програми

Зростати в зрозумінні, що святкування тисячоріччя – це, передусім, святкування того, що ми в Христа християлися.

Зростати в знанні, зрозумінні й любові до нашої духовної спадщини.

Замислитись над значенням Св. Хрищення.

Зміст

Розділ 1 розмірковує над початком християнства на Русі-Україні й подає катехизацію Тайни Хрищення.

Розділ 2 подає нашу духовну спадщину й дещо описує про наш Обряд.

Розділ 3 розповідає про зріст християнства на Русі-Україні.

Розділ 4 досліджує причини й обсяг діаспори і вказує, як наша Церква в діаспорі збагачує Універсальну Церкву.

Розділ 5 пригадує історію нашої переслідуваної Церкви на Українських землях.

Розділ 6 вказує на образ нашого майбутнього.

Форма Програми

Програма *Шляхом Віри* написана у формі вчительського підручника й створена у шістьох розділах.

Пропозиції як Користуватись Програмою

Матеріал, поданий у цій програмі, можна вживати різними способами:

- можна пристосувати для молодих/старших дітей, молоді і т.д.
- вивчити в цілості, простежити, як наш народ жив християнство протягом тисячоріччя.
- вивчити частину програми, наприклад, катехизацію хрищення (розділ 1, тема 5), представити сценку у парафії і т.д.
- вивчення/читання в сімейному колі.

Поклик

Мета

Зростати в усвідомленні, що через Св. Хрищення ми увійшли в нове життя в Бозі.

Простежити коріння нашої віри до Христа і Його апостолів.

Роздумати над початком християнства на Русі-Україні.

Пригадуватись над значенням Хрищення і Миропомазання.

Застанова

Так промовив Бог до Ізраїльтян, коли вивів їх з Єгипетської неволі:

Тож коли щиро слухатимете мого голосу й дотримуватиметеся мого завіту, будете моєю особливою власністю з поміж усіх народів, бо моя вся земля. Ви будете в мене царством священників, народом святим.

Вихід 19:5-6

Ці слова стосуються нас, коли ми приймаємо Св. Хрищення. Через цю Тайну ми стаємо Божими дітьми, сміло кличемо до Бога: "Отче!" Бог обіцяв опікуватися нами, вести нас, дати нам участь у Своїм житті. Приймаючи ці дари, ми прирікаємо Богові вірність і любов.

Минає тисяча років від того часу, коли Володимир Великий зі своїм народом прийняв Св. Хрищення. За ласкою Божою, ми, сини і доньки українського народу, залишились вірними Господеві протягом цього часу. З глибокою подякою й великою радістю святкуємо тисячоріччя нашого життя в Христі.

Розвиток Розділу

В цьому розділі роздумуємо над тим, як Бог покликав наш народ до Св. Хрищення, розважаємо над значенням цієї Тайни і приготуємося відновити хресні обітниці.

Тема 1 вказує, що Св. Хрищення – це початок нового життя в Христовій вірі.

Тема 2 виявляє, що наша віра вкорінена в Христі і Його апостолах.

Тема 3 подає оповідання, як святий Андрій благословив землю, на якій згодом виникло місто Київ.

Тема 4 пригадує подію Хрищення Русі-України 988 року. Ми заохочені, щоб духом увійти в торжество тисячоріччя й відновити хресні обітниці.

Тема 5 подає катехизацію Тайн Хрищення і Миропомазання.

Джерела

Великий Атанасій, ЧСВВ, *З Літопису Християнської України*, Том 1, Рим, В-во ОО. Василіян, 1968.

Іванів Микола, ЧСВВ, *Ріки Води Живої*, Прудентопіль, Бразилія, В-во ОО. Василіян, 1976.

Катрій Юліян, ЧСВВ, *Пізнай Свій Обряд*, Нью-Йорк, В-во ОО. Василіян, 1982.

Пекар А., ЧСВВ, *Відродження Водою і Духом Святим* (Св. Тайна Хрещення), Нью-Йорк, В-во ОО. Василіян, 1959.

Повість Минулих Літ: Літопис.

Чубатий Михайло, *Історія Християнства на Русі-Україні*, Том 1, Рим, В-во Українського Католицького Університету Ім. св. Климентія Папи, 1976.

"Обряд Хрищення," див.

Малий Требник, Богослужбові і богомільні видання Верх. Архиспископа, ч. 9-10, Рим, 1973.

...

Adult Instructional Program on the Sacraments of Initiation.
Educational Services Committee. Melkite Greek Catholic Eparchy of Newton. Sophia Press, 1980.

God With Us Catechetical Series. McKees Rocks, Pennsylvania, 1980.

Hrynchyshyn, Bishop Michael. *Born of the Water and the Spirit.*
Millennium Series #8. Central Jubilee Committee.

Kucharek, Casimir, *The Sacramental Mysteries, A Byzantine Approach.*
Allendale, N. J. or Combermere, Ontario: Alleluia Press, 1976.

With Eyes of Faith: An Introduction to Eastern Theology. McKees Rocks, Pennsylvania, God With Us Publications, 1985.

...

Шляхом Віри. Торонто, Канада, В-во Сестер Службниць Непорочної Діви Марії, 1987. (магнітна стрічка/касетка. Ця касетка включає всі церковні пісні, співання/читання псалмів і т.д. програми *Шляхом Віри*).

Мета

Представити Св. Хрищення як початок нового життя в Христі.

Застанова

Прийняти Хрищення можна в дечому порівняти із вступленням у Подружжя. У день вінчання жінка й чоловік вільно вступають у нове споріднення й прилюдно заявляють, що не зважаючи на обставини, в яких можуть перебувати в майбутньому, вони будуть жити усе життя, з'єднані в любові й вірності. День вінчання є початком їхнього спільного життя.

Подібне можна сказати й про Св. Хрищення. День Св. Хрищення є початком нового життя в єдності з Христом, початком подорожі життя, ідучи шляхом віри.

Розвиток Теми

1. Спогади

а) Заохоти учнів пригадати над тим, як спогади можуть оживити події з нашого минулого життя.

б) Прочитай наступну розповідь: Павло й Марія згадують і переживають свій "Шлях Вірності."

Шляхом Вірності

Проміння призахідного сонця золотом і сріблом вкривало верхівки дерев. Легенький вітрець провівав крізь листя тополі.

Павло й Марія вийшли з хати й зайняли свої місця у кріслах-гойдалках. Сиділи мовчки, неначе не наважувались порушити тишу світу. Нарешті, Марія тихенько промовила: "Який чудовий день...наші діти...численні внуки й правнуки...всі з'їхалися...прийшли до нас...всі, крім,..." – і на мить схвильовано стрималася, – "всі, крім Миколи й Михайла." Павло поглянув на Марію, взяв її руку в свою, кажучи: "Чудовий день...величний день...так багато днів...така кількість років...п'ятдесят добрих років."

І знову тиша, тиша, сповнена глибоким почуттям і щирою любов'ю. Згодом Марія взяла із столика

фотоальбом, присунула крісло до Павла і разом почали розглядати, згадувати, оживлювати життєві спомини.

“Яка молода...гарна...не було й не буде гарнішої,” зауважив Павло, дивлячись на фотографію з дня вінчання. “Який сильний, лагідний, дбайливий...” відповіла вона. І так, сторінка за сторінкою, вони переглядали альбом, часом говорячи, а більше глибоко захоплені тихими гадками. Пригадували веселі дні: народження першого сінка, день христин маленького Михайлика, прогулянки, сімейні свята й зустрічі, що тісно в’язали родину, свята й урочистості у громаді. Згадували події, повні болю й страждання: трагічна смерть сина Михайла; похорон першої внучки; вогонь, що знищив більшу частину їхнього дому; день, коли молоденька Марта покинула дім і вони не знали, чи колись знову її побачать; день, в якому два сини були покликані до військової служби...з болем згадували Миколу, що загинув у битві. Пригадували сусідів, приятелів, що поділяли своєю присутністю веселі й сумні часи шляху їхнього подружнього життя. Про приятелів, що вже відійшли до Небесного Отця...Павло й Марія разом благали за них Господа: “Зі святими упокій їх...дай їм вічну пам’ять.”

Протягом довгого часу сиділи, пригадували, воскрешали у пам’яті, переживали, відчували переживання кожної події...аж поки події минулого не почали ставати сучасною дійсністю.

Кінець альбому. Павло встав і подав руку Марії, щоб вона стала поблизу нього. Після короткої мовчанки Павло почав молитися тихим голосом: “Дякую Тобі, Боже, за цю дорогу життя, якою Ти нам зволив пройти. Ти завжди благословив нас Своєю присутністю й допомогою. Ти був нашою надією і підпорою в цьому п’ятдесяти-річчі. Будь з нами, веди нас, опікуйся нами на нашій дальшій шляху життя.” Марія взяла його руку в свою, стиснула, та із зворушенням прошепотіла: “Амін”.

в) Дискусія: Сила Спогадів

- Пригадай життєві спогади Павла й Марії.
- Що нам ці спогади розповідають про їхнє подружнє життя?
- Що означає: “і одна за одною, події минулого стали сучасною дійсністю?”
- Як можуть спогади зміцнити або послаблювати внутрішній зв’язок між людьми?

2. Хрищення

День вінчання Павла й Марії був початком їхнього подружнього життя. День за днем, рік за роком, вони жили взаємні подружні приречення любови й вірности.

Подібно і з днем святого Хрищення ми починаємо життя вірности Христові. Наше життя бере новий напрям, нову орієнтацію, вступаємо у нове споріднення з Богом. Господь кличе нас до Себе, дозволяє нам стати Його дітьми, спадкоємцями. Ми приймаємо цей поклик і прилюдно прирікаємо, що будемо вірні Христові, день у день будемо жити, як вказує нам Святе Євангеліє.

День вінчання...день хрищення...це початок нового життя, життя вірности приреченням.

3. Тисячоріччя

Закінчимо цю тему короткою згадкою про Тисячоріччя Хрищення Русі-України. Вкажіть, що ця Програма має на меті дати нам глибше зрозуміти:

- як протягом тисячі років наш народ ішов *Шляхом Віри*.
- значення Тайни Хрищення.

4. Молитва

На подяку Богові, що дозволив нам через Тайну Хрищення стати Його дітьми.

Небесний Отче, ми дякуємо Тобі за те, що Ти дав пізнати нашому українському народові Ісуса Христа, Його святу науку, та дозволив, що через Тайну Святого Хрищення ми стали Твоїми дітьми.

З нами Бог, розумійте народи, і покоряйтеся бо з нами Бог. (тричі).

(Дивись: *Шляхом Віри* – касетка).

Розділ 1 Тема 2

Коріння Нашої Віри

Мета

Зрозуміти, що наша віра вкорінена в Христі.

Пригадати подію Зіслання Святого Духа й початок Христової Церкви.

Призадуматись над зісланням нам Св. Духа.

Застанова

Наша віра вкорінена в Христі і Його апостолах. Читаємо в Пролозі Діянь Апостолів, що Христос після Воскресення показував Себе апостолам, розповідав про Царство Боже. Він наказав їм не кидати Єрусалим, але чекати приходу Святого Духа, обіцяного Отцем: *Та ви приймете силу Святого Духа, що на вас зійде, і будете моїми свідками в Єрусалимі, у всій Юдеї та Самарії й аж до кінця землі.* (Діяння 1:8).

Коли настав день П'ятидесятниці, обітниця здійснилась. Апостоли, сповнені Святим Духом і повнотою життя Божого, не переставали навчати й звіщати благовість Христового Євангелія, спочатку в Єрусалимі, а потім у різних країнах світу.

Читаємо в Діяннях Апостолів, що після першої проповіді Петра, слухачі питали: *Що нам робити?* Петро відповів: *Покайтеся і нехай кожний з вас охреститься в ім'я Ісуса Христа...і ви приймете дар Святого Духа.* (Діяння 2:38).

Тієї миті, коли ми прийняли Тайну Святого Хрищення, ми одержали безмежний дар – дар зіслання Святого Духа.

Розвиток Теми

1. Вкорінення в Христі

а) Рик Гансен, молодий чоловік, розуміє труднощі людей з фізичними вадами. Рик є паралітиком. Він глибоко відчував, що фізично здорові люди не розуміють постійні невігоди, страждання, а часом і безнадійність в'язнів паралічу. Він вирішив звернути увагу всього світу на потреби людей з фізичними вадами. Почав приготуватися...об'їхав довкола світу...Як? кріслом на колесах, до якого його прикував параліч. Рик закінчив свою місію 1987 року у Ванкувері, Канаді.

б) Порівняй історію Рика Гансена з історією групи звичайних молодих чоловіків, посланих повернути весь світ.

Прочитай уривок із Св. Письма:

А одинадцять учнів пішли в Галилею на гору, куди їм Ісус призначив. Побачивши Його, вони вклонилися Йому; а деякі сумнівалися. Ісус же приступив і промовив до них: "Дана мені всяка влада на небі й на землі. Ідїть, отже, і зробіть учнями всі народи: християни їх в ім'я Отця і

Сина і Святого Духа; навчаючи їх берегти все, що Я вам заповідав. Отож, Я з вами по всі дні аж до кінця віку."

Мат. 28:16-20

в) Поміркуй над переживанням Рика Гансена та апостолів.

- Яка, можливо, була їхня початкова реакція, коли думали про місію, що на них чекає?
- Що давало їм надію підчас великих трунощів?

2. Зіслання Святого Духа

а) Прочитай опис зіслання Св. Духа:

А як настав день П'ятидесятниці, всі вони були вкупі на тім самім місці. Аж ось шугнув знезацька з неба шум, неначе подув буйного вітру, і сповнив увесь дім, де вони сиділи. І з'явилися їм поділені язики, мов вогонь, і осів на кожному з них. Усі вони сповнились Святим Духом і почали говорити іншими мовами, як Дух давав їм промовляти.

А перебували в Єрусалимі між юдеями побожні люди з усіх народів, що під небом. І як зчинився той шум, зійшлась велика юрба і хвилювалася, бо кожний чув, як вони говорили його мовою. Здивовані й остовпілі, вони один до одного казали: "Хіба не галилеяни всі оці, що розмовляють? Як же воно, що кожний з нас чує нашу рідну мову: партяни, мідяни, еламії, і мешканці Месопотамії, Юдеї і Каппадокії, Понту й Азії, фригії і Памфілії, Єгипту й околиць Лівії, що біля Кирени, римляни, що тут перебувають, юдеї і прозеліти, критяни й араби – ми чуємо їх, як вони нашими мовами проголошують величні діла Божі?" Всі дивувались і, збентежені, один до одного казали: "Що б це могло бути?" Інші ж з насмішкою казали: "То вони молодим вином повпивалися."

Діяння 2:1-13

Прочитавши Святе Письмо, призадумайся разом з учнями:

- Як була сповнена обітниця Отця, що апостоли одержать силу Святого Духа?
- Яку зміну вчинив Святий Дух у апостолах?

б) Розвиток Церкви

Перед своїм відходом до небесного Отця, Христос передав своїм апостолам обов'язок проповідувати Боже Слово по всьому світі. Після зіслання Святого Духа, вони почали виконувати наказ. З міста Єрусалиму апостоли засіяли Євангельське насіння в Юдеї та Самарії. Згодом апостоли понесли Христову віру в Малу Азію, Європу, і в саму столицю римської імперії, Рим.

3. Зіслання Нам Святого Духа

а) обміркуй з учнями, що ми маємо власне зіслання Святого Духа. В Святому Хрищенні й Миропомазанні ми стаємо храмом Святого Духа й живемо Його життям.

Ось як пише св. Павло про діяння Святого Духа в нас:

Усі бо ті що їх водить Дух Божий, вони сини – сини Божі. Бо вони не прийняли дух рабства, щоби знову підлягали боязні, але прийняли дух усиновлення, яким кличемо: "Авва! – Отче!" Сам цей Дух свідчить разом із нашим духом, що ми – діти Божі; а коли діти, то й спадкоємці Христа, якщо ми страждаємо разом із Ним, щоб разом з Ним і прославитися.

Рим. 8:14-17

Дух Святий в нас перебуває. Любов Божа, влита в серця наші Святим Духом, поєднує нас, творить одним тілом, однією Церквою.

б) Поклик до Свідчення

i) Пригадай учням, як під час Свого життя на землі Христос кликав людей до Себе й приготував їх, щоб стали Його апостолами. В Хрищенні й Миропомазанні ми теж покликані йти за прикладом апостолів і нести Добру Новину Спасіння в своє оточення.

ii) Заохоти учнів взаємно поділитися ситуаціями, в яких приклад інших мав на них добрий вплив.

iii) Досліди з учнями труднощі, що їх ми іноді зустрічаємо у стосунках з приятелями, коли бажаємо поводитися, як годиться Христовим свідкам.

Молитва

i) Допомогти учням зрозуміти, оцінити й завчити нашу традиційну молитву до Святого Духа.

*Царю Небесний Утішителю Душе істини,
що всюди esi і все наповняєш,
Скарбе дібр і життя Подателю,*

*прийди і вселися в нас,
і очисти нас від усякої скверні,
і спаси Благий душі наші.*

ii) Якщо можливо, навчи співати молитву, "Царю Небесний."

(дивись: *Шляхом Віри* – касетка).

Розділ 1 Тема 3

Благословення Київських Гір

Мета

Пригадати подорож св. Андрія до місця, де пізніше був споруджений Київ.

Застанова

Після Зіслання Святого Духа апостоли були послані до всіх частин відомого у ті часи світу. Існує легенда, що св. Андрій, брат св. Петра, подорожував по ріці Дніпро. Розповідається, що підчас молитви св. Андрій дістав натхнення, щоб піти до скіфів. Він взяв зі собою кількох учнів і вибрався на цю місю. Вони подорожували навколо Чорного Моря, а потім на північ, рікою Дніпро. Одного ранку св. Андрій вказав на гори, серед яких вони розклали ватру, і сказав:

Чи бачити ці гори? Господь поблагословив їх особливим чином. На цьому місці постане велике місто й Господь збудує в ньому багато церков.

Св. Андрій поблагословив ті гори й поставив там хрест. Потім вони продовжували свою подорож на ріці Дніпро. Кілька століть переходом на тому самому місці був споруджений Київ. Пророцтво св. Андрія сповнилося.

Розвиток Теми

1. Розповісти оповідання про св. Андрія.
2. Відіграти легенду про св. Андрія, як сценічну виставу.

Увага: Сценічна вистава – це чудовий засіб, щоб увійти в дух ситуації, відчутти її напруження і ототожнитися з дійовими особами.

Вибір 1: Завдати дітям, щоб прочитали п'єсу.

Вибір 2: Представити цю п'єсу для парафіяльного збору.

Вибір 3:

i) Для малих дітей розповісти історію св. Андрія. Пристосувати її до їхнього віку й зацікавлення.

ii) Написати п'єсу, ґрунтуючись на легенді, або попросити дітей, щоб вони самі написали сценку про св. Андрія. Діти мають дуже цікаві рухи й діялог. Відіграти це для батьків.

Благословення Київських Гір

Сценка, пристосована із *Повісти Временних Літ*, ґрунтується на легенді, що св. Андрій був у Києві.

Дійові особи: Розповідач
св. Андрій
Тимон
Три або чотири учні

Сценарій: Ватра (патички, червоний папір, ручний електричний ліхтар)
Посудина для варення
Хрест (зроблений з неогладженого дерева, 2 метри заввишки)

Костюми: Такі, як за часів Христа.

Музика: "Благослови, Душе моя, Господа," або інша відповідна.

Сцени: Відбувається коло ватри, в половині першого століття по Христі.

Сцена 1: Ватра коло Херсону. Вечір.

Сцена 2: Ватра коло майбутнього міста Києва, кілька тижнів пізніше. Ранок.

Благословення Київських Гір

Розповідач. Після смерті Ісуса, Воскресіння і Вознесіння на небо, Його учні чекали в Єрусалимі на дальші вказівки для них. З приходом Святого Духа апостоли вже більше не боялися вийти й проповідувати "Добру Новину", що Ісус прийшов спасти всіх людей. Кожний апостол був натхнений Святим Духом, куди він має йти і проповідувати.

В *Повісті Временних Літ* говориться, що св. Андрій подорожував навколо Чорного моря та, імовірно, зайшов до гір, на яких пізніше був споруджений Київ. Ця сцена ґрунтується саме на цьому оповіданні.

Сцена 1: *Ватра коло Херсону.* (св. Андрій та його учні сидять коло ватри, говорять і їдять).

Тимон. Андрію, куди ми звідси підемо? Вже так багато євреїв і поган тут в Херсоні повірили в Ісуса, що може ми вже могли б піти в інші околиці?

Андрій. (ставить миску й встає). Я вже також думав про це, Тимоне. В Єрусалимі, того дня, коли Святий Дух зійшов на нас, було кілька скіфів й один із них був так зворушений нашою наукою, бо я говорив їхньою мовою, що він благав мене колись прийти до ріки Дніпра і проповідати про Ісуса його родині й близьким. (Диблячись, поволі на кожного). Чи ви хотіли б піти зі мною так далеко на північ? Ми ще там ніколи не були.

Учні. (говорять разом). Так, напевно. (потакують головою один до одного, говорять між собою).

Тимон. (дивиться на товаришів, а потім на Андрія). Як Господь сотворив цілий світ, і, напевно, Він це зробив Андрію, та й Ісус доручив нам навчати всі народи, то це, певно, включає піти аж до Дніпра.

Учні. (погоджуються притакуючи головою).

-
- Андрій. (радісно). Добре, згода. Тепер помолімся разом, щоб Господь благословив й оберігав нас підчас цієї нашої нової місії. (Андрій стає у передній частині сцени, підносить руки, учні схиляють голови).
- Господи, бережи нас підчас цієї подорожі невідомою рікою до неznаної країни. Пішли Свого Святого Духа на нас і на тих людей, з якими ми будемо зустрічатися і хай Твоє ім'я буде прославлене, де тільки ми підемо. Амінь.
- Всі. Амінь.
- Андрій. (повертається на своє місце). А тепер спочиваймо, перед нами довга, трудна подорож.
- Учні. (Учні лагодяться до снання).
- Розповідач. Св. Андрій і його учні подорожували степами і на північ, рікою Дніпром, проповідуючи "Добру Новину" і роблячи багато навернень до християнства. Одного ранку кілька тижнів пізніше...
- (Світло гаситься і знову засвічується на Сцену 2).
- Сцена 2: Близько Київських Гір*
- Ранок. (учні збирають нічліг, Андрій стоїть спереду з лівого боку й дивиться на публіку).
- Андрій. (вдивляється так, якби бачив видіння). Які прекрасні гори! Це дійсно благословенна земля. (Дальше вдивляється в гори. Тимон підходить і чує Андрієві слова).
- Тимон. Андрію, що ти сказав? (слідкує за Андрієвим поглядом). На що ти дивишся, Андрію? Чи ти бачиш когось?
- Андрій. (до Тимона, пророкуючи). Не когось, Тимоне, але щось. (простягає руку до гір). Чи ти бачиш ці гори? (Тимон киває головою). Так, Божа благодать буде світити на них. На цьому місці виникне славне місто. (Решта учнів наближаються до них, слухають і вдивляються в долину). І Господь збудує там багато Божих храмів. Поставмо на цьому місці отой хрест, що його ми зробили. (Два учні виходять направо, приносять хрест і ставлять його на середині сцени; Андрій молиться).

*Я назначаю це місце як святе, ставлячи тут Твій Святий Хрест. Господи Ісусе Христе, хай Твоє Слово, Твоя Правда, і Твоє Світло наповнить це місце, яке колись буде великим містом на Твою славу.
(благословить хрест). В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.*

(Закінчити відповідною музикою. Всі виходять, беручи з собою нічліг. Андрій йде остатній, ще раз дивиться на хрест і виходить. Світло освічує хрест).

Розповідач.

Пророцтво св. Андрія сповнилося. Багато століть перегодом на цьому місці було побудоване величне місто Київ. Він став центром християнства на цих територіях. Сотні церков були споруджені в його мурах. Насправді чарівний краєвид!

(Відповідна музика на закінчення).

3. Роздума

При хрищенні ми дістали запалену свічку. Це символ, що ми одержали світло віри. Це також запрошення, щоб ми ділилися нашою вірою з іншими. Св. Андрій розносив світло св. Віри в далекі країни, переносячи великі жертви.

4. Молитва

Закінчити молитвою за Україну, за край, в якому живемо, за нас самих, щоб ми далі були апостолами для інших.

Розділ 1 Тема 4

Хрищення Русі-України

Мета

Щоб розповісти історію Хрищення Русі-України.

Заввага для
учителів

Хрищення Русі-України представлено тут у формі драми. Перед початком цієї мети дуже доручається, щоб учителі приготували себе, прочитавши життя св. Володимира.

Розвиток Теми

1. Розповісти історію Хрищення Русі-України від початків до навернення св. Ольги й св. Володимира та Хрищення Русі-України.

2. Відіграти п'єсу: "Хрищення Русі-України."

Вибір 1: Завдати студентам, щоб драматично прочитали п'єсу.

Вибір 2: Відіграти драму для публіки.

Хрищення Руси-України

Драма ґрунтується на описі Хрищення Руси-України в 988 році в "Повісті Временних Літ".

Дієві особи:

Розповідач
Князь Володимир (сильної волі)
Княгиня Анна (сильної волі)
Імператор Константин (розважного, спокійного темпераменту)
Імператор Василь (горячого темпераменту)
Посли
Книжники
Придворні
Слуги
Єпископ
Священики
Люди (бідні й багаті)

Сценарій:

СЦЕНИ 1,3

СЦЕНИ 2,4

СЦЕНИ 5,6

Підмети: Стіл, крісло, трон, сувої, пера

Костюми: Такі, як в десятому сторіччі в Київській Русі.

Музика: *Всі ви, що в Христа христилися,
в Христа одягнулися. Аلیلія.*
(Дивись: *Шляхом Віри* - касетка).

Сцени: Сцена 1: Місто Херсон – столиця Володимира.
Сцена 2: Царський палац в Царгороді. Кілька тижнів пізніше.

Сцена 3: Херсон. Кілька тижнів пізніше.

Сцена 4: Царський палац в Царгороді. Кілька тижнів пізніше.

Сцена 5: Царський палац в Царгороді.

Сцена 6: Хрищення Руси-України. Кілька місяців переогодом.

Хрищення Руси-України

Розповідач. Ця драма "Хрищення Руси-України" ґрунтується на "Повісті Временних Літ". Там читаємо, що Князь Володимир вирішив стати християнином. В наслідок цього рішення його життя, життя Княгині Анни з Царгороду, і релігія цілого українського народу буде змінена навіки.

Наша драма починається, як Князь Володимир тріумфально святкує здобуття міста Херсону.

Сцена 1: Місто Херсон

(К. Володимир входить і здіймає свою шаблю).

Князь Володимир. (тріумфально). Нарешті Херсон є мій! Тепер треба послати послів з ультиматум до імператорів Царгороду. (Кличе книжника Олега) Олегу! (Олег входить, кланяється Князеві).

Олег. Ваша Величносте!

К. Володимир. Олегу! Напиши це повідомлення! (Олег йде до стола, бере перо. Володимир проходжується і диктує).

"Ваша Імператорська Вельможносте...Я здобув ваше славне місто Херсон. Я довідався, що ви маєте незаміжню сестру." (Думає голосно). Але, як вони не схочуть віддати її заміж за мене? (павза, йому приходить ідея). Я знаю...

"Якщо ви мені не даєте її за жінку, я зроблю з вашим містом так як я зробив з Херсоном."

(вдоволений). Це повинно їх налякати. (перечитує і підписує; плескає в долоні, щоб прикликати посла, цей входить і кланяється Володимирові).

Занеси цей ультиматум до Імператорів у Царгороді. Я буду чекати скорої відповіді. (Посол бере сувій,

кланяється і виходить. Володимир відходить, задуманий. Олег впорядковує. Світло гаситьця).

Сцена 2: Царгород

(Імператорська палата: обидва імператори, Василь і Константин, сидять на тронах. Княжна Анна сидить коло них. Інші придворні стоять. Всі дуже зажурені).

Слуга. (кланяється). Ваші Величності, Посол від Князя Володимира приїхав і зараз бажає у вас аудієнції.

Імператор Константин. Добре, пришли його сюди. (до Василя). Щоб хоч не був дуже вимагаючий. Ми не можемо тепер дозволити собі на продовження війн.

Імператор Василь. (з гіркістю). Він вже має Херсон, що ще більше хоче? (Посол входить, підходить до імператорів, кланяється і починає довгий вступ...).

Посол. Ваші Імператорські Величності, я прибув від Князя Володимира...

І. Константин. (перебиває) Прочитай лише його вимоги.

Посол. (нервово). Так, Ваша Імператорська Величносте! (Починає читати). "Ось, я вже здобув ваше величаве місто Херсон. Я також довідався, що ви маєте незаміжно сестру. (Анна здригається). Якщо ви не даєте її мені за дружину, то я поведуся з вашим містом так, як я зробив з Херсоном."

І. Константин. (холодно). Можеш відійти. Ми тебе покличемо, коли будемо мати готову відповідь. (Посол кланяється і відходить. Константин робить знак, щоб усі придворні вийшли. Вони виходять, кланяючись).

Княгиня Анна. (встає із злістю). Хто це такий Князь Володимир? (Дивиться на Василя). Чи ти його знаєш? (Василь заперечувально хитає головою). (До Константина). А ти? (Константин також хитає головою). Чи я маю одружитися з цілковитим іноземцем? Він навіть не є християнином. Навіть, щоб оборонити наше місто, я в совісті не можу одружитися з поганином. (злісно виходить).

І. Василь. (нервово проходить по сцені). Якою людиною є цей князь Володимир? Спочатку він нападає на одне з наших міст, а тепер, як нагороду, вимагає руки

нашої сестри. Ми мусимо воювати з ним, Константине (витає шаблю), в обороні нашої честі.

- I. Константин. (встає, йде до стола). Заспокійся, Василю. Мусимо уважно передумати цю ситуацію.
- I. Василь. (злісно) Це неможливо, щоб візантійська княжна одружилася з таким чоловіком.
- Константин. (зітхає тяжко). Що ми маємо сказати цьому князеві Володимирові? Ми мусимо відповісти на його ультиматум. Приклич Климентія (Василь плече в долоні й Климентій входить, кланяється і сідає коло стола. Константин нервово ходить. Константин диктує).
- “Це неправильно, щоб християни одружувались з поганями. Як ти охрестишся, то зможеш мати її за жінку, успадкуєш Царство Боже, і станеш нашим братом у вірі. Інакше, ми не можемо дати нашої сестри, щоб ти одружився з нею.” (дивиться на Василя). Як це тобі звучить?
- I. Василь. Прекрасно. Може він не схоче хреститися; але як згодиться, то наша сестра одружиться принаймні з християнином. (Плеце в долоні. Входить слуга). Поклич посла від князя Володимира. (В той час Константин переглядає відповідь на сувої. Обидва підписують. Посол входить, кланяється. Константин звиває сувій і дає Послові).
- I. Василь. Достав цю відповідь твоєму Князеві. Ми чекаємо на його відповідь. (Посол кланяється і виходить).
- (світло гаситься)

Сцена 3: Місто Херсон

(Олег сидить, пише листа. Володимир ходить туди й сюди по кімнаті, читає якогось листа. Стук в двері).

- К. Володимир. Прощу!
- Слуга. (кланяється). Посол з Царгороду, Ваша Величності!
- К. Володимир. Хай ввійде.
- Посол. (входить, кланяється). Я приніс відповідь від Їх Імператорських Величностей. (подає сувій Володимирові).

К. Володимир. (задоволений). Дуже добре. Я сподіваюсь, що вони серйозно прийняли мої вимоги. Вернися за годину по відповідь. (Посол кланяється і виходить. Володимир читає листа й задоволено підсміхується. Каже до Олега). Олегу, ще один лист до Їх Імператорських Величностей. (диктує).

“Я погоджуюсь прийняти хрищення. Я вже докладно дослідив вашу релігію і також згоджуюсь прийняти християнську віру й Грецький Обряд так, як його мені представили мої посланці, яких я послав, щоб оглянули й ретельно дослідили його. Ваша віра дуже подобається.”

(до себе). Ну, це повинно їх переконати, що мої наміри є чесні й княжна буде моєю дружиною.

(світло гаситься)

Сцена 4: Імператорський палац у Царгороді

(Василь тримає сувій від Володимира й читає його Константинові й Анні).

І. Василь. “Я погоджуюсь прийняти хрищення. Я отже докладно дослідив вашу релігію і також згоджуюсь прийняти християнську віру й Грецький Обряд так, як його мені представили мої посланці, яких я послав, щоб оглянули й ретельно дослідили його. Я також прошу мощей святих для моїх майбутніх церков і священників, щоб христили моїх людей. Ваша віра дуже мені подобається. Князь Володимир.”

(Анна, слухаючи, стає дедалі більше й більше схвильованою. Скінчивши читання, брати безнадійно дибляться один на одного).

К. Анна. (Злісно встає й обертається від них). Ні, я ніколи не вийду за нього заміж! Ніколи!

І. Константин. (благаючи). Анно, ти наша єдина надія. Він вирішив з тобою одружитись.

І. Василь. (гірко). Він нападе на наше місто, знищить його й візьме всіх нас у полон.

К. Анна. Але я мушу з ним жити ціле моє життя. І буду мусяти залишити мій дім, мій край, мою родину, моє товариство. (плаче).

I. Константин. Я знаю, Анно, це все є правдою. Але ти маєш велику віру. Ти зможеш перетворити його серце. І він хоче стати християнином.

I. Василь. Анно, прошу тебе, зроби це для нас, для нашого народу; вся наша Імперія є в твоїх руках. (Анна довго дивиться на братів, а потім відходить у холодній мовчанці).
(світло гаситься)

Сцена 5: Імператорський Палац в Царгороді

(Василь і Константин чекають, щоб попрацювати з Анною).

I. Василь. Мені дуже жаль посилати Анну до поганина. Але він настоював, щоб Анна привезла з собою священиків, щоб його охристили, то може все вийде на добро.

I. Константин. Богу дякувати, що вона згодилася. Вона дійсно благородна душа. Я буду дуже скучати за нею.

I. Василь. Я також...Ось вона (сердечно). Анно...(Анна входить, сумна, але зрівноважена; кілька з її почету йдуть за нею).

К. Анна. Я почуваюсь так, якби я їхала в неволю. Я воліла б померти й бути похованою – принаймі була б в своєму краї, між тими, кого люблю.

I. Василь. Анно, через твою жертву, Господь поверне землі Русі-України до покаяння й там створиться славна християнська нація. І ти захорониш нас від руїницької війни. (Анна погоджується, потакуючи головою. Браття благословлять і обіймають її. Вона відходить).

Розповідач. В тому часі Володимир хворів на очі. Не бачив нічого. Княгиня Анна сказала йому, що як він хоче виздоровіти, то повинен негайно охриститися. Володимир згодився й єпископ з Херсони охрестив його. Тієї миті, коли єпископ поклав свою руку на Володимира, до нього знову повернувся зір. Коли його послідовники побачили це чудо, вони відразу також попросили хрищення. Коли Володимир повернувся з Херсону, то розпорядив хрищення для всього свого народу.

Сцена 6: Хрищення Київської Русі-України

(Володимир стоїть посередині сцени, Анна коло нього, кілька дворян, інші входять процесійним походом).

К. Володимир.

(читає указ).

"Я, Володимир, Київський Князь, постановив завести християнство в моїй країні. Тому я видаю цей указ, який негайно стає дійвим.

Перше: Моя родина буде охрищена.

Друге: Всі ідоли будуть знищені й всі поганські віровизнання будуть заборонені.

Третє: Всі люди, багаті й бідні, старі й молоді, мусять прийти до Дніпра і охреститися.

Дано в Божому році 988 по Христі.”

(На сцену позовлі приходять люди: єпископ, священики, князі, княгині, невільники, молодь, старші, багаті й бідні...Єпископ і священики благословлять людей. Всі дивляться в небо. Моляться...).

К. Володимир.

(Підходить вперед, молиться, звівши очі вгору).

“О Боже, Ти, що сотворив небо й землю, зглянся на нас, Твій новий народ, і дай нам пізнати Тебе, справжнього Бога...хай наша земля буде благословенна з покоління в покоління, і хай ми все будемо вірні Тобі. Амінь.”

(Коли розповідач говорить, тихо грає відповідна музика).

Розповідач.

І ось так Русь-Україна прийняла християнство. Незабаром вартості Євангелія – милосердя, доброта, справедливість – твердо закорінилися на плідні землі України. Всюди споруджувались монастирі, церкви, молитовниці. В самому Києві були сотні церков. Пізніше історики будуть називати цю землю “Свята Русь”.

(закінчити піснею *Святий Великий Володимире. Шляхом Віри* – касетка).

3. Вибери один або кілька з наступних способів, щоб допомогти учням краще увійти в історію цієї доби.

а. Після драми всі присутні можуть відновити приречення, які ми зробили при хрищенні. (Ця молитовна відправа знаходиться наприкінці Теми 4).

б. Інтерв'ю: Хай учні уявлять собі, що вони живуть 1000 років тому і мають нагоду зробити інтерв'ю з Княгинією Анною. Хай учні приготують питання заздалегідь. Ось кілька пропозицій:

- Чому ти поїхала до Києва?
- Чи це твоє рішення було трудне? Чому?
- Що дало тобі відвагу?
- Які були наслідки твого рішення?
- Чи ти повелася б так само, якби мусіла знову зробити таке ж рішення?

Питання повинні бути короткі й прямо стосуватися мети. Хай вони будуть добре сформовані й ясні. Щоб ця вправа принесла користь, вона мусить бути добре приготована.

в. Писання листів: Хай учні уявлять собі, що вони св. Володимир, який пише листа до свого товариша, розповідаючи, чому він постановив стати християнином.

Віднова Приречень, Зроблених При Хрищенні

(Це тільки пропозиція. Можна б її пристосувати до обставин).

- Священик. Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки віків.
- Всі. Амінь.
- Священик. Ми зібралися як спільнота віри й свідчення, бажаючи відновити й поглибити наші приречення, зроблені при хрищенні. Послухаймо читання від св. Павла до Римлян, щоб почути, що св. Павло хоче сказати нам про наше хрищення.
- Диякон. Співає або читає Рим. 6:3-11.
- Всі. Аلیلуя. (співають тричі).
- Священик. Тепер ми разом відновимо наші приречення, які ми зробили в день нашого Хрищення і Миропомазання:
Чи ти відрікаєшся сатани, і всіх діл його, і всіх ангелів його, і всього служіння його, і всієї гордині його? (3 рази).
- Відповідь. Відрікаюся (за кожним разом).
- Священик. Чи ти віриш в Христа і чи прирікаєш служити Йому? (3 рази).
- Відповідь. Я вірую в Христа й прирікаю служити Йому (за кожним разом).

-
- Священик. Визнаймо разом нашу віру. Чи ви вірите, що всі сотворіння на небі, на землі, в морі, у всьому всесвіті були сотворені з любови Божої?
- Всі. Ми віримо в єдиного Бога Отця, Вседержителя, Творця неба й землі, і всього видимого й невидимого.
- Священик. Чи ви вірите, що Ісус Христос, прийшов, щоб вигоїти на душі й тілі кожну людину, що Він показав це через Його служіння бідним і опущеним?
- Всі. Ми віримо в Господа Ісуса Христа, Сина Божого, що задля нас і нашого спасіння воплотився з Духа Святого і Марії Діви, і стався чоловіком. Задля нас Він жив, помер і воскрес, вознісся на небо і сидить праворуч Отця і що вдруге прийде.
- Священик. Чи ви вірите, що дар Святого Духа єднає всіх людей вузлом любови?
- Всі. Ми віримо в Святого Духа, Господа Животворця.
- Священик. Чи ви вірите, що Церква є спільнотою віри, установленою, щоб бути живим знаком місії Ісуса і єдності всього людства.
- Всі. Ми віримо в єдину, святу, соборну й апостольську Церкву. Ісповідуємо одне хрищення на відпущення гріхів. Ми віримо в воскресення мертвих і в життя будучого віку.
- Небесний Отче, ми сини й дочки українського народу, з глибини душі дякуємо Тобі за те, що Ти перед тисячу роками дав пізнати Єдинородного Сина, Ісуса Христа, Його святу науку, та дозволив, щоб через Тайну Святого Хрищення ми стали Твоїми дітьми й братами Твого Сина. Амінь.
- (Уривок з молитви на 1000-річчя, складеної Митрополитом М. Германюком).
- Всі. (співають). *Ви, що в Христа хрестилися,
в Христа зодягнулися. Алилуя.*

Хрищення – Миропомазання

Мета Подати катехизацію Тайн Хрищення й Миропомазання.

Застанова

Головна мета програми *Шляхом Віри* – це допомогти її учасникам приготуватися до гідного святкування тисячоріччя Русі-України. Годиться, щоб основою приготування була глибока призадумка над значенням хрищення:

- Що стається в нас, як ми перетворюємося через хрищення?
- До чого зобов'язуємо себе в хрищенні?
- До чого зобов'язують себе родичі, коли приносять новонароджене дитя у Божий храм, щоб його охристити й миропомазувати?
- Щоб приготуватися до викладу цієї теми, радиться, насамперед, простудіювати текст обряду хрищення.
- Щоб глибше збагнути, що діється в душі людини, яка приймає цю Тайну, призадумайся над молитвами, символічними знаками й обрядами, що оточують цю Тайну.
- Матеріал, поданий в цій темі, можна пристосувати до учнів: розвинути й доповнити для старших, полегшити для молодших.
- Тему можна вивчити в цілості або пов'язуючи з іншими темами програми *Шляхом Віри*. Наприклад, коли роздумуємо про те, як Володимир Великий змінив напрям життя після Хрищення (розділ 3, тема 2) призадуматися, як у хрищенні ми відрікаємося злого і прирікаємо жити у вірності Христові.

Якщо вживаєте катехитичну програму *З Нами Бог*, використайте лекції, приготовані на тему "Хрищення".

Розвиток Теми

1. Обряди й Символи

Значення у Щоденному Житті

Призадумайся над значенням обрядів і символів. Ми вживаємо різні обряди в щоденному житті, щоб виявити реальності, які самі слова неспроможні висловити. Досліди з учнями обряди, які ми вживаємо в:

- сімейних урочистостях: день народження, вінчання, хрищення дитини і т.д.
- святкових часах: Українські Великодні й Різдвяні традиції і т.д.
- національних святах: пам'ять про героїв, історичні події і т.д.

Роздумуючи над обрядами цих торжеств, зверни увагу на ставлення, яке вони виявляють, які почуття викликають, які зміни спричиняють.

Христос Уживав Обряди

Христос використовував обряди, знаки, символи, щоб виявити назовні перетворення (зміни) в людях, яким Він служив.

- Христос споготовив слиною глей і помастив глеєм очі сліпому, щоб вказати на душевне зцілення (Йоан 9:1-7).
- Під час Тайної Вечері, Христос умив апостолам ноги. Ця дія була знаком їхнього внутрішнього очищення (Йоан 13:6-11).
- В Емаусі учні пізнали Його присутність у ломанні хліба (Лука 24:13-35).
- Воскреслий Христос, дихнув на апостолів і промовив: *Прийміть Духа Святого...* і Дух Святий зійшов на апостолів (Йоан 20:22).

Апостоли Вживали Обряди

Христос наказав апостолам користуватись обрядами, символічними діями.

- В день вознесіння Христос наказав апостолам іти й христити всі народи (Мат. 28:16-20).
- Петро і Йоан були післані до Самарії. Самаряни вже були охрищені в ім'я Ісуса Христа, але Дух Святий ще був не зійшов на нікого з них. Апостоли

поклали на них руки й вони прийняли Св. Духа (Діяння 8:14-17).

Церква Вживає Обряди

Після воскресення й вознесення Христос для учнів не був видимо присутній, але перші християни вірили, що Христос є між нами. Вони вірили, що Христос діє через конкретні знаки. Наприклад, через поливання води (занурення у воду) і проказування відповідних слів, Він уділяє Тайну Хрищення; через переміну хліба й вина, Він стає присутній у Пресвятій Евхаристії, через покладення рук єпископом і проказування відповідних слів, Він уділяє Тайну Священства.

2. Тайна Хрищення

Простежи, що хрищення вкорінене в житті й навчанні Христа та в житті першої християнської громади.

Призадумайся з учнями:

- Христос прийняв хрищення і під час хрищення був стверджений Сином Божим: *Ти еси Син мій любий, у Тобі моє уподобання* (Марко 1:9-11).
- Христос вказав на необхідність хрищення. Він сказав до Никодима: *Істинно, істинно кажу тобі: коли хтось не вродиться з води та Духа, не спроможен увійти у Царство Боже* (Йоан 3:6).
- Через хрищення ми народжуємося до життя в Бозі: *Я прийшов, щоб мали життя, щоб достоту мали* (Йоан 10:10).
- В день Зіслання Святого Духа Петро промовив до людей. Велика кількість покалася й були хрищені (Діяння 2).

3. Обряд Тайни Хрищення

Постарайся, щоб учні мали текст обряду хрищення. Замислися з учнями над молитвами, питаннями/відповідями й символічними діями, щоб глибше зрозуміти й більше оцінити Тайну Хрищення. Призадумайся, як кожна дія вказує нам на діяння Христа в душі хрищеника.

Поклик і Відповідь

Від початку історії людей Бог бажав, щоб люди жили в тійсній єдності з Ним. Він сотворив людей на Свій образ і подобу та обдарував їх Своїми ласками, щоб вони могли жити в повному щасті. Трагедія!

Люди не послухались Божого голосу, згрішили, відвернулись від Сотворителя.

Бог не забув, не відкинув Своїх людей. Навіть, коли вони дедалі більше й більше забували про Нього, Бог кликав їх через Своїх пророків: *Задля Якова, мого слуги, Ізраїля, мого вибранця, назвав тебе я на і'мя, дав тобі шляхетну назву, дарма, що ти мене не знаєш* (Ісаия 45:4).

Господь кличе нас прийти, бути перетвореними, одержати прощення гріхів, з'єднатись з Ним, жити Його життям. Приступаючи до хрищення, ми прилюдно заявили, що ми готові йти за цим покликом, щоб увійти в життя в Христі.

...

Щоб глибше зрозуміти і більше оцінити дар хрищення, призадумаймося над нашим власним хрищенням.

Зречення Злого

Ми живемо в світі, де розповсюдився гріх. Щоб жити християнським життям, ми мусимо зречтись злого.

...

Священик стрінув нас у притворі церкви й проказав молитву, щоб Бог звільнив нас від сили диявола й гріха, щоб ми могли жити, згідно з Божими заповідями. Потім ми звернулися до дверей церкви, (до заходу, символу темряви) й тричі відреклись диявола та служби йому.

Зобов'язування до Нового Життя

Хрищення покликає нас змінити напрям нашого життя, щоб, згідно з нашими ділами, можна було пізнати, що ми живемо духом Євангелія. Христос попереджує: *Виплекайте дерево добре, то й плід буде добрий; а посадіть дерево погане, то й плід буде поганий. Бо дерево пізнається по плоду* (Мат. 12:33).

В обряді хрищення священик сказав нам звернутися до сходу, символу світла сонця, нового дня, Христа – Світла Світу. Тричі ми прирекли вірно служити Спасителеві.

Проказування Символу Віри

Входячи в церкву, ми проказали "Вірую". Ми

прилюдно заявили нашу віру, дороговказ нашого життя. Ми заявили, що ми віримо в об'явлені нам правди Божі й вирішуємо жити так, щоб ця віра була видима в наших ділах. *Яка користь, мої брати, коли хтось каже, що має віру, але діл не має?..Як тіло без душі мертво, так само й віра без діл мертва* (Як. 2:14,26).

Помазання Єлеєм

Помазання – це старинний символ сили, відваги, зміцнення, покликання і т.д. Священик помазав єлеєм голову, груди, плечі, вуха, руки, ноги й молився, щоб через це помазання ми були духовно відродженні, наповнені Божим життям, щоб по наших ділах можна було пізнати, що ми живемо духом Євангелії.

Хрищення Водою

Без води нема життя. Вода служить до очищення, обмивання, відсвіження, оживлення. Вода має силу оживити; вода має силу знищити. Розхвильована ріка може знищити все, що стоїть на її дорозі.

Ці сили води, нищити й оживляти, допомагають нам зрозуміти наслідки хрищення. В перших віках християнства, хрищенники вступали в пливучу воду на знак того, що в Тайні Хрищення, на подобу Христа, разом з ним умирають, щоб бути учасниками Його воскресіння. Ми умираємо для гріха, щоб воскреснути до нового життя.

Св. Павло так про це пише до Римлян:

Чи ж ви не знаєте, що всі ми, що в Христа Ісуса охристисися, у смерть Його христисися? Ми поховані з Ним через хрищення на смерть, щоб, як Христос воскрес із мертвих славою Отця, і ми теж жили новим життям.

Бо якщо ми з'єднані з Ним подобою Його смерті, то будемо і подобою воскресіння. Знаємо ж, що старий наш чоловік став розп'ятий з Ним, щоб нам гріхові більш не служити; бо хто вмер, той від гріха звільнився.

Коли ж ми вмерли з Христом, то віруємо, що й житимемо з Ним, знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, вже більше не вмирає: смерть над Ним більше не панує. Вмираючи бо, Він умер для гріха раз назавжди, а живучи, живе

для Бога. Так само й ви вважайте себе за мертвих для гріха, а за живих для Бога, в Христі Ісусі.

Рим. 6:3-11

Спосіб (обряд) уділювання Тайни, може бути через занурення у воду, або поливання водою. Під час поливання водою (чи зануренням у воду), священик вимовляє слова:

Хрещасться раб/раба Божий/Божа, (ім'я)..., в ім'я Отця і Сина і Святого Духа.

Ось що каже св. Павло:

"...але ви обмились, але ви освятились, але ви оправдались іменем Господа Ісуса Христа та Духом нашого Бога" (1 Кор 6:11).

Наслідки Хрищення

(Знову прочитай уривок з листа св. Павла до Римлян 6:3-11. Призادумайся з учнями над наслідками хрищення.)

- Наші гріхи прощені, ми навертаємося до Отця. Ми є дітьми Божого милосердя.

Петро ж до них: "Покайтеся, каже, і нехай кожний з вас охреститься в ім'я Ісуса Христа, на відпущення гріхів ваших" (Діяння 2:38).

- Хрищення – це наш духовний Великдень. Ми відроджені в Христі, учасники Його воскресіння.
- Ми перетворені, народжуємося до життя в Бозі, стаємо спадкоємцями Царства Небесного.

Бог післав Свого Сина...щоб викупити тих що під законом, щоби ми прийняли усиновлення. А що ви сини, Бог післав у ваші серця Духа Сина Свого, який взиває "Авва, Отче!" Тому ти вже не раб, а син; а коли син, то спадкоємець завдяки Богові.

Гал. 4:4-7

- Хрищення дає нам право до участі в Божій природі.

Нам були даровані цінні й превеликі обітниці, щоб ними ми стали учасниками Божої природи... (2 Петра 1:4).

- Святий Йоан пригадує своїм учням: *Дивіться, яку велику любов дарував нам Отець, щоб ми дітьми Божими звалися (Йоан 3:1).*

Якщо ми діти Божі, маємо право кликати Бога, "Отче наш!"

• У хрищенні нам дано нове ім'я. Каже Господь до нас через Пророка Ісаю: *Не бійся, бо я тебе викупив, прикликав тебе твоїм ім'ям, - ти мій!...тому ти дорогий в мене й цінний і я тебе люблю...не бійся бо я з тобою* (Ісаїя 43:1,4,5).

• Ми стаєм членами Христової Церкви, з'єднуємось в одне тіло з віруючими, що "в Христа христилися".

Одне бо тіло, один дух, а й в одні надії вашого покликання, яким ви були візвані. Один Господь, одна віра, одне хрищення (Еф. 4:4-5).

• Христові слова в нас сповнюються: *Я прийшов щоб мали життя - щоб достоту мали* (Йоан 10:10).

Новохрищений Дістає Білий Одяг
Одягається слуга Божий (ім'я)... в ім'я Отця і Сина і Святого Духа. (обряд хрищення).

Біла одежа підкреслює, що новохрищений вступив у нову подобу Бога. Святий Павло каже: *Ви всі, що в Христа христилися у Христа одягнулися* (Гал. 3:27).

У преображенні Христос виявив Свою славу, Своє божество: *одежа Його заблещала й так вельми збіліла, що на землі й білильник так не вибілив би* (Марко 9:3).

Хрищення дає нам участь у Його славі й божестві. Тепер це закрито перед нами; буде відкрите в повноті Царства.

Любі! Ми тепер діти Божі, і ще нам не виявилось, чим будемо. Та знаємо, що коли виявимося, ми будемо до Нього подібні, бо ми побачили Його, як є (1 Йоан 3:2).

Новохрищений Дістає Палаючу Свічку
Священик подав нам палаючу свічку, кажучи:

Прийми цю горіючу свічку й старайся через своє життя просвічуватись світлом віри й добрих діл, щоби, як прийде Господь, ти міг вийти Йому на стрічу зі всіми Його святими та й міг увійти в мешкання Його небесної сили й із ним царствувати в вічні віки.

(Обряд Хрищення)

Хрищення просвічує душу з темноти гріха, робить її світлою, зобов'язує до свідчення Христового Євангелія в світі. Ми покликані бути Христовими

свідками, особливо між собою й в громадах, де знаходимося. Христос пригадує:

Ви світло світу. Не може сховатись місто що лежить на верху гори. І не запалюють світла тай не ставлять його під посудиною, лише на свічник, і воно світить усім у хагі. Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця що на небі.

Мат. 5:14-16

Йоан підкреслює, що ми маємо обов'язок засвідчувати Христа в громаді.

Бог-Світло, й ніякої у Ньому темряви немає. Коли ми кажемо, що маємо з Ним спільність, а ходимо в темряві, то ми говоримо неправду й не чинимо правди. А коли ходимо в світлі, як Він сам - у світлі, ми маємо спільність один з одним.

1 Йоан 1:5-7

4. Тайна Миропомазання

В Українській Католицькій Церкві Тайна Миропомазання з'єднане з Тайною Хрищення. Миропомазання – це власне зіслання нам Святого Духа, що приводить до зрілості первісний дар Святого Духа, уділений у Хрищенні. В цій Тайні ми стаємо учасниками Христового священства, *народ святий, люд придбаний, на те щоб звістувати похвали Того, Хто нас покликав з темряви у дивне Своє світло* (1 Пос. Петра 2:9-10).

Скарб

Мета Призадуматися над скарбом нашої духовно-релігійної спадщини.

Застанова Другий Ватиканський Собор звернув увагу Вселенської Католицької Церкви на багаті традиції Східних Церков. Ось що Собор проголосив:

Історія, традиція та численні церковні інституції виразно виявляють, як багато завдячує Вселенська Церква Східним Церквам. Таким чином цей священний Собор, не лише віддає честь цій церковній і духовній спадщині з заслуженою пошаною і належною похвалою, але також рішуче вважає її спадщиною Христової Вселенської Церкви.

Наш Обряд – це наша спадщина, це для нас дорогоцінна перлина, багатий скарб. Як нам цей скарб набуті? Як його оцінити? В Євангелії св. Матея читаємо про чоловіка, що знайшов скарб, захований у полі. Цей розумний чоловік знав вартість знайденого скарбу. Радіючи, він пішов і продав все, що мав, щоб купити поле (Мат. 13:44).

Якщо ми хочемо володіти скарбом нашої спадщини, мусимо оцінити його вартість, пізнати його красу, жити його життям.

Джерела Гординський С., *Українська Ікона*, Філядельфія, Провідіння, 1973.

Енциклопедія Українознавства, Том 3, зредагували Кубійович Володимир і Кузеля Zenon, Мюнхен-Нью Йорк, В-во "Молоде Життя," 1949.

Іконостас Собору св. Софії в Римі, Рим, Видання УКУ, 1979.

Липський, о. Богдан, "Іконостас" в *Духовість Нашого Обряду*, Торонто, Гармоні Принтінг Гавс, 1974.

Павлик, о. Партеній, "Візантійська Іконографія Під Оглядом Богословським і Літературним," в *Богословія* Том 48, Рим, 1984.

Повість Минулих Літ: Літопис.

Соловій, Мелетій, ЧСВВ, *Літургіка* 1. Частина, Торонто, В-во ОО. Василян, 1959.

...

God With Us Catechetical Series.

Icon Packet: *Come Bless the Lord*. Available from God With Us Catechetical Series.

Nouwen, J.M. *Behold the Beauty of the Lord: Praying With Icons*. Notre Dame, Indiana: Ave Maria Press, 1987.

St. Theodore, the Studite: *On the Holy Icons*. Crestwood, N.Y.: St. Vladimir's Seminary Press, 1981.

Sevcenko, Ihor. *Byzantine Roots of Ukrainian Christianity*. Cambridge, Mass.: Ukrainian Studies Fund, Harvard University, 1984.

Skwarok, J. OSBM. *The Largest of the Eastern Rites*. Toronto, The Basilian Press, 1961.

Solovey, M. OSBM. *Eastern Liturgical Theology*. Toronto, The Ukrainian Catholic Religion and Culture Society and The Ukrainian Catholic Youth of Canada, 1970.

Ukrainian Churches. Photographed by William Brumfield. Executive Committee of the Ukrainian Studies Fund, Inc., Cambridge, Mass.: Harvard University, 1984.

Zuk, Radoslav, "Some Geometric Characteristics of Ukrainian Church Architecture," *Millennium of Christianity in Ukraine, A Symposium*. St. Paul University, Ottawa, Ontario, 1984.

. . .

Шляхом Віри – касетка.

Розвиток Розділу

Русь-Україна прийняла християнство з Константинополя; український народ успадкував скарб Візантійського Обряду.

Тема 1 підкреслює потребу набирати дедалі більшого знання про цей скарб.

Тема 2 призадумується над тим, що Вселенська Католицька Церква об'єднана тією самою вірою. Ця віра втілена в різні культури, Обряди.

Тема 3 просліджує рішення Володимира Великого прийняти християнство у Візантійському Обряді.

Тема 4 Роздумує над символікою архітектури й ікон Візантійської Церкви.

Тема 5 призадумується над нашим традиційним духовним скарбом – іконою.

Простеження Сімейного Коріння

Мета

Роздумати над тим, як ми вкорінені в історії, культурі, Обряді й вірі.

Поміркувати як це коріння нас оживляє і дає нам зріст.

Застанова

Щоб оцінити нашу спадщину віри, традицій, Обряду, культури, історії, й відновити наше духовно-релігійне життя, нам потрібно зрозуміти, ким ми є й замислитися над подіями нашої історії, з яких впливає наша сучасність. Людина, яка не знає звідки вона походить, є неначе людина без краю, що хворіє на амнезію (втрати пам'яті).

Розвиток Теми

1. Потреба Простежити Коріння

а) Розкажи наступну історію Анни, що намагалась простежити родинне коріння.

Анна – це молода, весела дівчина. Сімейний дім був малий, бідненький, але повний теплоти й щирої любови. Батьки вимагали доброї поведінки, не пестили її, але вона відчувала в глибині свого серця, що вони її любили й гордились нею.

З молоденьких літ Анна знала, що вона є прибраною дитиною. Хоч вона це усвідомлювала, цим не переймалася. Одного дня вона читала книжку "Коріння," історію молодого чоловіка, що неодмінно хотів відшукати своє походження, своє коріння.

Від того дня, Анна почала задумуватись, настійно роздумувати, слідкувати:

- Ким я є?
- Хто мої родичі?
- Чому вони мене віддали другим?

Чим більше вона намагалась знайти відповідь, тим більше віддалювалась від тих, що її любили. Вона відчувала, що неначе якась сила в глибині душі

настоювала, щоб вона простежила своє походження, своє джерело життя.

б) Призадумайся

- Чому Анна відчувала потребу простежити своє походження?
- Анна любила своїх прибраних батьків; вони дуже любили Анну. Чому Анна настоювала, що мусить зустрітися зі своїми справжніми батьками?

в) Завдання

i) Заохоти учнів, щоб вони виготовили генеалогічне дерево своєї родини.

ii) Наша спадщина, родинне коріння, збагачують нас. Батьки намагаються передати дітям свої "скарби" християнської віри, традицій, культури, мови і т.д.

Уяви собі, що ти є батьком/матір'ю. Які "скарби" ти хотів би, щоб твої діти прийняли й зберегли?

2. Наші Коріння

Просліди з учнями:

- Чи маємо інші коріння, крім родинних (нації, краю, культури і т.д.)?
- Яким чином вони дають нам ідентичність?
- Чи потрібно нам обізнатись з ними?
- Як вони збагачують нас?
- Що найбільше оцінюєш у своїй національності, своїй країні?
- Що оцінюєш в приналежності до парафії, школи і т.д.

3. Вкорінення в Християнстві

Наша християнська віра вкорінена в Христі. У Вселенській Церкві ми об'єднані тією самою вірою, тими самими Тайнами, разом ми творимо одно Христове тіло.

Русь-Україна прийняла християнство з Царгороду у Візантійському Обряді. Духовна спадщина Царгороду сягає до Помісних Церков Антіохії, Александрії й Апостольської Церкви в Єрусалимі. Ось, тут наше вкорінення.

4. Молитва

Закінчи цю тему співом або проказуванням стишків із 66-го псалма.

(Способи проказування/читання псалмів: дивись примітку під текстом).

*Воскликніте Богові, вся земле!
Співайте славу імени Його,
воздайте Йому хвалу преславному.
Скажіть Богові: "Які Твої діла предивні!
Уся земля нехай поклониться Тобі,
псалми нехай Тобі співає."
Благовістять, народи, нашого Бога,
і возвістять всехвальну Його славу.
Він зберіг життя душі нашої,
Воскликніте Богові, вся земле!
Співайте славу імени Його.*

Псалом 66:1-4,8

(Шляхом Віри – касетка)

Способи співання псалмів:

1. Хтось один проказує, а всі уважно слухають.
(деклямаційний спосіб)
2. Всі одним голосом співають або проказують стихи псалма. (інісовний спів)
3. Спільнота ділиться на два хори. Один хор співає один стишок, а другий хор, другий стишок.
(антифоновий спів)

Розділ 2 Тема 2

Одна Вселенська Церква: Багато Помісних Церков

Мета

Допомогти учням зрозуміти, що різні Обряди й традиції Вселенської Церкви збагачують Христову Церкву.

Застанова

Старайся вплинути на учнів, щоб вони серйозно поважали різні Обряди в Церкві.

В першій частині цієї теми призадумаємося над тим, як різниця в Обрядах збагачує Церкву. Далі подаємо короткий опис, як виникли різні Обряди в Церкві. Малюнок "Східні Католицькі Церкви" показує різні Обряди Христової Церкви серед народів християнського Сходу.

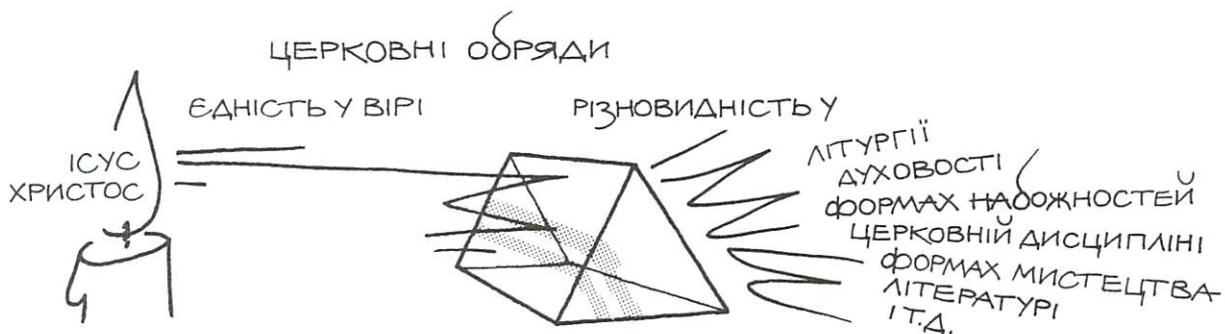
Розвиток Теми

1. Церковні Обряди

а) Розміркуй над одним із наступних прикладів, щоб допомогти учням зрозуміти красу різноманітності в єдності.

i) Призма

Покажи учням, що світло є створене з відмінних світляних променів.

ii) Квітник, рясно вкритий квітками однієї барви, може бути дуже гарний. Садок, вкритий різнобарвними квітками, захоплює перехожого.

iii) Райдуга (веселка) є "веселкою" тому, що дозволяє нам бачити красу, що прихована в проміннях сонця.

б) Єдність у Вірі: Різновидність в Обрядах

Обміркуй з учнями, що Вселенська Католицька Церква складається з вірних, які об'єднані тією самою вірою, зрослися в різні громади, що творять Обряди.

2. Створення Обрядів у Церкві

а) Розглянь з учнями карту "Східні Католицькі Церкви."

б) "Навчайте Всі Народи"

Перед Своїм Вознесінням, Христос доручив Своїм апостолам продовжувати Його діло відкуплення.

Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа; навчаючи їх берегти все, що Я вам заповідав. Отже Я з вами по всі дні аж до кінця віку.

Мат. 28:19-20

Тими словами Христос доручив апостолам, тобто Своїм наступникам, звіщати благовість спасіння, передати всім народам ту саму науку, ту саму незмінну Божу правду. Апостоли та їх наступники робили це в такий спосіб, щоб Христова благодать була втілена в культури народів. Таким чином, по різних великих осередках культури почали творитися різні Помісні Церкви, тобто, Обряди.

Різність Обрядів – Збагачення Церкви

Св. Павло так пише до Коринтян:

Так само, як тіло є одне, хоч і багато має членів, і всі члени тіла, хоч є їх багато, становлять одне тіло, так і Христос. Усі бо ми христилися в одному Дусі, щоб бути одним тілом, чи то Юдеї, чи Греки, чи раби, чи вільні, і всі ми були наповнені одним лиш Духом.

1 Кор. 12:12-13

Можна пристосувати слова св. Павла до відмінності в Обрядах Церкви. Одне тіло, одна Христова Церква, втілена в культури різних народів. Ці різні Обряди й традиції не шкодять одності, але радше виявляють велич і красу Церкви й вказують на приявність Св. Духа, який постійно веде й збагачує її.

Осередки Християнства

Після зіслання Св. Духа апостоли проповідували Св. Євангеліє в Єрусалимі й Єрусалим став першим осередком християнства. Після мученицької смерті диякона Стефана, Церква почала поширюватись і постійно зростати. Міста Антіохія й Александрія були важливими осередками культури на Сході. Рим був столицею римської імперії й осередком культури на Заході. Ці чотири осередки культури – Єрусалим, Антіохія, Александрія й Рим – мали великий вплив на розвиток Церкви в перших віках християнства.

Ці осередки, створили в світлі своєї культури свої власні літургії, церковні дисципліни, вияви побожності й мистецтва, свою власну духовність, церковну музику – свої Обряди.

Ці осередки мали вплив на менші громади християн. Менші громади приймали Обряди головних Церков.

Константинопіль – Новий Осередок

У четвертому столітті Константин Великий дав християнській Церкві свободу й християнська віра стала державною вірою римської імперії. Константин зробив Візантію осередком римської імперії, а місто Константинопіль, столицею. Тут виник новий осередок культурного життя. Тут створився Візантійський Обряд Церкви, Обряд, що мав великий вплив на народи, які мали зв'язок з Візантією.

Візантійський Обряд у Слов'янських Країнах

Візантійський Обряд сягав у далекі сторони Візантійської імперії. В дев'ятому столітті він досягнув до Слов'янських країн Європи.

При кінці десятого століття Київська Русь-Україна прийняла християнство у Візантійським Обряді.

Українська Церква

З Візантійського Обряду створилися різні Обряди, між ними, Візантійсько-Український. Перед початком Другого Ватиканського Собору Апостольський Престол прийняв нашу офіційну назву "Українська Церква."

3. Завдання

Заохоти учнів, щоб вони зробили плакат/афішу відгалужень Візантійського Обряду.

4. Молитва: Царство Боже

Керуй учнями в цій молитві.

Вступ.

Призадумаймося над цією притчею.

Читає.

Вислухаймо читання від св. Марка:

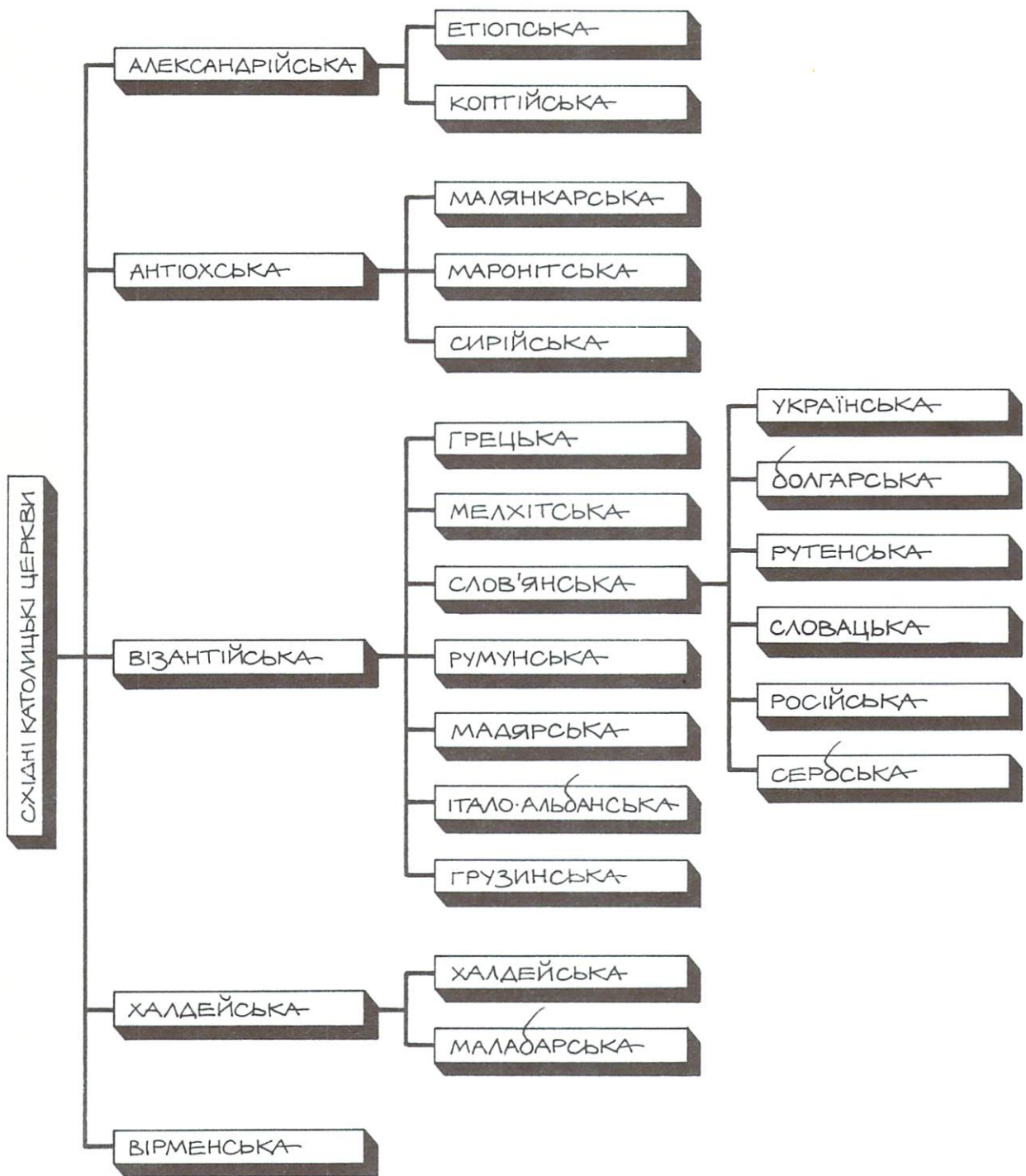
Ісус мовив: "До чого прирівняємо Царство Боже – або в якій притчі ми його появимо? Воно – немов зерно гірчичне, що, коли сіється у землю, найменше від усіх насінь, що на землі. А як посіявши, виростає, стає більшим над усю городину, віття пускає таке велике, що й небесне птаство в його тіні може сховатися."

Марко 4:30-32

Призадумаймося.

Перед своїм Вознесінням Христос наказав своїм апостолам іти й навчати всі народи.

Подумаймо!..дванадц'ять чоловіків! мали повернути

всі народи! Напевно, їм було нелегко зрозуміти, як вони зможуть виконати наказ Спасителя.

Вони не вагалися! Сповнені Святим Духом і вірою, почали проповідувати до людей.

І це зерно, що вони сіяли, росло – і його зріст досягнув так далеко, що народи різних країн/культур знайшли притулок у ньому.

На подяку за дар віри, заспіваймо антифоновим способом псалом 145. (Дивись *Шляхом Віри* – касетка).

*Я воснесу Тебе, мій Боже, Царю,
і благословитиму ім'я Твоє по віки вічні.*

*Щодня буду Тебе благословити,
і хвалити ім'я Твоє по віки вічні.*

*Великий Господь і хвали вельми гідний,
і велич Його незбагненна.*

*Рід родові діла Твої буде славити,
і возвіщати про Твою могутність.*

*Про пишну славу величі Твоїї,
і про чудеса Твої розповідатимуть.*

*Про силу діл Твоїх страшних говоритимуть,
і я буду розповідати Твою велич.*

*Будуть звіщати славу великої доброти Твоїї,
і будуть оспівувати Твою справедливість.*

*Господь ласкавий і милосердний,
повільний до гніву й милістю великий.*

*Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині,
і повсякчас, і на віки віків. Амінь.*

Розділ 2 Тема 3

Наш Скарб: Наш Обряд

Мета

Замислитися над тим, що рішення Володимира прийняти християнство у Візантійському Обряді, дало історії українського народу новий напрям.

Застанова

Князь Володимир мусів вирішити. Він був готовий залишити поганство...а потім що?...Прийняти християнство?...в якому Обряді?...Чому не шукати даліше якоїсь іншої віри?...юдейства?... мусульманства...?

Розповідає літописець, що Князь Володимир, за радою бояр і старших, послав своє посольство в чужій землі, щоб переконатися, де найкраще правиться богослуження. Після повернення послів, Володимир випитував, слухав, порівнював. Посли, що повернулися з Царгороду, не переставали вихвалювати церковні служби в св. Софії. Ось як це описує літописець:

Ми не знали, чи ми в небі, чи на землі, такої краси в цім світі нема. Ми не можемо це описати. Це ми знаємо: Бог живе там між людьми...ми не можемо забути тієї краси.

Правдоподібно – це легенда, але й в легенді можемо знайти зерно правди. Тут літописець підкреслює велич Візантійського Обряду.

Розвиток Теми

1. Наслідки Рішень

а) Допоможи учням зрозуміти, що з рішень звичайно випливають наслідки, які мають вплив на все життя. Просліди з учнями можливі наслідки цих рішень.

- Богдан, вісімнадцятирічний син середньо-заможних батьків, вирішив покинути школу й сімейней дім.
- “Спробуй. Тобі не пошкодить. Не можеш собі уявити, як добре будеш почуватися!” Приятельки Анни так намовляють її, щоб вона спробувала наркотики.
- Катерина, підчас приятельської забави, проголосила: “На другий тиждень я вступаю у монаше життя.”

б) Роздума: Шлях Життя

Молодий чоловік ішов добре визначеною дорогою. Згодом прийшов на місце, де дорога розділилася. Став, довго міркував і вибрав одну з цих доріг...Минули роки...У старшому віці він нераз думав собі: “Чим було б моє життя, якщо я був би рішився йти другою дорогою.”

2. Князь Володимир Рішає

Заохоти учнів, щоб вони зацікавились і старались зростати в пізнанні нашого Обряду.

а) Наш Скарб: Наш Обряд

і) Оповідання з “Повісті Временних Літ.” Взаємно поділись з учнями оповіданням (легендою), як

Володимир Великий післав посольства, щоб відшукати релігію для нього і його народу.

ii) Прочитай або розкажи "Знайдення Скарбу," оповідання написане на основі легенди з "Повісті Временних Літ."

Знайдення Скарбу

Наприкінці довгого дня Князь Володимир був досить втомлений і нетерпеливий. З початком цього місяця він послав був своїх посланців до поблизьких країн, щоб розвідали, в що там люди вірять і які їхні богослуження.

Чотири групи повернулися сьогодні й він слухав їх годинами. Багато з того, що вони йому розповідали, було досить цікаве, але Володимир відчував, що те все, що вони йому представляли, повністю не задовольнило б його, ані не відповідало б характерним рисам його народу.

"Посланці з Царгороду," – заявив слуга.

"Хай увійдуть, я їх чекаю." Можна було зауважити трохи нетерпеливості в його голосі.

Два посланці, Роман і Олег ввійшли й Володимир жестом вказав, щоб залишили будь-які формальності й починали розповідати.

"Ваша Величносте," – почав Роман, – "ми переконані, що в Царгороді ми знайшли те, що Ви так довго й старанно шукали."

"Говори, розпочинай розповідь!" – перервав Володимир.

Роман підійшов ближче, випростувався й багатозначно почав: "Так, як було встановлено, Отець Олександр зустрів нас у Царгороді. Він говорив з нами довго, довго і все повторював: 'Ми дуже хочемо поділитись з вами нашим скарбом віри.'"

"А мене переслідувала думка, що вони схочуть взамін за той скарб," – перебив Олег, прагнучи дати свій вклад. – "Хай ми розповімо Вашій Величності все те, що ми там бачили й чули."

Як ми наближалися до Собору Святої Софії, то були дуже здивовані її величністю, міцною будівлею. На мене зробили враження її куполи, особливо та величезна посередині. Ми ввійшли до середини й зупинились...цілком зачаровані!"

Це було забагато для Володимира: "Зачаровані! Чим? Я вас послав, бо я думав, що ви без хвилювання даєте мені об'єктову думку. Ну, що далі?"

Олег кашельнув і продовжував: "Ваша Величносте, дозвольте мені пояснити. Я ніколи не думав, що щось може мене так захопити, але св. Софія – це щось незрівнянне. Отець Олександр попросив нас підійти ближче й стати посередині храму. Тихенько шепнув: 'Подивіться вгору, подивіться на небесну церкву.' Світло з вікон навколо куполу сяяло на нас і освічувало купол. Посередині була величезна ікона Христа - Пантократора, Правителя й Сотворителя світу. 'Звідси Він дивиться на Своїх людей,' – пояснив Отець Олександр. Під іконою Пантократора є численні ангельські постаті, які, як ми довідалися, завжди готові виконувати Божі розпорядження і служити нам, Божим людям. В куполі, нижче Пантократора, є ікони апостолів, визначних мужів, які проголосили всьому світові, що Бог став чоловіком і приніс всім спасіння."

Володимир випростувався на кріслі. Було видно, що він був глибоко зацікавлений.

"Ану, ти, Романе! Я хочу почути від тебе. Ти менше хвилюєшся від Олега."

Роман почав нерішуче, але скоро його вагання зникло. "В апсиді церкви, високо над вівтарем, на виднім місці, стоїть ікона жінки. Вона стоїть з піднесеними руками, а очі звернені на ікону Христа, що в куполі. Ми спитались, що то за жінка, що займає таке визначне місце. 'Вона Мати Божа,' – сказав Отець Олександр. 'Ми так Її називаємо, бо Христос, Син Божий, народився від Неї.'"

Олег подумав, що вже знову настала його черга розповідати: "Ваша Величносте, всі повинні самі те все побачити. Це щось чудове! Ціла церква немов жива іконами, пророків, Отців Церкви, людьми, які померли за віру, людьми, які свято жили в повнім убожестві, як ченці й черниці. На стінах є сцени з життя Ісуса Христа. Ми дивилися із здивуванням, читали цілу історію життя Христа в іконах, які оточували нас. Перед іконами горіли маленькі лампадки. Таємничий запах кадила наповнював увесь храм."

Володимир намагався не показувати свого зацікавлення, але в його очах блискали іскри глибокого враження.

“А що про людей? Чи ви не бачили їх на службі Богочитання? Чи церква не є на те, щоб в ній люди почитали Бога?”

Роман почав перший: “Ми були присутні на службі, яку називають Божественною Літургією. Раненько почали приходити люди, старші й молодші, багаті й бідні. В усій церкві відбувалося якесь радісне чекання на щось дуже важливе, що мало статися.”

“Там була процесія,” – говорив Олег, – “я ніколи не бачив щось подібного. Була довга процесія дяконів, священників, а потім єпископ. Що за вид! Кольори й величавість! Як процесія наблизилася до переду церкви, ми могли бачити через двері в іконостасі чудово освічений вітвар. Кадило, свічки, – все це викликало в душі присутність чогось містичного, Божественного, що нас ще замислює. Ми не можемо того збагнути, зрозуміти.”

Володимир слухав захоплено, так, немов би хотів затримати той вид, який складався в його умі.

“Я ще можу чути в моєму естві той пречудний спів,” – додав Роман. “Він наповняв церкву й немов підносився ген до Пантократора, який дивився на Своїх людей. Цей спів був безперервним діалогом між єпископом, священниками, дяконами й людьми. Багато коротких просьб повторювались багато разів і протягом короткого часу ми з’єднались з людьми, співаючи те, що могли.”

“Пізніше ми говорили з Отцем Олександром і він сказав, що коли ми дивимося на ікони, вони пояснюють нам, що діється в Божественній Літургії: а саме, що Христос є дійсно присутній між Своїм народом і вони разом віддають подяку небесному Отцеві. Ми вже багато роздумували про це все й не можемо цього збагнути. Але в одному ми впевнені – ми ніколи не почували себе так близько неба, коли ми почитали наших багатьох богів. Небо було дійсно там присутнє в якийсь радісний спосіб.”

В тій хвилині Олег і Роман замовкли захоплені, немов були перенесені в інше місце. Князь Володимир замислився.

б) Заняття

і) Допоможи учням приготувати сценку: “Інтерв’ю з Володимиром.” Нехай виберуть одного учня, щоб представляв Володимира, а трьох/чотирьох, щоб представляли його дорадників. Дорадники ставлять

Володимирові запитання. Наприклад: Що будеш рішати?...Чому?...Які наслідки предбачуєш? і т.д.

ii) Призадумайся над тим, що посла бачили, чули, відчували, відвідуючи храм св. Софії.

iii) Навчи співати пісню:

*Святий, Великий Володимире,
До тебе шлемо моленє щире,
2. Ти нам апостол, ти наш хреститель,
Ти перший наш обновитель.*

*Тебе взиває вся Україна,
Бо навістила наш край руїна,
2. Страшні злочини, кривди, незгоди,
Роздор стягнули на всі народи.*

*Святий, Великий Володимире,
Ти обновив нас силою віри,
2. Подай нам сили днесь до обнови,
Народ привести знов до любови.*

(Дивись: *Шляхом Віри* – касетка).

в) Молитва

Закінчімо цю тему молитвою; хвалімо Господа за Його подвиги великі.

Псалом 150

*Хваліте Господа в Його святині.
Хваліте Його в Його могутній тверді.*

*Хваліте Його за Його подвиги великі.
Хваліте Його в Його величі безмежній.*

*Хваліте Його звуком рогу.
Хваліте Його на гарфі й на гуслах.*

*Хваліте Його на бубні й танком.
Хваліте Його на струнах і сопілці.*

*Хваліте Його на дзвінких цимбалах.
Хваліте Його на гучних цимбалах.
Нехай хвалить Господа все що живе.*

Пісня: "Святий, Великий Володимири"

(Дивись: *Шляхом Віри* – касетка).

Мета

Допомогти учням зрозуміти архітектуру й іконографію нашого українського церковного мистецтва.

Пригадуються над символікою архітектури й іконографії церковного мистецтва.

Замітка

а) В цій темі пригадуємося над:

- архітектурою й іконографією нашого церковного мистецтва.
- як іконографія пов'язана з архітектурою в нашій церкві.
- символікою архітектури, іконографії й іконостасу.

б) Пропозиції як користуватись матеріалом, поданим у цій темі:

- Якщо парафіяльна церква збудована й розмальована, згідно з вимогами Візантійсько-Українського Обряду, приведи учнів до церкви тоді, коли немає богослуження.

Пригадуйся над:

i) загальним виглядом і символікою внутрішнього розкладу церкви.

ii) мистецтвом і символікою окремих частин церковної будівлі.

- Якщо неможливо відвідати церкву, користуйся ілюстраціями (образами, книжками, фільмами, тощо).
- Треба пристосувати матеріал до учнів і місцевої ситуації.

Розвиток Теми

1. Церква:
Божий Дім

Церква своїм маєстатом, гармонією, мистецтвом пригадає нам чим/ким ми є перед Богом.

а) Пригадай оповідання, "Знайдення Скарбу."

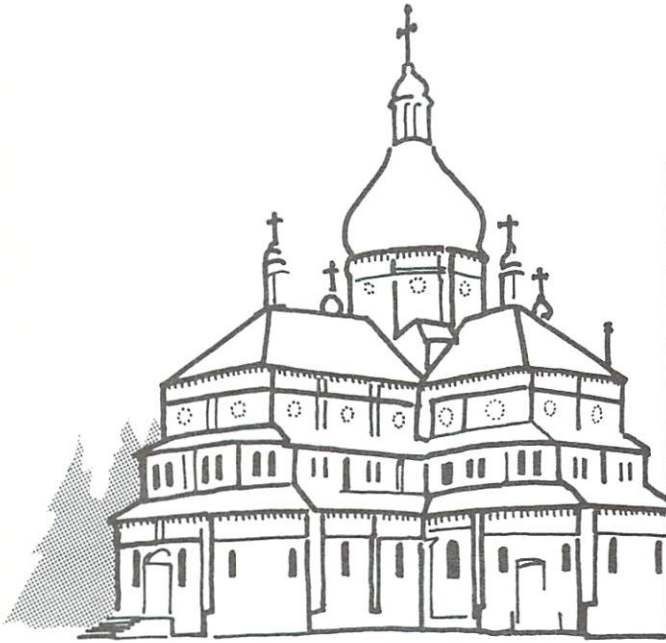
- Що означають слова Отця Олександра, "Ікони, вигляд будівлі, представляють нам, що діється в Св. Літургії"?

- Яку атмосферу відчували послы св. Софії? Що надавало їй цієї атмосфери?

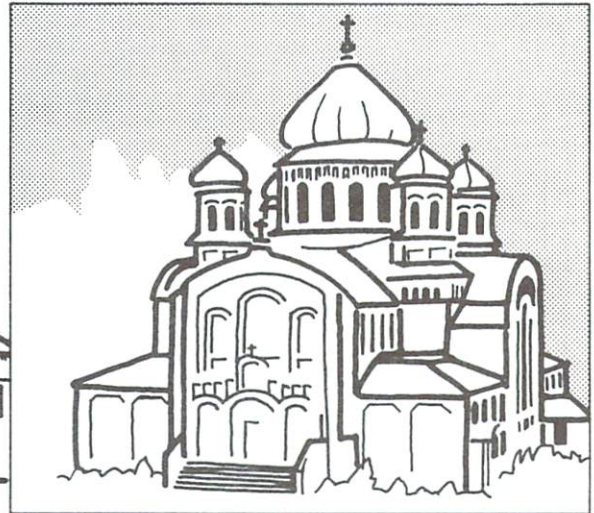
Церква, Дім Божий, – це не звичайна споруда. Архітектура, іконографія, поділ простору, наша поведінка в церкві вказують нам, ким ми є перед Богом і зображають Божий плян для нашого спасіння. Вид і атмосфера храму говорять нам про події минулого часу й ставлять перед нами майбутнє вічне щастя в повноті Царства Божого. Це місце, де ми, діти Божі, одна родина, сходимось і разом зі Своїм Спасителем приносимо Богові службу.

б) Церковна Архітектура

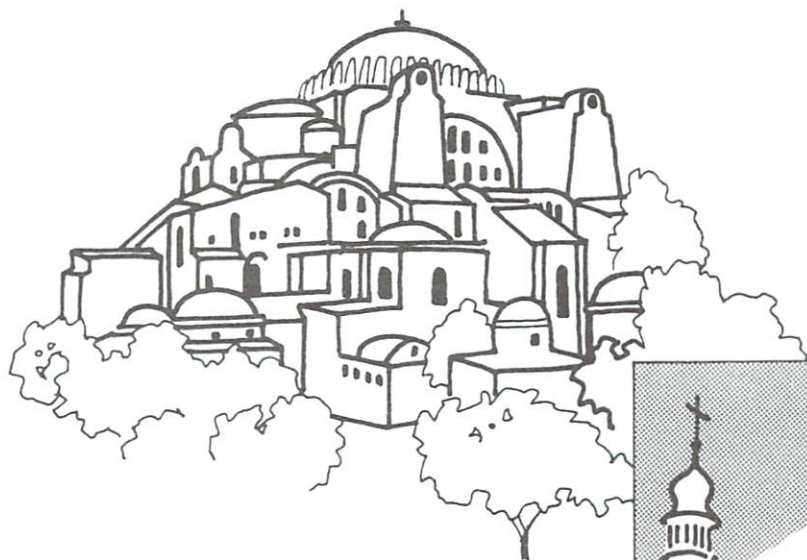
Послы, вислані Володимиром до Царгороду, були захоплені маєстатом св. Софії. Архітектура св. Софії мала великий вплив на архітектуру українських церков. Бачимо це в Соборі св. Софії, збудованому Ярославом Мудрим. Навіть у двадцятому сторіччі українці в різних краях споружують церкви на підставі архітектури св. Софії.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ В МАВНТЕН РОВА,
МАНІТОБА. ЗБУДОВАНА З ДЕРЕВА, У
ФОРМІ ХРЕСТА, ВІЗАНТІЙСЬКОГО СТИЛЮ.

СОБОР СВ. ІВАНА ХРИСТИТЕЛЯ
В ОТТАВІ, КАНАДА

СОБОР СВ. СОФІЇ В КОНСТАНТИНОПОЛІ
СЬОМЕ СТОЛІТТЯ

СОБОР СВ. СОФІЇ В КИЄВІ
ОДИНАДЦЯТЕ СТОЛІТТЯ

СОБОР СВ. СОФІЇ В РИМІ
АВАДЦЯТЕ СТОЛІТТЯ

В перших віках християнства на Україні була поширена візантійсько-грецька церковна архітектура. Протягом довгого періоду часу народ створював власний стиль архітектури, щоб церкви було легше будувати, щоб вони були менше коштовні, а відповідніші до клімату країни. Дерев'яна церква стала дуже популярним стилем церковної архітектури на Україні.

Український народ у вільному світі створює нову, свою власну церковну архітектуру.

Просліди з учнями:

По чому пізнати, що наша парафіяльна церква є церквою українського народу?

в) Внутрішній Розклад Церкви

Церковна будівля поділяється на три частини: святилище, нава й притвор. Церква, звичайно, побудована так, що вхід є у західній, а святилище у східній частині будівлі. Ось символ сходу: сонце сходить на сході – це початок нового дня, нового світла. Світло – це старинний символ Христа-Спасителя.

Святилище

Святилище символізує мету нашого життєвого шляху, повноту Царства Небесного. У святилищі міститься

престіл, на якому відправляється Св. Літургія. На престолі – книга Св. Євангелії. Це нам пригадує, що Христос, у Своему Слові, присутній між нами. З лівого боку престола стоїть проскомидійник, або стіл приготування. Тут, в приготованні до Святої Літургії, священник править проскомидію.

Центральна Нава

Це частина церкви, де ті, що в Христа христилися, сходяться на богослуження й прийняття деяких Св. Тайн. На малому столику, тетраподі, лежить хрест та ікона.

Притвор

В цьому житті ми прямуємо до нашої мети, входу до Царства Небесного. Життя, – це неначе притвор до цього Царства.

В перших віках християнства покутники стояли в церковному притворі, очікуючи часу входу до середини церкви.

г) Молитва

- Допоможи учням роздумати над провідною думкою першого антифона Св. Літургії.
- В атмосфері молитви проведи спів антифона.

Перший антифон створений з вибраних стишків 91-го псалма. Цей антифон закликає весь світ до прославлення Бога за Його дивні діла. Бог вивів народ з Єгипетської неволі; привів його до життя в обіцяній землі. У св. Хрищенні Господь вивів нас з темноти неволі й гріха. На подяку за ласку хрищення, заспіваймо перший антифон зі Св. Літургії.

*Воскликніте Господеві вся земля,
Співайте ж імені Його віддайте славу хвалі Його.
Молитвами Богородиці, Спасе, Спаси нас.*

*Скажіте Богові як страшні діла Твої,
У множестві сили Твоєї леститимуть Тобі вороги Твої.
Молитвами Богородиці, Спасе, Спаси нас.*

*Вся земля нехай поклониться Тобі, і співає Тобі,
Нехай же співає імені Твоєму Всевишній.
Молитвами Богородиці, Спасе, Спаси нас.*

*Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу, і нині, і
повсякчас, і на віки віків. Амінь.*

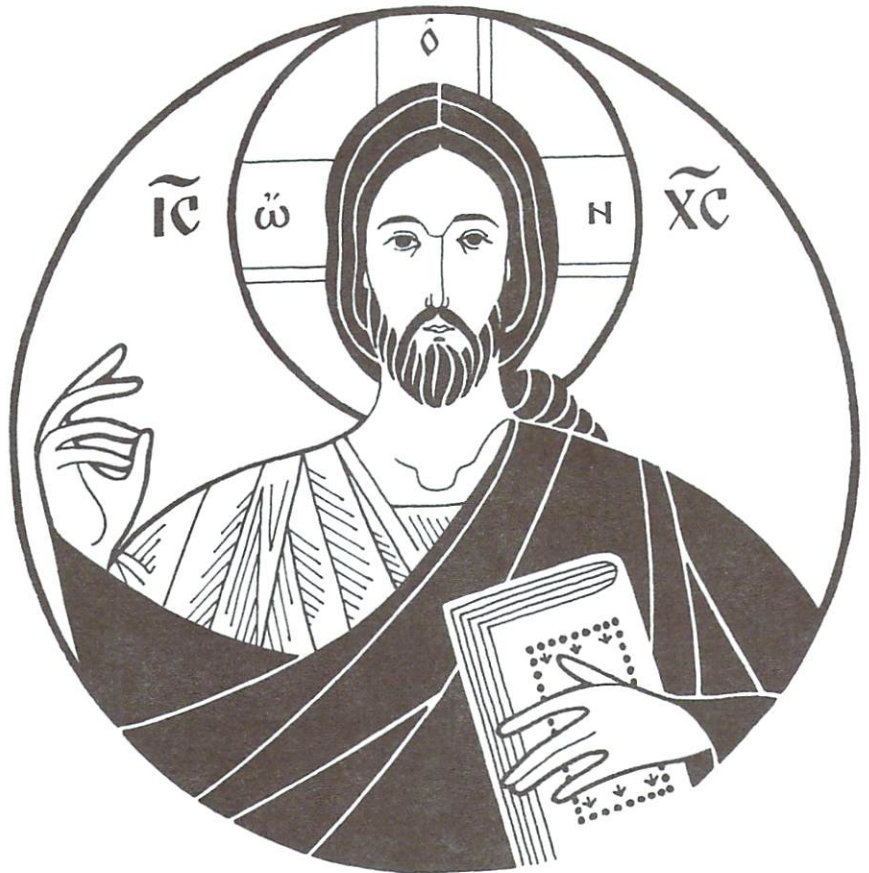
(Шляхом Віри – касетка).

2. Церква: Символ Царства Божого

Уявімо собі, що ми подорожні, переходимо біля Божого храму. Бачимо, що він відрізняється від інших споруд. Читаєм напис: "Церква Покрова Богоматері, Українського Католицького Обряду." Церква нас цікавить, неначе змушує, щоб зайти всередину. Входимо, стаємо по середині церкви. Стає нам ясно, що в цій церкві народ почитає Бога своїм власним способом.

Баня

Високо над нами головна баня, найвищий центр будівлі. Бачимо над нами, у бані, ікону "Вседержителя". Він наш Цар, Суддя, Спаситель, Чоловіколюбчець. Нижче ікони Вседержителя, є ікони дванадцятьох апостолів і чотирьох Євангелистів: Матея, Марка, Луки та Йоана. Боже Слово, написане Євангелистами, до цього дня звіщене всім народам і єднає небо із землею.

Апсида

В апсиді, високо перед нами бачимо зображену Богородицю, в позі "Оранти." Вона займає визначне місце в церкві тому, що їй була дана важлива роль у відкупленні світу. Через Її слова: "Ось, я Слугиня Господня," Син Божий став чоловіком. Вона, людина, породила Сина Божого. Вона – це міст, що, єднає небо із землею. Вона – це Мати Божа й Мати наша, молитесь з нами й за нас. Під іконою Богородиці бачимо зображення "Євхаристії", Христос подає Своїм учням Св. Причастя.

Центральна Нава

Довкола внутрішніх стін церкви зображені різні сцени з життя Ісуса Христа. Ікони Розп'яття й Воскресіння займають видне місце. Ми оточені іконами пророків, святих, мучеників, святих жінок і чоловіків, що жили життям віри. Над головними дверми входу до нави бачимо ікону Успіння Пресвятої Богородиці. Це зображення пригадує нам, що нове життя, в яке Богородиця вже ввійшла, чекає нас у нашому воскресінні.

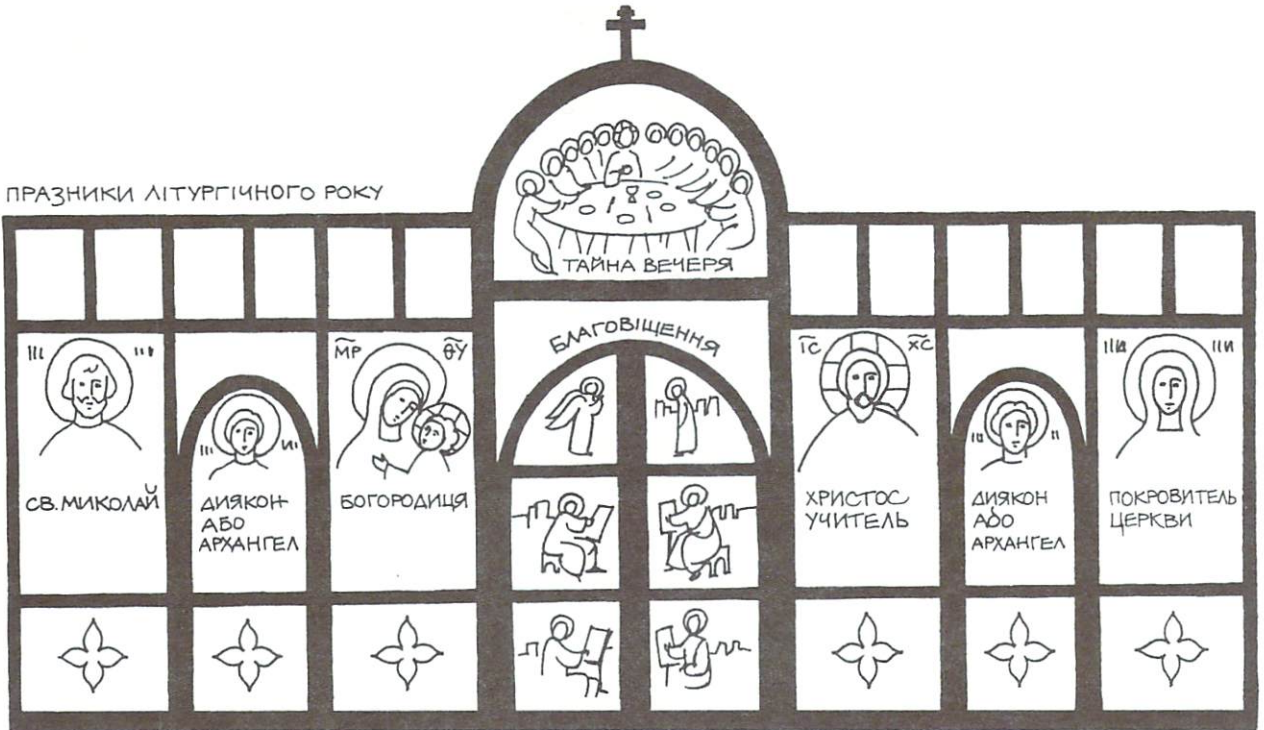
Стоїмо в присутності Христової Церкви. Над нами Христос – Вседержитель. Ми оточені тими, що вже ввійшли в повноту Царства. Вони моляться за нас і заохочують нас, щоб ми відважно йшли шляхом віри. Стоїмо разом з членами земної Церкви, з'єднані в тій самій вірі, в тому самому хрищенні. Ось – символ Царства Божого.

3. Іконостас

У традиційно розмальованій церкві ми бачимо зображення Царства Божого. Приступімо ближче до іконостасу, станьмо перед ним, пригадуваймо над історією нашого відкуплення символічно зображеною в іконостасі.

"Царські ворота," вхід до святилища, пригадують нам, що ми – паломники – подорожуємо до вічного святилища. Через ці ворота приходить до нас Христос у Своєму Слові й Пресвятій Євхаристії. Відразу по боках царських воріт бачимо головні ікони: Христос-Учитель і Богородиця. З Богородиці народився Син Божий. Христос-Учитель вказує нам дорогу до вічного щастя. На Царських воротах міститься образ Благівіщення, вочлону Сина Божого, зустріч неба із землею. Бачимо медальйони з чотирма Євангелістами. Через їхнє співдіння із Св. Духом Божа благовість сягає до всіх народів.

ПРАЗНИКИ ЛІТУРГІЧНОГО РОКУ

ЧОТИРИ ЄВАНГЕЛИСТИ

Перед нами, у ряді празників, події з життя Ісуса Христа і Богородиці. В повному іконостасі бачимо події з історії Нового й Старого Завіту, апостолів, пророків, патріархів.

Хрест на верху іконостасу каже нам, що Христос "смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував." Іконостас стоїть перед нами як відкрита книга, що просить нас: "Прийдіть. Поглибіть зрозуміння відкуплення."

4. Призадума

Церква – це святе місце, де ми сходимося на Богочитання.

- Якою повинна бути наша поведінка в церкві?
- Як можемо допомогти іншим пізнати й оцінити святість цього місця?
- Які зовнішні знаки вживасмо, які показують, що ми віримо в те, що це святе місце? (нпр. знак св. хреста і т.д.)

5. Молитва

В цій темі ми призадумувалися над тим, як наше церковне мистецтво ставить перед нами Божу славу й Божий масстат.

Тепер перечитаємо молитву Трисвятого й заспіваємо Гимн Трисвятого (Святий Боже).

В цій молитві звертаємось до Пресвятої Тройці, вдячні за сотворення, відкуплення, дар Св. Духа і дар вічного життя.

(Читач читає)

Боже Святий, що в святих перебуваєш, Тебе трисвятим голосом серафими оспівують, і херувими славословлять і всі небесні сили Тобі поклоняються. Ти з небуття в буття привів усе, сотворив нас на Твій образ і подобу, і всякими дарами Його прикрасив...

Ти святий єси, Боже наш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю і Сину і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків.

(всі співають)

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний помилуй нас. (з Божественної Літургії)

Розділ 2 Тема 5

Ікона: В Присутності Святості

Мета

Призадумайся над тим, що ікона вводить нас у присутність святості.

Застанова

“Я тебе не забуду. Глянь! Я записав тебе в Себе на долонях” (Ісаїя 49:16). Так говорить Бог до Своїх людей. Неможливо нам збагнути Його любови до нас. Бог, пресвятий, незбагнений, Йому поклоняються сили небесні, дає нам право кликати Його: “Отче наш!”

Протягом людської історії артисти творили мистецтво, щоб, зобразити в артистичній формі зв'язок Бога з людьми. Мистці християнського Сходу розвинули свою власну форму мистецтва: ікону.

Слово “ікона” походить з Грецького слова, що означає “образ” або “подоба.” Ікона не є ілюстрацією, портретом, що зображує зовнішній вид людини. Радше, ікона – це форма мистецтва, яка відкриває перед нами риси людини. Наприклад, ікона

Богоматері не є фотопортретом Її зовнішнього вигляду, радше, вона відкриває те, ким є Богоматір у цьому часі, Її життя в Бозі, стосовно Бога й людей. Дивлячись в Її очі, глядач відчуває запрошення призадуматись над майбутнім життям, над тими, що були вірні Богові й тепер бачать Бога в Його славі.

Ікона – це не образ, яким ми прикрашаємо кімнату. Ікона – це символ святости, духовости, до якої ми наближаємось з побожністю, покорою й глибокою вірою.

Розвиток Теми

1. Сила Зорових Зображень

а) Принеси родинний фотоальбом. Позадумайся разом з учнями, що такий альбом може бути багатий скарбами, бо в ньому є сила оживляти життєві спогади. Роздумай над вартістю такого фотоальбому в родинному колі, наприклад, як спогади зміцнюють єдність в родині і т.д.

б) Пригадай історію “Знайдення Скарбу.” Посли говорили, що в церкві св. Софії вони відчували, що стояли в присутності небесного двору.

- Застановись над іконами в парафіяльній церкві. Яке враження роблять? Яке почуття викликають?
- Якщо в церкві є іконостас, пригадай ікони іконостасу. Чому маємо іконостас у нашій церкві?

2. Молитва Перед Іконою “Оранта”

а) Запроси учнів до молитви перед іконою, “Оранта.” Якщо нема цієї ікони, пристосуй молитву до іншої ікони.

Приготуй ікону, постав на видному місці, засвіти перед нею свічку, запроси учнів, щоб увійшли в зосередженні духа й спокійній поставі тіла, забули про клопоти й працю життя і спокійно вдивлялись в ікону. Після декількох хвилин тиші, спокійно, поволі, уважно, провадь молитву/розважання.

б) Молитва

...Ось наша Мати...стоїть з молитовно піднятими руками...Вона хоче всіх нас зібрати коло Себе, всіх нас, що в Христа були хрищені, всіх нас, дітей Божих...Вона хоче всіх нас взяти під свій покров...

Марія...жінка глибокої віри...Через Її слова “нехай так станеться,” Слово сталося тілом...Бог став

чоловіком...Бог став одним із нас...І від цього божественного дотику світ став перетворений...Ми є постійно перетворені.

Дивімся в Її очі...спокійно...Вона бачить мене тими самими очима, якими вдивляється в Ісуса...Вона дивиться на мене...бачить мене, чим я є...дитина Божа...Вона запрошує нас вірити, що ми Божі діти...належимо до Бога...Очі Її веселі...сумні...Вона бачить те, що нам невідоме; Вона дивиться очима віри.

Руки запрошують нас прийти до Неї; Вона готова вислухати нас, дати нам силу до духовної віднови.

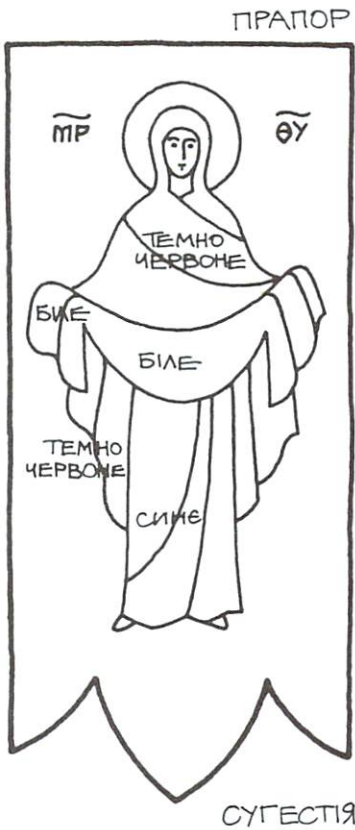
Вона кличе нас, щоб ми зберегли віру...Вона – моя опікунка, моя "Нерушима Стіна." Я можу принести до Неї всіх "ворогів," що відбирають мені мир...що віддалюють мене від людей і від Бога: гордість, брак любови, заздрість самолюбство...байдужність...

Маріє, бережи під своїм покровом наш народ...наших братів і сестер на українських землях...в діаспорі.

Тепер молимося у тиші. Доручаймо Богоматері себе, наші родини, наш край, наших людей і всіх людей цього світу.

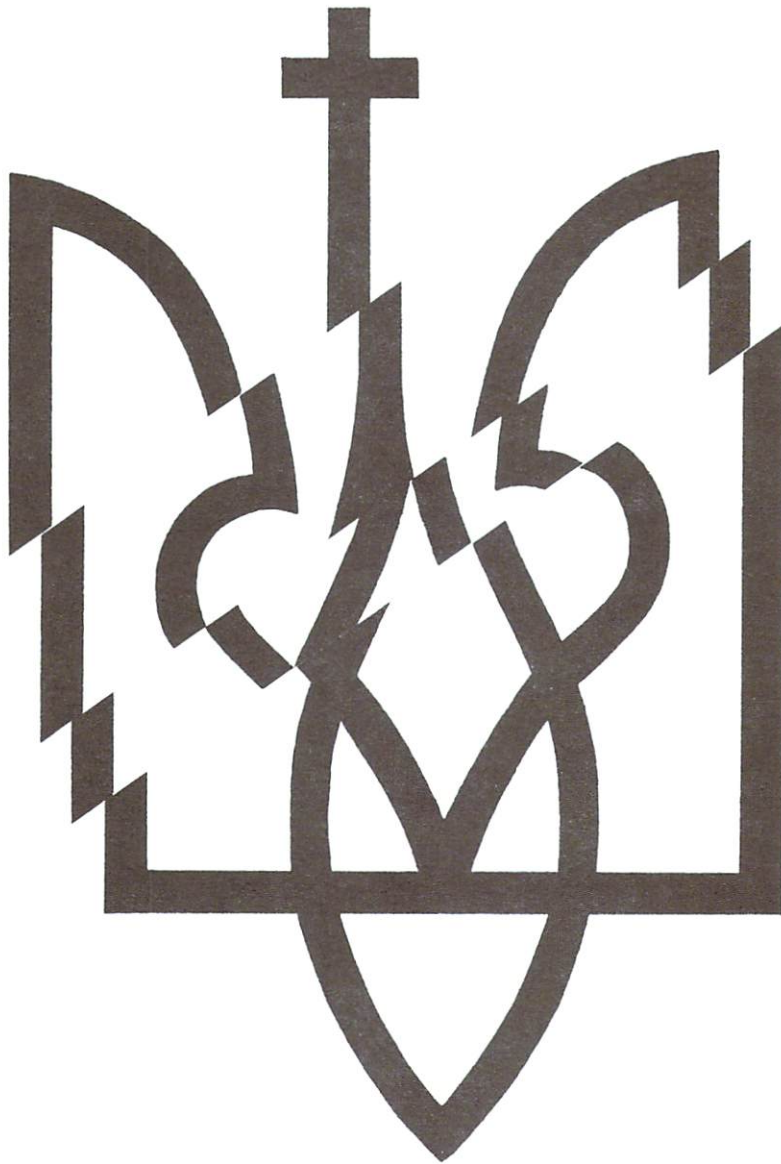
(Час на приватну молитву)

Закінчимо нашу роздуму молитвою *Богородице Діво* і співом *Пресвятая Богородице, спаси нас.*

Змагання

Мета

Призадуматись над зростом християнства в Русі-Україні.

Зростати в усвідомленні, що кожне нове життя випливає з боротьби, страждань і змагання за його збереження й поліпшення.

Застанова

Це був надзвичайний день для апостолів. Раненько, коли Ісус сховався з гори, приступив до Нього прокажений, кажучи: "Господи, коли схочеш, можеш мене очистити." Ісус простягнув руку й доторкнувся його кажучи: "Хочу, очисться" (Мат. 8:1-4).

У Капернаумі, сотник благав Ісуса: "Господи, слуга мій лежить дома розслаблений." Ісус сказав сотникові: "Йди, хай тобі станеться за твоєю вірою." Слуга видужав тієї години (Мат. 8:5-13).

Петрова теща лежала в гарячці. Ісус доторкнувся її руки, і полишила її гарячка (Мат. 8:14-15).

Апостоли не могли надивуватись.

Протягом дня Ісус проголошував, що Царство Боже між нами; Його численні чуда свідчили про присутність цього Царства. Апостоли відчували сильне довір'я до Ісуса. Вони були впевнені, що їхня віра ніколи не захитається, що Бог насправді присутній і виявляє Свою дію серед них.

Того самого дня Ісус звелів відплисти на другий бік моря. Аж ось – зірвалася на морі така велика буря, що хвилі заливали човен...Ісус спав. Апостоли, перелякані, що можуть потонути в морі, збудили Ісуса й кажуть: "Рятуй, Господи, ми гинемо." А Він каже: "маловіри, чого ви лякливі?" (Мат. 8:23-27)

В історії нашої Церкви були часи спокою й зросту. Були також часи боротьби й пересідувань, що неначе морські хвилі, загрожували життю й існуванню Церкви. Христові слова: "Маловіри, чого ви лякливі?" стосуються до нас, коли ми знеохочуємось. Христос кличе, щоб ми вірили в Його присутність серед нас не чише під час спокою й миру, але також в часі прикостей і боротьби.

Розвиток
Розділу

В тисячоріччя християнства Русі-України годиться нам простежити, як наш народ жив згідно з вимогами Хрищення протягом тисячоріччя.

Тема 1 підкреслює важливість простеження нашої історії. Людина, яка не знає, звідки походить, не може мати погляду на майбутнє.

Тема 2 розповідає про зріст християнства в Київській Русі-Україні.

Тема 3 замислюється над духовістю в ранніх роках християнства в Русі-Україні.

Тема 4 описує дещо про події в історії нашої Церкви, через які наша Церква багато страждала.

Тема 5 вказує на змагання Церкви, щоб відновити її духовість.

Джерела

Андрій Шептицький, Інформативний Процес до Беатифікації й Канонізації. (Артикули для започаткування Процесу). Рим, Накладом Постуляції М.А. 1958.

Баран Степан, *Митрополит Андрій Шептицький.* Мюнхен, Українське Видавниче Товариство "Вернигора," 1947.

Великий Атанасій, ЧСВВ, *Історія Сестер Служебниць.* Рим, В-во Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії, 1968.

ЕнциклопедіяУкраїнознавства, Том 2. (див. розділ 2).

Катрій Юліян, ЧСВВ, *Пізнай Свій Обряд.* (див. розділ 1).

Лаба О. Василь, *Митрополит Андрей Шептицький, Його Життя й Заслуги.* Рим. В-во УКУ, 1965.

Лужницький Григорій, *Українська Католицька Церква Між Сходом і Заходом,* Філяделфія, Союз Українців Католиків "Провидіння," 1954.

Назарко Іриней, ЧСВВ, *Святий Володимир Великий, 960-1015,* Рим, ОО. Василіяни, 1954.

Печерський Патерик, переклав А. Г. Великий, ЧСВВ, Рим, В-во ОО. Василіян, 1973.

Славута Домініка, СНДМ, *Йосафата,* Торонто, В-во Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії, 1985.

Чубатий М., *Історія Християнства на Русі-Україні.* (див. розділ 1).

...

For My Name's Sake: Selections of Writings of Josyp Terelya. Keston, Kent: Keston College, 1986.

Memories of a Mother. Ukrainian Millennium Biographical Series #1. Central Committee of the Ukrainian Catholic Church.

Paskewich, Sr. Helena, SSMI, and Bura, Rev. J., *Andrew Sheptytsky: Living the Beatitudes.* Mother of God of Sign Monastery, 1985.

Pekar, Athanasius, B. "The Origins of the Monastic Life in Rus-Ukraine." *Millennium of Christianity in Ukraine: A Symposium.* (see Unit 2)

Ukraine: A Concise Encyclopaedia. Prepared by Shevchenko Scientific Society, Ukrainian National Association. Toronto, University of Toronto Press, 1963.

Wysochansky, D. OSBM. *Saint Josaphat Kunsevych: Apostle of Church Unity.* Detroit: Basilian Fathers Publications, 1987.

Розділ 3 Тема 1

Благання Мами

Мета

Пригадати потребу знати історію нашого краю й народу.

Заввага

Цю тему треба розвивати, пристосовуючись до віку й освіти учнів.

Розвиток Теми

Вибір 1: Прочитай Листа

Для старших учнів лист можна прочитати без пояснення. Після читання призадуматись над наступними питаннями:

- Який є тон цього листа?
- Що хотіла б мама, щоб діти пам'ятали?
- Чому мама хоче, щоб діти пам'ятали?

Вибір 2: "Розповідь" Листа

Учитель повинен так бути ознайомлений із змістом цього листа, щоб він міг його розповісти учням. Можуть наступити дискусії, запити, враження і т.д.

Вибір 3: Драматичне Читання

Учителька або якась інша жінка нехай одягнеться в український національний стрій і драматично прочитає цього листа для присутніх.

Благання Мама

Мої Дорогі Діти.

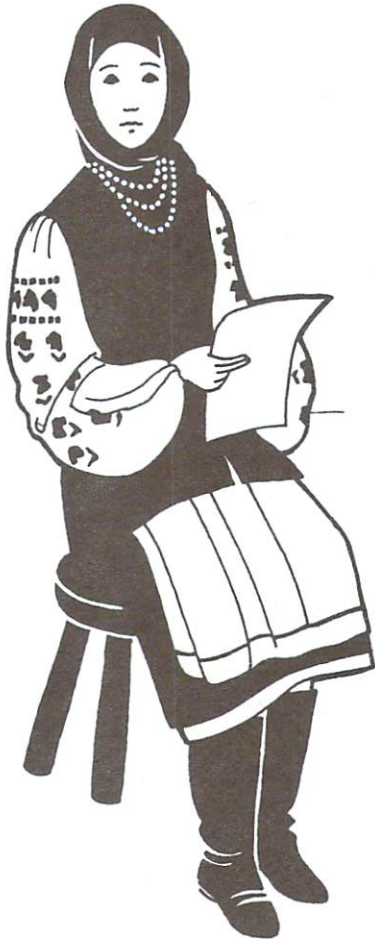
Я живу, закована в кайдани. Мені забрали мою свободу й ворог хоче знищити мою душу. З глибини мого страждання я пишу до вас, мої діти, де б тільки ви не перебували, щоб ви пам'ятали про мене, мою історію, і дух, який живе в мені.

В моїх молодих літах я була повна радісного життя і великих мрій на майбутнє. Моя дочка Ольга і Княгиня Анна, яка прибула до мене з Царгороду, були жінками сильної волі й глибокої мудрості. Вони принесли мені дар нового життя – християнську віру. Мої сини, Володимир і Ярослав, були відважні чоловіки, посвячені благородному передбаченню. Через них отой дар святої віри процвітав і наповняв усе наше життя. Я пам'ятаю ті сумні дні, коли я, з великим болем, поховала моїх синів Бориса й Гліба, які стали жертвою братового прагнення за могутністю і славою.

Наша земля щедро благословенна природними багатствами: родючими полями, мінералів, глибоких лісів і просторих степів – досконале місце, де вирощувати дітей для щасливого життя. Але ці наші благословення принесли нам багато болю й страждання. Мандрівні народи й заздрісні сусіди спустошували, руйнували й грабували нашу землю та часто забирали вас, моїх дітей, в полон. Часто наші вороги намагались знищити нашу культуру, нашу суспільність, і нашу віру...знищити наше життя.

Може найболючішими спогадами є ті, що вам самим, мої діти, іноді бракувало того розумного бачення, щоб зрозуміти, якою повинна би бути та наша християнська земля. Брак єдності між вами розколював нашу землю. Я дорожу, з великою вдячністю, спогадом про мого сина, Йосафата, який віддав своє життя, щоб ми жили з'єднані, як одно Христове стадо.

Але, не зважаючи на всі страждання й переслідування, ви, мої дорогі діти, все таки залишились життєрадісним народом. Чи ви

пам'ятаєте ті всі радісні пісні, веселі релігійні й народні празники, родинні святкування, які підбадьорювали наш дух й додавали нам життя? Чи ви пригадуєте собі, як багато з вас допомагало своїм братам і сестрам в потребі? Ви служили Богові, служачи один одному. Пригадайте собі світлий приклад всіх тих моїх єпископів, священників, ченців, черниць, і мирян, які посвятили своє життя, щоб служити своїм братам і сестрам вдома, в діяспорі і в підпільній Церкві.

Я пам'ятаю, з гордістю і вдячністю, мого славного сина, так дуже улюбленого багатьма, Митрополита Шептицького, який невпинно трудився, щоб відновити нашу Церкву, розбудити в ній нове життя. Я так дуже очікую його беатифікації.

Як болоче я переживала те, що багато з вас, мої синів і дочок, залишило мене й поїхало в далекі краї, шукаючи свободи й кращих умов до життя. Я плакала, як ви відїжджали, але я благословила вас на щасливу дорогу.

В цьому сторіччі мене зустріла велика недоля. Чорна хмара глибоко обгорнула мене; я тепер живу в цілковитому полоні й постійно переносю переслідування. Щоб зберегти мій дух при житті, я пригадую собі мою історію, моє минуле..і я питаю себе: чи мої діти, які живуть далеко від мене, пам'ятають про мене, мої традиції, мої духовні скарби, мою історію?

Я уповаю на вас, мої дорогі діти, щоб ви дали мені силу й відвагу в моїх стражданнях. Я бажаю всім серцем, щоб мій живучий і незнищимий дух жив у вас, щоб ви зберегли скарб нашої віри, щоб у важких серцях палала надія і любов.

Хай керує вами мудрість Святого Духа.

Ваша Мама,
Україна

Мета

Пригадати, що, прийнявши Хрищення, св. Володимир й Ярослав Мудрий намагались жити, згідно з вимогами Св. Хрищення.

Роздумати над дальшим зростом християнства в Русі-Україні.

Застанова

Зустрічасмо людей, що дивляться на Хрищення тільки як на "одноразову подію," тобто, на виконання обряду Тайни Хрищення. Необхідно нам усвідомитись, що у Святім Хрищенні хрищеник зобов'язується до зміни напрямку життя, щоб згідно з його ділами можна було б пізнати, що він живе духом Євангелії.

Св. Павло попереджує Колосян: "...ви з себе скинули стару людину з її ділами й одягнулися в нову..." (Кол. 3:9-10).

У цій темі роздумаємо над тим, що св. Володимир і Ярослав Мудрий розуміли вагу Хрищення і над тим який вплив це мало мати на зріст християнства в Русі-Україні.

Розвиток Теми

1. "Новий Володимир"

а) Допоможи учням роздумати над тим, як Князь Володимир, вірний хресній обітниці відректися злого, по хрищенні змінив напрям життя.

Хрищення 988 року стало початком нового життя для Князя Володимира і його народу. Охрившись, Володимир рішуче зірвав з поганством, знищив поганські ідоли й став ревним апостолом Христової віри.

Володимир жив, пройнятий тією вірою, що її прийняв у хрищенні і його віра проявлялася, між іншим, у ділах милосердя. Свої багатства він роздавав на потреби держави, будівництва церков і добродійні діла.

989 року він розпочав споруження Церкви Пресвятої Богородиці (Десятниці). Будував інші церкви й висилав священиків служити в них. Він опікувався хворими, сиротами, вдовами і т.д.

Літописець, монах Яків, говорить, що він неспроможний описати всі добродійні діла, що їх Князь Володимир творив у своїй країні.

б) Призадума

Наша Церква прославляє Володимира такими похвалами:

Уподібнившись великому Апостолові Павлові, всехвальний Володимире, ти відкинув, як дитячі недомисли, ідолопоклонства. Як досконалий муж прикрасив себе славною одежею Хрищення. Тож нині, коли з радістю стоїш перед Спасителем Христом, молися за спасіння народу свого.

Кондак св. Володимира

Святий Володимир "покрив себе славною одежею Хрищення." Він зрозумів, що Хрищення зобов'язує до свідчення Христового Євангелія в світі.

**2. Ярослав Мудрий
1019-54**

Розквіт Християнства

Ярослав – це єдиний князь в історії Русі-України, якого історія назвала "Мудрим."

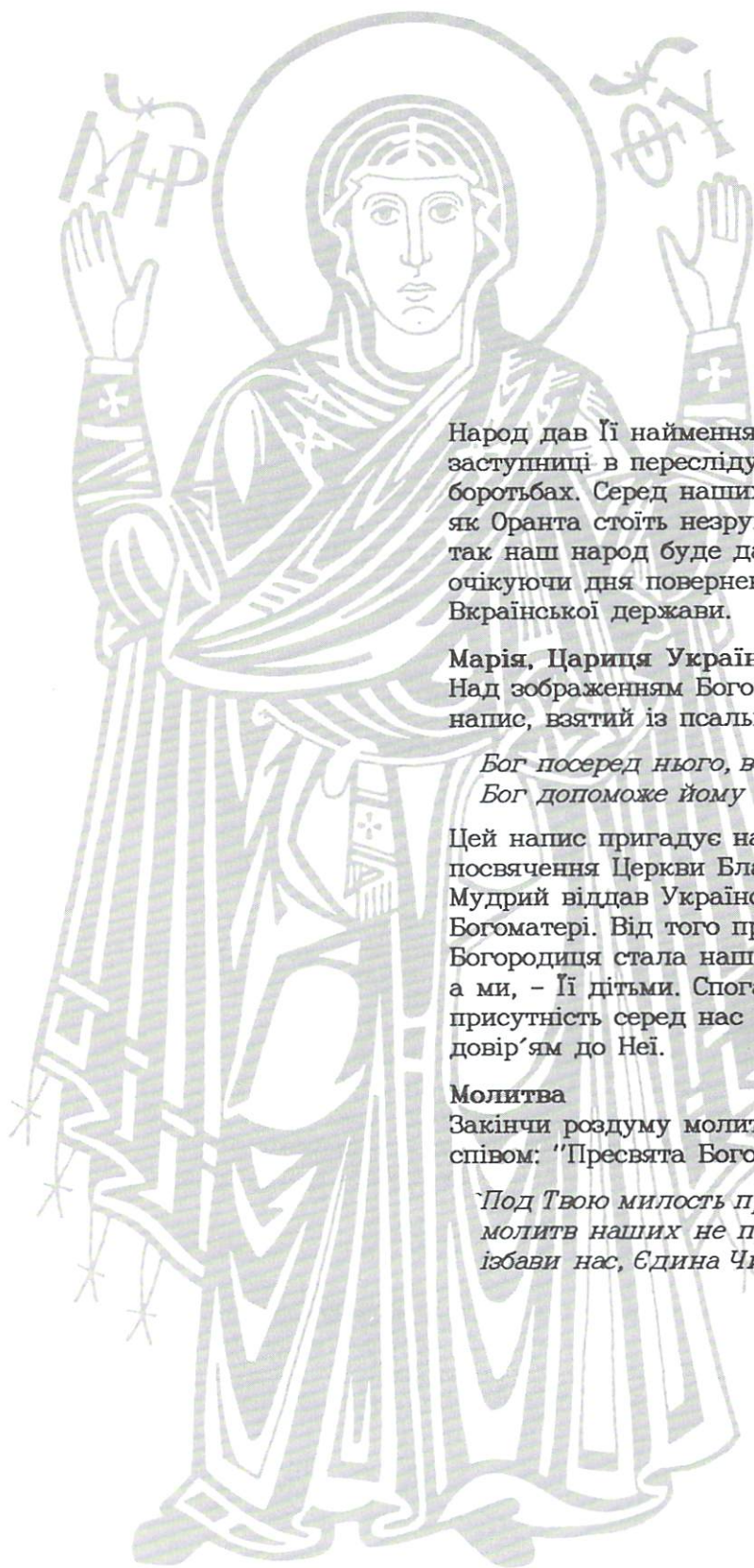
Ярослав, син Володимира Великого, багато причинився до розквіту християнства в Русі-Україні. Він посилав священників-місіонерів у далекі сторони України. За його князювання поширилось монаше життя. Він сам заснував чоловічий монастир св. Юрія, жіночий монастир св. Ірини й був співзасновником Печерської Лаври. Він розумів необхідність освіти й заохочував переклад грецьких церковних творів на давню-слов'янську мову.

Наш Скарб: Собор св. Софії

За князювання Ярослава Мудрого місто Київ досягнуло значного розквіту. Ярослав збагатив Київ "Золотими Воротами," церквами, а особливо нашим скарбом, головним храмом міста й держави – Софійським Собором, увінчаним дев'ятьма банями.

Ікона Оранта

Собор св. Софії й ікона Оранта є нашими улюбленими скарбами, які протягом сотень літ притягають до себе народ. Зображення Богоматері, Оранти, займає визначне місце в апсиді Собору і викликає сильне враження на всіх, що горнутья до Неї. З піднятими руками, Божа Мати молиться за Свій народ, щоб були гідними християнами й жили як діти Божі. Так, як Вона підтримувала перші кроки віри Українського народу, Вона й далі спрямовує нас шляхом віри до Бога.

Народ дав Її наймення "Нерушима Стіна, "нашої заступниці в переслідуваннях, стражданнях, боротьбах. Серед наших людей існує переконання, що як Оранта стоїть незруйнована майже тисяча років, так наш народ буде далі існувати й розвиватися очікуючи дня повернення давньої слави й свободи Української держави.

Марія, Цариця України

Над зображенням Богоматері в апсиді Собору є напис, взятий із псалмів:

*Бог посеред нього, воно не похитнеться:
Бог допоможе йому з раннього ранку.*

Цей напис пригадує нам, що 1037 року, під час посвячення Церкви Благовіщення в Києві, Ярослав Мудрий віддав Український народ під покров Богоматері. Від того пропам'ятного дня Пресвята Богородиця стала нашою опікункою, нашою Матір'ю, а ми, – Її дітьми. Спогади про Її заступництво й присутність серед нас наповняють нас любов'ю й довір'ям до Неї.

Молитва

Закінчи роздуму молитвою: "Під Твою Милість" і співом: "Пресвята Богородице, спаси нас."

*Під Твою милість прибігаєм, Богородице Діво,
молитв наших не презри во скорбіх, но от бід
ізбави нас, Єдина Чистая і Благословенная.*

Духовість Раннього Християнства в Русі-Україні

Мета

Пригадати над тим, що в ранніх віках християнства в Русі-Україні багато людей жили, згідно із засадами Св. Євангелія, у духовності самовідречення й самоприменшення.

Прослідити початок монашого життя в Русі-Україні.

Застанова

З початком одинадцятого століття в Русі-Україні почала вкорінюватись духовість самовідречення, самоприменшення. Св. Павло, в Листі до Филип'ян, ось так учить про цю духовість:

Плекайте ті самі думки в собі, які були й у Христі Ісусі. Він, існуючи в Божій природі, не вважав за здобич Свою рівність із Богом, а применшив Себе Самого, прийнявши вид слуги, ставши подібним до людини. Подобою явився як людина, Він понизив Себе, ставши слухняним аж до смерти, смерти ж – хресної. Тому й Бог вивищив і дав Йому ім'я, що понад усяке ім'я, щоб перед іменем Ісуса всяке коліно приклонилося на небі, на землі й під землею, щоб усякий язик визнав, що Ісус Христос є Господь на славу Бога Отця.

Фил. 2:5-11

Св. Павло нагадує Филип'янам, що Христос, Син Божий, принизив Себе й прийняв вид чоловіка. Син Божий у виді чоловіка не шукав прославлення, але прийняв вид слуги...Христос жив в убожестві й терпів переслідування. Він ще далше Себе принизив – прийняв ганебну смерть, смерть невільника, вигнанця.

Павло попереджає своїх учнів: якщо ви вірні Христові, ваше життя також буде життям самовідречення. Думайте про других – себе забувайте, плачайте ті самі думки в собі, які були в Христі.

Приклад Христа й Слова Св. Євангелія, мали глибокий вплив на життя багатьох людей у Русі-Україні.

Розвиток Теми

1. Початок Пустинного й Чернечого Життя в Русі-Україні

Щоб допомогти учням глибше зрозуміти духовість самоприменшення, розкажи про початок пустинного й монашого життя в Русі-Україні.

Від перших віків християнства були люди, які хотіли в усій повноті жити Слова Св. Євангелія. Вони покидали приватні власності й жили життям самовідречення, самоприниження, строгих постів, довгих молитов. Ті, що жили на самоті, називалися пустинниками, а ті, що жили в спільності, ченцями (монахами).

а) В одинадцятому сторіччі два святі нашого народу, Антоній і Теодосій стали засновниками Українського пустинного й монашого життя.

Преподобний Антоній Печерський

Антоній походить з Любеча на Чернігівщині. Від молодості він постановив жити життям молитви й самовідречення. Він пішов до Греції й там, на Горі Атос, постригся в ченці. Одного дня ігумен прикликав його й наказав йому повертатися на Русь-Україну й там помагати іншим, які хочуть жити чернечим життям.

У цьому наказі, Антоній пізнав Божу волю й пішов за Божим голосом та вернувся на Русь-Україну. Недалеко Києва він знайшов печеру й там почав жити в молитві та покуті. Жив самотньо й довгий час перебував на молитві й нічних чуваннях.

З бігом часу до Антонія зголошувались молоді юнаки й просили, щоб він дозволив їм поселитись у поближких печерах. Їх кількість зростала. Нарешті, Антоній скликав братів, призначив ігуменом Теодосія і сам пішов до іншої печери, де жив на самоті до глибокого віку. Господь покликав його до вічного життя в 1073 році. Наша Церква святкує його пам'ять 10 липня.

Преподобний Теодосій Печерський

Під проводом Теодосія кількість пустинників постійно зростала. Теодосій наказав їм вийти з печер і будувати келії/монастир. На горі була споружена гарно розмальована дерел'яна церква. Це був початок славного монастиря Печерської Лаври. Тут, крім молитви, Теодосій ввів також працю для добра ближніх. Незабаром, Печерський монастир став світильником чеснот, центром освіти й культури.

Преподобний Антоній жив у печері біля Києва на місці, де пізніше був збудований Печерський монастир. Преподобний Теодосій був будівником Печерського Монастиря. Він прийняв монаший стан по правилу св. Теодора Студита, пристосувавши його до потреб Українського народу. Історія називає його "Батьком Українського Чернецтва."

б) Монастирі: Услуга Церкві й Народові

В половині одинадцятого сторіччя монастирі були серцем християнського життя українського народу.

- Вони намагались привести народ до життя, згідно із засадами Св. Євангелія.
- З монастирів вийшли ремісники, малярі, мистці, письменники, перекладачі книжок, лікарі і т.д.
- Монастирі дали народних провідників, священників, єпископів.
- Монастирі були головними центрами культури, суспільного й релігійного життя.
- В монастирях була писана історія українського народу, наприклад: "Повість Времених Літ."

в) Завдання

Зустріч з Преподобним Антонієм

Допоможи учням приготувати "Інтерв'ю" з Преподобним Антонієм. Нехай учні приготують питання про його життя, причину чому він живе у такім самовідреченні і т.д.

г) Молитва

Запроси учнів, щоб зосередились душевно й призадумались над тим, що Христос кличе всіх нас до самоприниження в ділах милосердя.

Читання Св. Євангелія:

Тоді цар скаже тим, що праворуч нього: Прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство...Бо я голодував, і ви дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене напоїли; чужинцем був, і ви мене прийняли; нагий, і ви мене одягнули; хворий і ви навідались до мене; у тюрмі був, і ви прийшли до мене...Істино кажу вам: усе що ви зробили одному з моїх братів найменших – ви мені зробили.

Мат. 25:34-40

2. Вкорінення Християнства в Русі-Україні

Переглянь з учнями, як християнство вкорінилось в Русі-Україні.

Володимир Великий "знайшов цінну перлину Христової віри" (Кондак); історія його називає "рівноапостольним" князем. Пустинники, ченці жили життям самовідречення, убожества, молитви й служби ближнім. Вони покинули все, що мали, щоб повністю жити Слова Св. Євангелії. Інші, наприклад, Борис і Гліб, в інший спосіб повністю жили життя самовідречення.

а) Святі Борис і Гліб

По смерті Володимира в Київській Русі-Україні настав хаос. Володимир помер несподівано: не подбав про порядок у спадкоємстві. Його син Святополк хотів присвоїти Київський престіл і постановив знищити тих, що чинили опір його плянам.

Борис, молодший син Володимира, був поза Києвом в часі смерті Володимира. Коли він почув про смерть батька, вибрався в дорогу до Києва. Дорадники покійного Володимира вийшли йому назустріч і радили силою взяти Київ. Борис відповів, що він не може йти в бій проти брата.

Коли убивці прибули до шатра Бориса, почули, що він співає ранні молитви. Чекали, щоб скінчив молитву. Ось так князь Борис впав жертвою братової заздрості. Він радше прийняв смерть, як воювати проти брата.

Гліб був улюбленим Володимировим сином. Святополк наказав відшукати Гліба і йому також відібрати життя.

Церква проголосила Бориса й Гліба святими мучениками.

б) Завдання

У Хрищенні ми проказали "Вірую" і прилюдно заявили, що вирішуємо жити так, щоб ця віра була видима в наших ділах.

Вибір 1: Дискусія

Як можемо жити тут, у нашій спільноті, щоб ця віра була видимою?

Вибір 2: Спогади

Заохоти учнів, щоб вони взаємно поділились спогадами про події, діла, особи, що є живим виявом життя, згідно зі засадами Св. Євангелія.

3. Молитва:
"Господи, До Тебе
Я Взиваю"

Закінчи цю тему молитвою, взиваючи Ім'я "Ісус."

а) Молись Без Перерви.

Святий Павло в Листі до Солунян каже: "Моліться без перерви" (1 Сол. 5:17). В перших віках християнства на Сході пустинники старалися ввести це в життя: щоб кожної миті усвідомлювати, що вони живуть у Божій присутності, у самоприниженні перед Ним. Щоб допомогти собі жити в цій дійсності, вони повторювали короткі молитви, наприклад, безперервно взивали ім'я "Ісус" або проказували молитву: "Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене, грішного." З Християнського Сходу ми успадкували цей спосіб молитви.

б) Молитва, Взиваючи Ім'я "Ісус"

i) Цю молитву можна проказувати ось так:

- повторювати: "Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене, грішну/ного."

або

- Почати повторенням імені "Ісус" і поступово додавати "помилуй мене,"..."Господи, Ісусе Христе, помилуй мене" і т.д.

ii) Слова Цієї Молитви

Центром цієї молитви є ім'я "Ісус."

Ісус каже до апостолів: "Чого тільки попросите Отця у моє ім'я, Він дасть вам" (Йоан 16:23).

Петро і Йоан ішли у храм на молитву. При дверях був кривий чоловік; він просив милостині. Петро каже до нього: "...в ім'я Ісуса Христа встань і ходи" (Діяння 3:1-8).

Коли я в молитві вимовляю ім'я "Ісус," то я кличу Особу, стаю в Його присутності, прошу, щоб Він до мене звернувся, мене вислухав. Я кличу на ймення Того, хто мене любить, є моїм відкупителем, страждав і вмер за мене. Він живе в мені, оживляє мене, робить мене Божою дитиною.

Ісус – це мій "Господь." Він має владу над мною. Перед Ним я корюся, заявляю готовість слухати Його.

Він є "Христос," Богом обіцяний Месія, що приносить нам правду, мир, світло. Христос – це Син Божий, що став чоловіком. Через Хрищення ми відроджені в Нім, маємо участь у Його водкресінні й божестві.

У першій частині молитви, "Господи, Ісусе Христе, Сину Божий," ми звертаємося до Господа Ісуса Христа. У другій частині ми представляємо себе й наші потреби: "помилуй мене, грішну/ного."

Я даю собі ім'я, я себе називаю: "грішна/грішний," виявляю, ким я є. Я є людина, що повністю не живе в єдності з Богом. Я ще не є тим, до чого мене кличе Бог. Я грішна/грішний, стаю перед Богом, усвідомлюючи собі, що я потребую Його допомоги. Я вірю й надіюсь, що Бог мене вислухає.

Щоб краще зрозуміти слова "помилуй нас," пригадуймо над Грецьким висловом "кіріє елейсон." Слово "елейсон" нагадує нам "елей." Помазання елеєм – це старинний символ очищення, зміцнення й відродження. В молитві "помилуй мене," я кличу до Бога, щоб Його сила, енергія сплила на мене, очистила й відродила мене.

iii) Спосіб Молитви

Стань (сядь) перед іконою Христа, зосередься душевно й прийми спокійну поставу тіла. Спокійно вдивляйся в ікону. Зверни увагу на свій віддих...віддихай спокійно, легко, ритмічно. Починай повторювати або співати молитву.

(Дивись: *Шляхом Віри* – касетка).

Приступай до молитви з вірою й покірною. На початку треба більше часу, щоб увійти в молитву. Не знеохочуйся. Якщо будеш вірний цьому способу молитви, то ця молитва стане віддихом твого духовного життя.

*Господи, Ісусе Христе, помилуй мене,
грішну/грішного.*

Розділ 3 Тема 4

Змагання за Життя

Мета

Пригадати важливіші події в нашій історії, які стояли на перешкоді розвитку Церкви.

Заввага

Тема 2 займалась швидким розвитком християнства в Русі-Україні відразу після хрищення нашого народу.

Тема 3 роздумувала над духовністю Русі-України в початках її християнства.

Ця тема пригадує нам змагання нашої Церкви, яка старалася запевнити зріст християнства.

Старайся допомогти учням зрозуміти, що змагання Української Церкви до розвитку і зросту було поєднане з боротьбою за існування української нації.

Якщо було б бажання вивчити обширнішу історію цієї доби, треба б звернутись до вказаних джерел.

Розвиток Теми

1. Змагання Української Церкви

а) Важливі Проблеми

В перших роках християнства на Україні воно дуже швидко зростало. Але вже в одинадцятому сторіччі почали виринати проблеми й тоді, коли страждала держава, переносила страждання й Церква.

Спустошення Кочовими Племенами

Існують історичні докази, що вже в другому й третьому сторіччі по Христі, кочові племена з середньої Азії наступали на Європу. Наприкінці дев'ятого сторіччя почалися нові напади – вони тривали протягом кількох сторіч. Землі Русі-України служили їм як перехід до Європи. В одинадцятому сторіччі печеніги й кумани спустошували й грабували Русь-Україну. В 1240 році татари завоювали Київ, знищили його й запанували над цілою державою. Церква, яка відзначалася великим розвитком і зростом за часів могутніх князів, як св. Володимира й Ярослава Мудрого, дуже постраждала в часі цих нападів.

Поділ Христової Церкви

Царгород відіграв дуже важливу роль в історії нашої Церкви. Русь-Україна прийняла християнство Візантійського Обряду з Царгороду. В загальному, Українська Церква завжди прагнула стати самостійною від Церкви в Царгороді, але Царгород постійно давав відчутти свою присутність.

В 1054 року Папський Делегат зустрівся з Патріархом Керулярієм з Царгороду, щоб погодити суперечки між ними. Ця зустріч закінчилась тим, що християнська Церква поділилась між Сходом і Заходом. Пізніше, час від часу, були старання про з'єднання, але коли турки в 1453 забрали Царгород, то вони припинили дальші старання про примирення.

Українська Церква опинилась між Римом і Царгородом. Цей факт важливий, щоб зрозуміти, чому

Українська Церква поволі почала відхилятися від Риму.

Насильство з Боку Сусідів

Заввага: Старайся допомогти учням зрозуміти, що Українська Церква страждала в минулому й терпить сьогодні, бо її існування доказує, що український народ є справжнім народом, відмінним від інших і має притаманну собі самобутність.

Вживаючи карти східної Європи, вкажи розташування України і країн з якими вона межує.

Сусідні країни мали великий вплив на історію України. В тринадцятому сторіччі Київ забрали турки й знищили Русь-Україну. Це був початок історичного періоду, в якому над нами панували чужі держави. Тут звернімо увагу на дві такі держави, Польщу й Росію.

Після спустошення турками й татарами границі України змінювалися декілька разів. Польща й Росія постановили, що український народ має підлягати їхньому правлінню. Наприклад, в 1569 році майже всі землі України були під Польщею. Щоб швидше асимілювати український народ, Польща ввела сильну політику колонізації. Але Українська Церква, із своїм відмінним Обрядом, була на перешкоді колонізації. Доки існувала Українська Церква, вона становила певний знак, що українці є відмінним народом від поляків. Церква переносила різні насильства. Люди, які відмовились переходити на Римо-Католицький Обряд, постійно терпіли дискримінацію.

Коли в п'ятнадцятому сторіччі Царгород забрали турки, Росія привласнила собі право бути опікункою Української Церкви. Згодом це "покровительство" стало її ліквідацією.

Втручання Чужих Володарів

Чужі володарі часто привласнювали собі права заступництва, тобто, вони могли призначувати митрополитів і надавати церковні посади як політичні нагороди. Так вони позабирали Церковні посілості й позачиняли монастирі. Українська Церква, яка постійно дбала про релігійне, культурне й соціальне життя вірних, була позбавлена засобів, щоб продовжати цей провід народу.

Берестейська Унія

Українські єпископи думали, що єдність з Римом збереже Церкву від цих напружень і дасть нагоду до духовної віднови. Нові заходи про з'єднання з Римом

почались 1595 року а в 1596 вже була проголошена Унія в Бересті.

Роздвоєння Української Церкви

Унія, замість ввести добу миру, була початком нової боротьби. Більшість єпископів прийняли Унію; багато вірних, включно з князем Острозьким, відмовились. Тих, які прийняли Унію, називали "Уніятами" (Католиками); тих, що відмовились, "Православними." Православні залишилися без єпископів. Єрусалимський патріярх, повертаючись з Москви через Україну, висвятив єпископів для української Православної Церкви. Так Українська Церква розділилась.

Настало завзяте змагання між "Уніятами" й "Православними." Йосафат Кунцевич, Полоцький Архископ, (1618-28) був убитий як мученик за єдність. Згодом були заходи про унію з обидвох боків, але розділ залишився до сьогодні.

б) Дискусія: Змагання за Життя

Допоможи учням витягнути з цієї теми основні факти, ставлячи наступні питання:

- Як кочові племена ослабили Церкву?
- Яку роллю в Українській Церкві відгравав Царгород?
- Чому Польща й Росія так намагалися послабити Українську Церкву?
- Які користі для Церкви бачили єпископи в унії з Римом?
- Які ознаки того розділу після Берестейської Унії можна бачити ще сьогодні?

в) Молитва за Єдність в Нашій Церкві

Приготуй і проведи моління за єдність у Церкві. Вибери відповідні читання, роздуми, молитви.

2. Святий Йосафат: Мученик за Єдність

а) Розкажи історію про св. Йосафата. Підкресли його палке бажання повернути Церкві єдність.

Йосафат з великою посвятою служив Церкві й народові. Він був ченцем, який перебував протягом довгих годин на молитві в самоті. Він також був добрим пастирем, повністю посвяченим для служіння народові.

Люди відчували, що він їх любить. Всі хотіли бути близько нього, слухати його слів, бо він говорив до їхніх сердець. Вони бачили в ньому людину глибокої

св.
Йосафат

віри й любови. Здавалось, що доброта огортала його й випромінювала з нього.

За часів Йосафата Церква переживала один з найстрашніших періодів своєї історії. Через постійні проблеми в Церкві та втручення чужих у церковні справи моральний стан священиків і монахів значно занепавав. Багато одиниць з Римо-Католицької Церкви намагались "навертати" українців Візантійського Обряду на Латинський Обряд. Також були розбрати між українцями, одні сильно підтримували унію з Римом, інші з таким самим запалом, бажали знищити її.

Йосафат посвятив всі свої сили, щоб повернути єдність і спокій в роздвоєній Церкві. Він любив Церкву понад усе й бажав повернути їй згоду й життя. Його супротивники намагались стримати його, але він ніколи не повертався назад, навіть, коли йому загрожували. Часто говорив, що він готовий страждати за єдність і вважав би великим привілеєм вмерти за Христа.

Йосафат зустрічав своїх супротивників з відвагою, добротою, пошаною й покорою. Таким своїм ставленням він вплинув на багатьох, щоб вони відновили своє життя і, щоб прийняли єдність з Римом.

12 листопада 1623 року група людей, розлючена його посвятою для повернення єдності з Римом, обступила його дім. Він відчув, що його життя під загрозою, але навіть тоді, насамперед думав радше про своїх слуг, як про себе.

Йосафат вийшов до розлюченого натовпу й лагідно просив: "Мої діти, чому ви хочете вбивати моїх слуг? Як ви маєте щось проти мене, я ось тут." Навіть, коли його вдарили й він падав на землю, то простягнув руку, щоб поблагословити своїх убивців.

Постійною молитвою Йосафата було: "Щоб всі були одно."

б) Спів

Вивчи пісню до св. Йосафата.

*Пісню слави заспіваймо щирим серцем нині враз,
Йосафата звеличаймо в цей святий великий час!*

*2. Він за Церков і за віру, як святий борець
Христа,*

Все що мав приніс в офіру душу тіло кров життя.

*А ми нині браття згідно злучені в любові Христа,
Господа благаймо гідно, щоб пролита кров свята*

2. Посівом спасенним стала віри єдності Церков,
Щоб на віки всіх зєднала під Христову хоругву!

(Шляхом Віри – касетка).

в) Заняття

Вибери одне із наступних.

i) Св. Письмо

Нехай учні розшукають уривки із Св. Письма, в яких Христос підкреслює необхідність єдності.

ii) Дискусія

Керуй учнями в дискусії над тим, що ми можемо вчинити (конкретно), щоб жити в єдності в нашому сімейному колі, в нашій спільноті, парафії і т.д.

iii) Прапор

Нехай учні приготують прапор (афішу) з написом: "Щоб усі були одно." (Дивись ілюстрацію).

г) Призадумка: "Щоб Усі Були Одно"

На Тайній Вечері Христос навчав апостолів, що єдність є знаком християнської спільноти. Ось Христові слова:

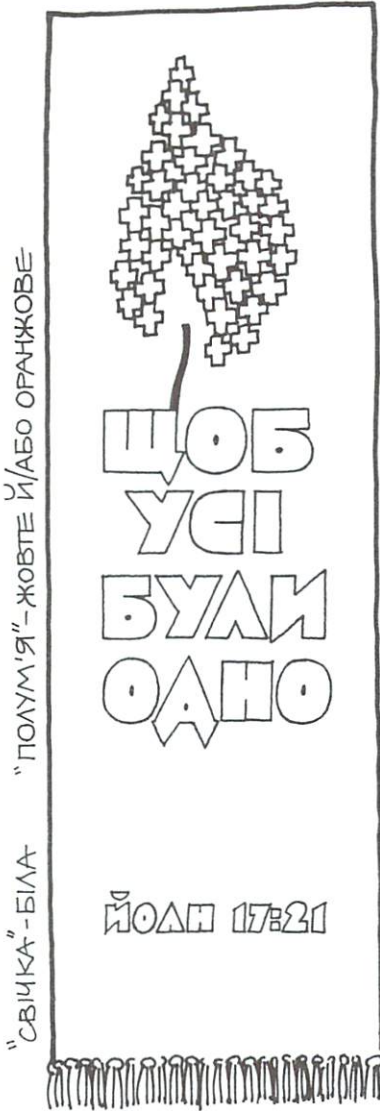
Та не лиш за цих молю, але і за тих, які завдяки їхньому слову увірують в мене, щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, щоб і вони були в нас об'єднані; щоб світ увірував, що ти мене послав. І славу, що ти дав мені, я дав їм, щоб вони були одно так само, як і ми одно. Я – в них, і ти – в мені, – щоб вони були звершені в єдності, щоб світ збагнув, що послав си мене, та й ізлюбив їх, як ізлюбив мене.

Йоан 17:20-23

Хрищення – це наше перетворення в нову єдність з Богом. В цій Тайні ми, наповнені Божим життям, стаємо Божими дітьми, одною Божою родиною, дістаємо родинне ім'я – Християни. У хрищенні ми стаємо членами Христової Церкви, з'єднуємось в одне тіло з віруючими, що в Христа христилися. Ми приймаємо обов'язок засвідчувати цю єдність у наших родинах і громадах.

Призадумаймося над словами святого Павла до Ефесян:

Отож, благаю вас я, Господній в'язень, поводитися достойно покликання, яким вас візвано в повноті покорі й лагідності, з довготерпеливістю, терплячи один одного в любові, стараючися зберігати єдність духа, а й в одній надії вашого покликання, яким ви були візвані. Один Господь,

*одна віра, одне хрищення. Один Бог і Отець усіх,
що над усіма й через усіх і в усіх.*

Еф. 4:1-6

Розділ 3 Тема 5

Нове Життя – Нові Змагання

Мета

Призадуматись над змаганням Української Католицької Церкви, щоб відновити себе через:

- віднову монашого життя.
- заснування нових монаших спільнот.
- провід і труди Митрополита Андрія Шептицького.
- провід наших мирян.

Застанова

Ми переглянули різні проблеми, з якими Церква мусіла боротися, щоб зберегти своє існування.

У цій темі будемо зосереджуватись над зусиллям, щоб відновити життя в нашій Церкві.

В 1667 році Польща й Москва поділили Україну на дві частини: Лівобережну й Правобережну. Ріка Дніпро стала границею між Україною, яка належала до Польщі й Україною, яка належала до Москви. Поляки далі змушували українців приймати Латинський Обряд. Продовжувалось русофільство. Національний провід почали перебирати миряни й багато з них мали антиклерикальні погляди. Латинська Церква мала добре освічене духовенство, ревні чоловічі й жіночі монастирі та згромадження. Українське чернече життя, таке сильне у своїх початках, занепало й втратило свою первісну ревність. Українська Церква потребувала нового життя.

Наприкінці 18 сторіччя Галичина перейшла під владу Австрійської держави і тут поволі почалась віднова Української Католицької Церкви. Василіянський Чин був зреформований; засновано нові духовні семінарії. Життя Церкви далі збагачувалось через заснування нових Згромаджень.

З початком двадцятого сторіччя Єпископ Андрій Шептицький був призначений Архiepіскопом Львова й Галицьким Митрополитом. Він став одним із

найбільших провідників Української Католицької Церкви. Після Другої світової війни Україна перейшла під Радянську комуністичну владу й Українську Католицьку Церкву позбавлено законного права. Миряни почали брати на себе більше відповідальності в підтримуванні життя Церкви.

Розвиток Теми

1. Віднова Чернечого Життя

Чернечий Чин св. Василія Великого відчував потребу реформи. Головний настоятель Чину попросив допомоги в Апостольського Престолу. В 1882 році Папа Лев XIII розпорядив таку реформу під проводом ОО. Єзуїтів. Реформа піднесла рівень духовного життя в Чині. Члени почали займатися апостолятом, проповідували місії й реколекції, брали активну участь в навчанні й в письменництві. Вони ревно працювали, щоб відновити життя Церкви на Україні. Коли українці почали емігрувати до чужих країн, Отці Василіяни їхали за ними як місіонери й багато причинилися до зросту Української Церкви в діаспорі.

2. Нові Згромадження: Нове Життя

а) **Сестри Служебниці Непорочної Діви Марії**
Члени зреформованого Василіянського Чину були ревні, але їх було мало, а праця була величезна. Вони знали, що для того, щоб їхні місійні труди приносили постійний й далекосяжний плід, треба було б заснувати згромадження сестер, які б жили, молилися, працювали між людьми по селах і містах. В тому часі була невелика кількість Сестер Василіянок, які перебували в клявзурі і не мали безпосередніх стосунків з людьми.

Впр. О. Г. Шепковський, Єзуїт, настоятель Василіянської реформи, переконував Отців Василіян, щоб вони заснували активне згромадження сестер, які б апостолували між жіноцтвом і дітьми. Ця ідея здійснилася і згодом постало Згромадження Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії, засноване 28 серпня 1892, у празник Успіння Божої Матері.

б) Інші Згромадження

В 1895 році було засноване Згромадження Сестер св. Йосифа. Під проводом Митрополита Шептицького духовне життя Церкви постійно відновлялося. Він дбав про добрий вишкіл священників і заснував нову духовну семінарію. В 1904 році він відновив на Україні Чин Студитів. В 1913 році Українська галузь Чину Найсвятішого Ізбавителя (ОО. Редемптористів)

почала засновувати на Україні свої монастирі. Поволі почали засновуватись нові жіночі згромадження: Сестри Мироносиці в 1910, Сестри св. Йосафата в 1911, і Сестри Студитки в 1921.

в) Заняття

Нехай учні виберуть одне із наступних занять:

i) Дослідження

Досліди, яку послугу дають нашій Церкві священики (єпархіяльні, монахи) або Сестри (члени жіночих чинів, згромаджень).

ii) Гість/промовець

Запроси священика або сестру/монахиню на зустріч з учнями, щоб дещо розповіли про їхню працю.

iii) Інтерв'ю

Вибери учнів, щоб провели інтерв'ю зі священиком чи сестрою/монахинею про їхнє служіння у парафії.

г) Молитва за Покликання

Помолімся за Церкву нашу, щоб Бог дав їй багато священиків, монахів і монахинь, працівників для поширення Божого Царства на землі. Господи, вислухай і помилуй.

Господи, помилуй (тричі).

Помолімся за родини наші, щоб були вони зразком християнського життя та джерелом духовних покликань. Господи, вислухай і помилуй.

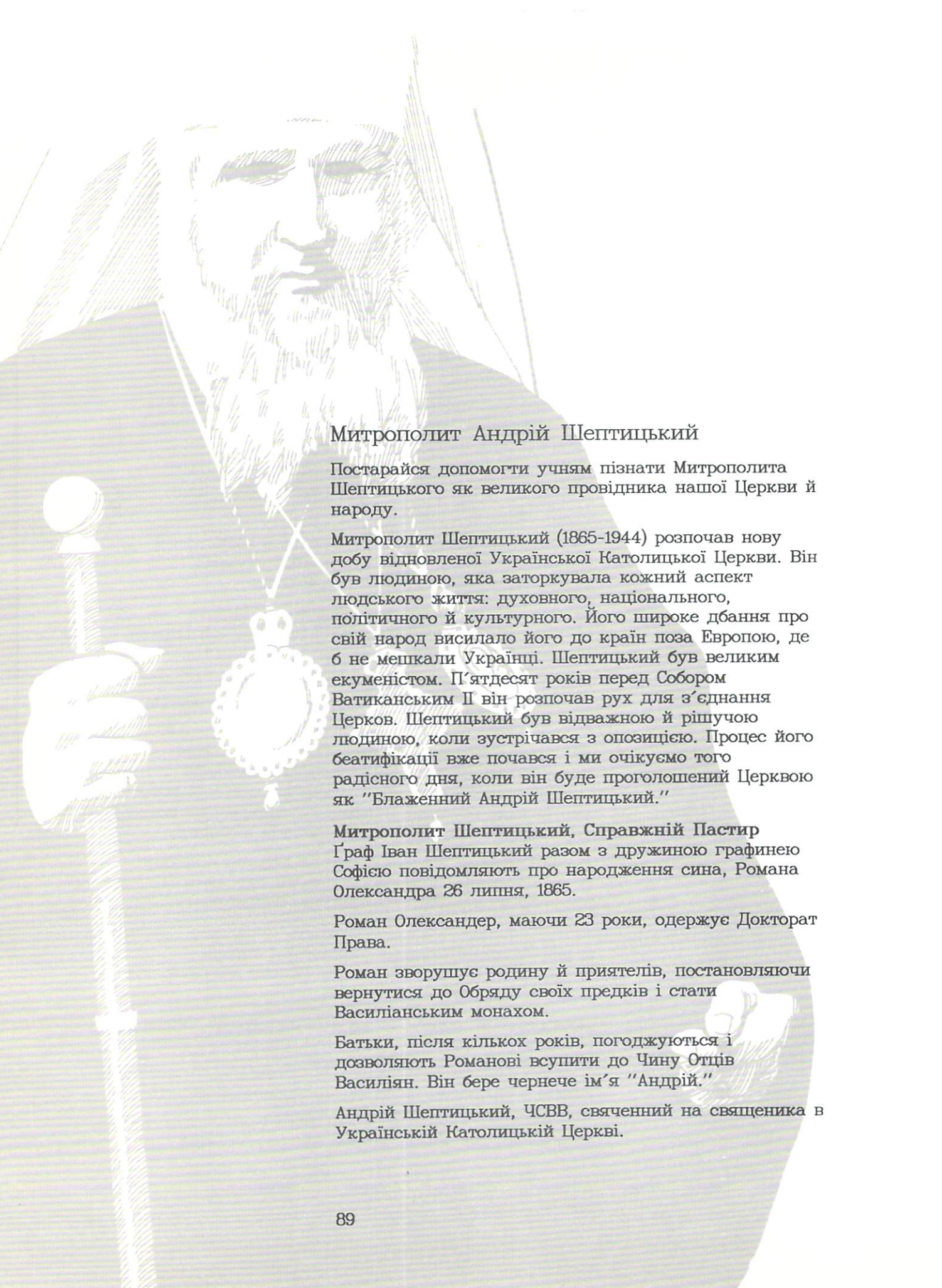
Господи, помилуй (тричі).

Пресвята Богородице, спаси нас.

**Молитва за Прославу Слуги Божого Митрополита
Андрея**

Господи Ісусе Христе, Ти завжди нагороджуєш Твоїх вірних слуг не тільки особливішими дарами Своєї Любови, але й вічною нагородою Святих у небі, а в багатьох випадках і прославою на Твоїх святих Престолах, тут на землі.

Покірно благасмо Тебе: зволь так прославити Твого вірного слугу Андрея Шептицького. Він упродовж свого праведного життя, "повного терпіння і досвідів", був добрим Пастирем свого стада і великим подвижником Церковної Єдності. А через його прославу і заступництво пошли і цілому Народові нашому великий дар Єдності і Свободи. Амінь.

Митрополит Андрій Шептицький

Постарайся допомогти учням пізнати Митрополита Шептицького як великого провідника нашої Церкви й народу.

Митрополит Шептицький (1865-1944) розпочав нову добу відновленої Української Католицької Церкви. Він був людиною, яка заторкувала кожний аспект людського життя: духовного, національного, політичного й культурного. Його широке дбання про свій народ вислало його до країн поза Європою, де б не мешкали Українці. Шептицький був великим екуменістом. П'ятдесят років перед Собором Ватиканським II він розпочав рух для з'єднання Церков. Шептицький був відважною й рішучою людиною, коли зустрічався з опозицією. Процес його беатифікації вже почався і ми очікуємо того радісного дня, коли він буде проголошений Церквою як "Блаженний Андрій Шептицький."

Митрополит Шептицький, Справжній Пастир
Граф Іван Шептицький разом з дружиною графинею Софією повідомляють про народження сина, Романа Олександра 26 липня, 1865.

Роман Олександр, маючи 23 роки, одержує Докторат Права.

Роман зворушує родину й приятелів, постановляючи вернутися до Обряду своїх предків і стати Василіанським монахом.

Батьки, після кількох років, погоджуються і дозволяють Романові всупити до Чину Отців Василіян. Він бере чернече ім'я "Андрій."

Андрій Шептицький, ЧСВВ, священник на священика в Українській Католицькій Церкві.

Станіславівська Єпархія вітає його, як свого нового єпископа, сім років після його священницьких свячень.

Андрій Шептицький призначений Галицьким Митрополитом на 35 році життя. Він приносить великі сподівання для віднови Української Католицької Церкви.

Митрополит організує Львівський національний музей, підтримує різні національні й культурні почини.

В 1906 року Митрополит очолює делегацію до Цісаря Австро-Угорщини в справі реформи Процедури голосування.

1907 Конгрес у Велеграді. Митрополит очолює рух для з'єднання Церков, зустрічає з провідниками Слов'янських народів.

Відродження Київської духовності. Митрополит відновляє ранні форми чернечого життя – Чин Студитів.

За благословенням Митрополита Отці-місіонери й Сестри-місіонерки виїжджають, щоб служити українським переселенцям в діаспорі.

1907 Сполучені Штати Америки: товпи народу зустрічають пастиря Української Католицької Церкви, Митрополита Андрія.

В 1910 Митрополит відвідує Канаду: люди домагаються Українського Католицького єпископа для Канади.

1911 душпастирські дбання сягають поза океан. Митрополит пише до Канадійських Єпископів Латинського Обряду меморандум про духовні потреби українських поселенців у Канаді; підкреслює потребу українського єпископа для українців в Канаді.

В 1912 Російські війська окупують західну Україну. Переслідування Української Католицької Церкви. Митрополит заарештований, бо виступав проти утисків.

В 1921-22 для підтримки української справи Митрополит їде до Сполучених Штатів Америки, Канади, Бразилії й Аргентини.

Друга світова війна. Нацисти переслідують Євреїв. Митрополит протестує проти цього переслідування та особисто помагає переслідуваним.

В 1938 Митрополит виступає проти знищення Польщею Греко-Православної Церкви.

1939 Радянське військо займає західну Україну.

1940 Митрополит скликає Єпархіяльний Синод, щоб підтримати духовенство й вірних під час побоювань нових переслідувань.

1 листопада 1944, Митрополит Андрій Шептицький, славний голова Церкви, визначний прихильник українських національних справ, справжній пастир людей на Україні і в діяспорі, покликаний до вічного життя.

Вічна йому пам'ять!

3. Роль Мирян у Місії Церкви

Діяльність Мирян Необхідна

Це справді дія Святого Духа, що в цьому сторіччі миряни постійно зростають в усвідомленні відповідальності в зусиллях за зріст Христової Церкви. Св. Отець Іван Павло II промовляв до учасників 6-го Конгресу мирян Української Католицької Церкви, що відбувся в Римі, у вересні 1987. Ось, його слова:

Ви це добре знаєте, що кожний християнин вже з самої своєї природи є апостолом, а зодягнений благодаттю святої Тайни Хрищення і Миропомазання, стає частиною Божого Люду і членом Таїнственного Христового Тіла. Вселенський Собор каже виразно: "Внутрі спільнот Церкви діяльність мирян є так необхідна, що без них саме апостольство Пастирів не може бути успішним" (AA,10).

Кожний Мирянин – Це Апостол

Перед вознесенням Христос дав апостолам і їх наслідникам наказ іти поширити Його Царство по всій землі, іти навчати всі народи й христити їх у членство Його Церкви.

Через Св. Хрищення ми втілені в Тіло Христове, в Христову Церкву, в Божий Люд. У Миропомазанні ми, скріплені силою Св. Духа, тісніше зв'язані з Церквою, а через Пресвяту Евхаристію ми живемо повним життям в Христі. Нам дано обов'язок словом і ділом поширювати та обороняти Христову Церкву.

Св. Павло вчить Коринтян (1 Кор. 12), що кожному дається виявлення Духа на спільну користь. Він каже, що так як тіло є одне, хоч має багато членів, так воно є уложене, що жадний член не може бути пасивний. Так само й ми христилися в одному Дусі, щоб бути одним тілом і разом працювати за зріст тіла – Христової Церкви.

Декрет "Про Апостольство Мирян" це ось так підкреслює:

...Таке є в цьому тілі пов'язання і споення між членами, що член, який не працює по своїй мірі на зріст тіла, слід сказати, не є корисний ні Церкві, ні самому собі (Собор Ват. II, ч. 2).

4. Одна Місія: Різні Служіння

Місія всієї Церкви, клиру й мирян, є та сама: спрямувати цілий світ до Бога, звіщати Христову благовість. Через Хрищення ми є учасниками Христового священства, всі маємо обов'язок словом і ділом сповняти місію Церкви. Служіння Св. Тайн, проповідування Св. Євангелії є в особистий спосіб доручене тим, що мають Тайну Священства; однак, це не виключає мирян. Вони покликані бути співпрацівниками в Христовій Церкві, щоб просякнути світ Євангельським духом.

До цієї місії мирянам відкриті численні нагоди. Можна згадати наступні: сім'я, церковні громади, пристосування християнських засад до проблем цього віку і т.д. Справжній апостолят шукає нагоди, щоб ділом і словом проповідувати Христа. Багато є людей, що тільки через мирян почують про Христа і пізнають Його.

Дискусія

"Кожний християнин - це апостол."

Керуй учнями в дискусії над одним (або більше) із наступних питань:

- i) Як батьки є першими проповідниками й свідками віри в сімейному колі?
- ii) Як молоді хлопці/дівчата можуть бути "проповідниками" Божого Слова у приятельському колі?
- iii) Як парафіяни повинні працювати в тісній злуці між собою і зі своїми священиками, щоб поглибити духовне життя парафії?

Апостолят Мирян у Поневоленій Українській Церкві

Декрет Про Апостолят Мирян звертає увагу на апостолят мирян у поневолені Церкві:

Великою потребою цей апостолят одиниць намагає в тих країнах, де тяжко перешкоджена свобода Церкви. В цих дуже тяжких обставинах, миряни, за своїми силами, заступаючи священиків, і деколи ставлячи в небезпеку свою свободу, а то й життя, навчають своїх ближніх християнського

вчення, вишколюють у релігійному житті та католицькомудуманні...

Ці слова стосуються до нашої поневоленої Церкви. Неможливо сказати, яка велика кількість наших братів/сестер відважно, постійно в небезпеках для життя, будують Церкву в "катакомбах." Імовірно, історія не зможе записати числа цих апостолів й ісповідників віри й цих мучеників за зусилля, щоб благовість спасення була проповідана чи на засланні, чи в радянських тюрмах.

Йосип Тереля

Розкажи учням про життя, переслідування, страждання мирян – апостолів у поневоленій Церкві, наприклад, Йосипа Терелю.

18-го вересня 1987 Радянський уряд випустив на волю Йосипа Терелю з родиною. В Йосипі Терелі зустрічаємо мирянина, що за вірне служіння Церкві й народові переніс тяжкі переслідування. Двадцять три роки, із сорок чотирьох років свого життя, він терпів ув'язнення в радянських тюрмах, таборах примусової праці, в "психіатричних лікарнях," на засланні і т.д. Як у часах ув'язнення, так і в часах "свободи," він постійно трудився, щоб принести народові полегшу в стражданнях і щоб підтримати вірність Христовій Церкві.

Заняття

Якщо є відповідні джерела, нехай учні дослідять життя й діяльність Йосипа Терелі та інших мирян, які живуть/діють у подібних ситуаціях.

Молитва

Отче наш, Всемогутній, ми Твої українські діти, дякуємо Тобі за дар християнської віри. Ми сердечно просимо Тебе витривалості й сили жити згідно з наукою Твого Сина, Господа нашого Ісуса Христа. Хай з кожним днем наша віра зростає й збагачується. Благаємо Тебе, щоб цей зріст у вірі виявлявся в нашій щирій любові до Тебе, до Пресвятої Богородиці й у ставленні одні до одних.

Пресвятая Богородице, спаси нас.

Діяспора

Мета Дослідити причини й обсяг діяспори українського народу.
Призадуматись над зростом Української Католицької Церкви на українських землях і в діяспорі.

Застанова В історії українського народу були часи величного культурного, релігійного й соціального зросту. Були також часи боротьби, поневолення, убогості, переслідувань і страждань.

При кінці дев'ятнадцятого сторіччя люди різних європейських народностей почали мріяти про кращу долю, добробут і свободу в далеких нових землях. Велика кількість українців, захоплених цією мрією, лишили батьківщину, шукаючи ліпшого життя.

Розвиток Розділу

В цьому розділі призадумаємося над діяспорою українців.

Тема 1 досліджує причини й обсяг діяспори.

Тема 2 простежує зріст Української Католицької Церкви в Канаді.

Тема 3 заохочує нас до вдячності за країну, де можемо свobodно визнавати нашу християнську віру.

Замітка

Тому, що книжка *Шляхом Віри* видана в Канаді, подаємо короткий опис зусиль за зріст Української Католицької Церкви в Канаді. Для тих, що живуть в інших країнах і там навчають цю програму, пропонуємо, щоб вони простежили історію Української Католицької Церкви в їхній країні.

Джерела

Божик О. Пантелеймон, *Церков Українців в Канаді*, Вінніпег, Накладом "Канадійського Українця," 1927.

Марунчак Михайло, *Студії до Історії Українців Канади*, Вінніпег, Українська Вільна Академія Наук, 1978-80.

Пропамятна Книга: *Отці Василіани в Канаді, 1902-1952*. Видавництво ОО. Василіян, Мондер, Альта.

75 Літний Ювілей Отців Редемптористів Українського Обряду, 1906-1981. Йорктон, Саск., В-во ОО. Редемптористів, 1981.

...

Bala, Joseph, CSsR. "Bishop Budka," *Jubilee Book: Ukrainian Canadians of Saskatchewan*.

Popowich, Sister Claudia, SSMI. *To Serve is to Love*. Toronto: University of Toronto Press, 1971.

Ukraine: A Concise Encyclopaedia.

...

Шляхом Віри – касетка.

Розділ 4 Тема 1

До Далеких Країн

Мета

Щоб допомогти учням збагнути, яка велика є українська діаспора.

Щоб учні зрозуміли, що віра, культура, мова, традиції й Обряд допомагають нашим людям в діаспорі зберегати їхню релігію й національність.

Щоб усвідомити учнів, який великий вклад внесла Українська Католицька Церква у Вселенську Церкву.

Роздум

1984 року Папа Іван Павло II промовляв до українців, зібраних у Катедрі Святих Володимира й Ольги у Вінніпегу. Мільйони людей в усій Канаді й по всьому світі слухали його слова через радіо та телебачення. Тоді, між іншим, Папа сказав:

Як католики українського візантійського обряду, Ви стали спадкоємцями великої духовної традиції, що сягає тисяча років назад, до часів святої Ольги та її внука святого Володимира. Хто ж то міг був знати тоді, що та віра зростеться так тісно з Вашою культурою і такий великий вплив матиме у вашій історії, як це й принесла ласка Спасіння в житті Ваших предків?

Заввага

а) Тут не подаємо матеріялу на лекцію про діаспору. Тема має на меті ознайомити учнів з тим, що спричинило діаспору й як далеко вона сягає. Тему треба розвивати, залежно від віку учнів.

Ця тема закінчується молінням за збереження віри. Починай приготуватися до того моління тепер, і плянуй його під час розвитку теми.

- б) Потрібні матеріяли:
Глобус або карта світу.
Обрисові карти світу для учнів.

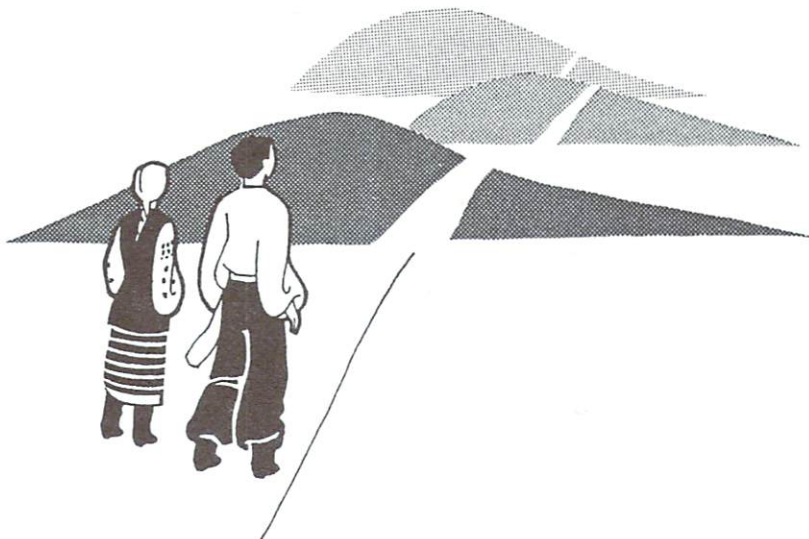
Розвиток Теми

1. Місія Мойсея

- а) Призадумайся разом з учнями над читанням з Книги Виходу 3:7-12:

І промовив Господь: "Бачу я, бачу бідування народу мого, що в Єгипті, і чую голосіння, що його спричинюють доглядачі. О, я знаю біль його! Тому я й зійшов рятувати його з рук єгиптян і вивести його з тієї землі в землю простору і гарну, що тече молоком та медом, на житла ханаанян, хеттитів, аморіїв, перізіїв, хіввіїв та свусіїв. І ось голосіння синів Ізраїля дійшло до мене, я бачив утиски, що ними пригнітають їх єгиптяни. Іди ж, оце пошлю тебе до фараона, щоб вивів ти народ мій, синів Ізраїля, з Єгипту." І сказав Мойсей до Бога: "Хто ж я такий, щоб мені йти до фараона і вивести синів Ізраїля з Єгипту?" А Бог на те: "Я буду з тобою; ось це буде тобі за знак, що сам я тебе послав: як виведеш людей з Єгипту, служитимете Богу на цій горі."

- б) Допоможи учням зробити найважливіші висновки з цього читання:

- Якою була ситуація Євреїв в Єгипті?
- Яка була реакція Мойсея, коли Господь сказав йому піти до Фараона й вимагати свободи для свого народу?

в) В слові до українців у Вінніпегу в 1984 року, Папа Іван Павло II сказав, "Бог є Господь Історії. Особливою дорогою Боже Провидіння вело Ваш розріст у Канаду." Вислови свою думку, що Папа хотів тим сказати до Українців.

г) Ознайоми учнів, що це таке "діяспора," використавши глобус або карту світу й покажи учням, де поселились українці. Поясни слово "діяспора." Це грецьке слово, що означає "розсіяння," або "розкидання." В початках християнства його вживали для означення Євреїв, які, задля переслідування покидали свою батьківщину. Українці також часто мусіли залишати свою батьківщину й виїжджати в цілком чужі краї.

2. В Далекі Краї

Ситуації, Які Спричинили Діяспору

У минулому сторіччі малі групи українців почали покидати свою батьківщину й виїжджати до чужих країв. Одні з них виїхали задля великої убогості вдома, другі шукали політичної й релігійної свободи. Ще інші були жертвою війн і примусових висилок. При кінці 19 сторіччя ця еміграція постійно збільшувалась, так що сьогодні українці живуть на чотирьох континентах світу.

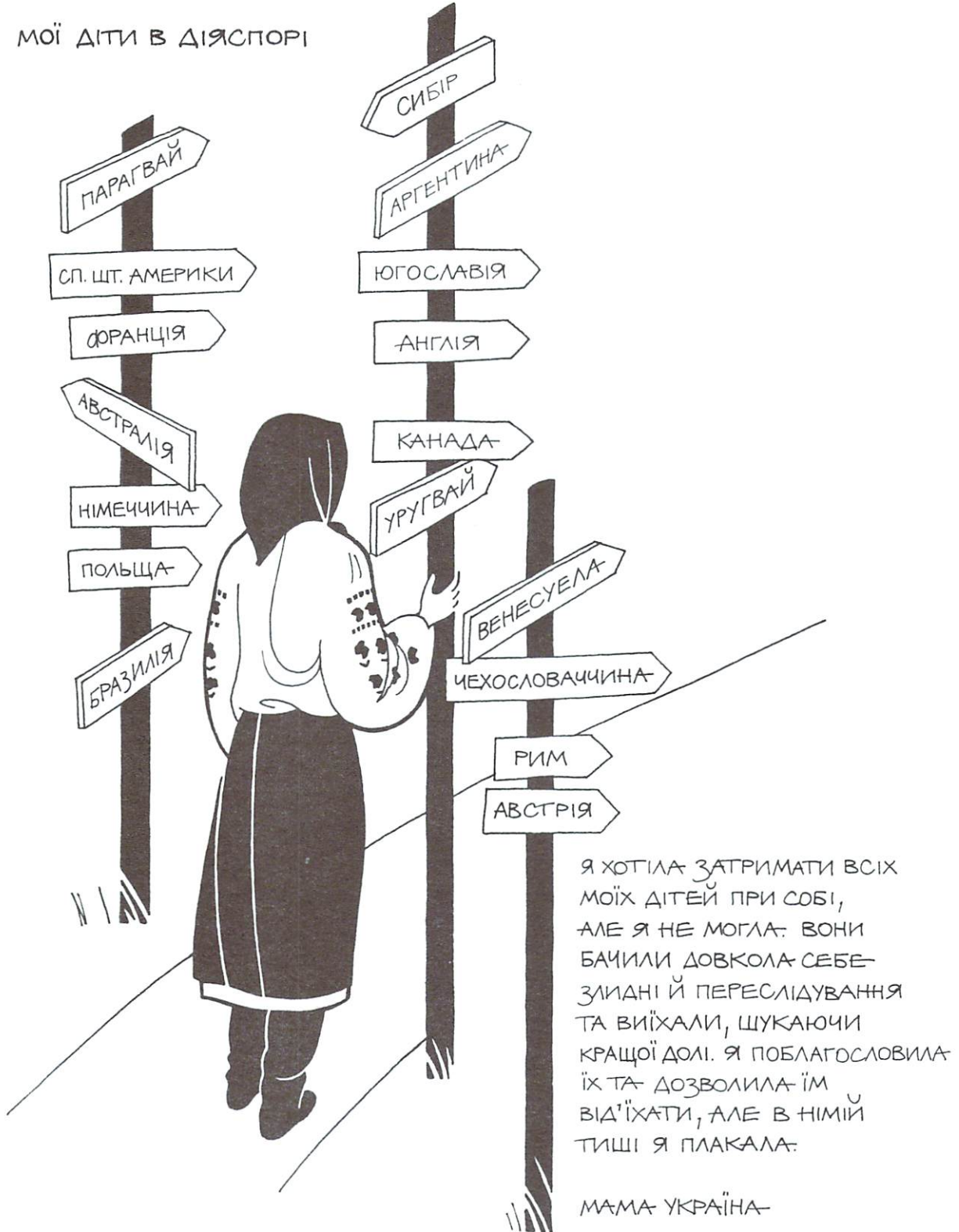
Земля Русі-України є багата лісами, має урожайні поля й природні багатства; хто володів над нею політично, той мав контроль над її багатствами. І так перед 1770 роком, Польща володіла над великою частиною України. Після поділу Польщі, наприкінці 18 сторіччя, Україну розділили між Росією й Австро-Угорською Імперією. По Першій світовій війні Україна була поділена між Росією, Польщею, Румунією і Чехословакчиною. Після Другої світової війни Україна перейшла під володіння Радянського Союзу. Ці й інші поділи України причинились до великого переселення її людей; деякі з них залишились в Європі, інші поїхали до різних країв за океан.

Обсяг Діяспори

Канада

Численна еміграція до Канади почалася після 1895 року. В 1912 році Єпископ Никита Будка був призначений першим єпископом українців у Канаді.

МОЇ ДІТИ В ДІЯСПОРІ

Сьогодні Українська Католицька Церква має свого Архiepіскопа Митрополита, чотирьох єпархів та одного єпископа помічника.

Сполучені Штати Америки

Велика й постійна еміграція до США почалася після 1895 року. В 1907 році Отець Стефан Сотер Ортинський, ЧСВВ, став першим єпископом українців у США. Сьогодні Українська Католицька Церква там має одного Архiepіскопа Митрополита й трьох єпископів.

Бразилія

Перша еміграція прибула туди з кінцем 19 сторіччя, друга перед Першою світовою війною, а значна кількість прибула туди після Другої світової війни. В 1958 році Апостольський Престол призначив українського єкзарха на Бразилію; а в 1971 році підніс його до гідності єпарха.

Австралія

Малі населення в 19 сторіччі; численніші після Другої світової війни. В 1958 році призначено їм українського єкзарха з осідком у Мельбурні. В 1982 році єкзарх був піднесений до гідності єпарха.

Аргентина

Перші українські поселенці прибули туди з Бразилії й Парагваю. Велика кількість з них вийшла з воєнних таборів після Другої світової війни. В 1961 там створено Апостольський єкзархат з осідком у Буенос-Айресі. В 1978 році цей єкзархат був піднесений до гідності єпархії.

Бельгія-Франція-Великобританія

Певна кількість нашої еміграції прибула до Франції ще перед Другою світовою війною; але великі наші поселення до Бельгії, Франції й Великобританії прибули щойно після цієї війни. Великобританія і Франція мають своїх власних єкзархів.

Венесуела-Чіле

Малі групи українців прибули до цих країн щойно після Другої світової війни. Вони є під юрисдикцією Римо-Католицьких єпископів.

Парагвай

Великі групи прибули туди з Бразилії в 1930 роках. Більше їх прибуло вже після Другої світової війни. Вони мають священників і катехиток які обслуговують їх.

Польща

Українці поселились там:

- під час польської окупації України.
- як політичні втікачі.
- як втікачі від Радянської окупації. Українська Католицька Церква не є признана польським урядом.

Німеччина

Численні наші політичні біженці й інші прибули до Німеччини після Другої світової війни. Вони там заснували свої парафії й центри. Багато з них виїхало до інших країн. В 1959 році призначено їм власного екзарха.

Чехословаччина

Пряшівська єпархія створена ще в 1818 році. Багато наших поселенців прибули туди після Першої світової війни, щоб рятувати себе від Польської й Російської влади. Велике переслідування нашої Церкви почалось після Другої світової війни; після 1968 утиск там трохи зменшився. Сьогодні наші вірні там є під Апостольським Адміністратором.

Австрія

Відень був першим центром української католицької еміграції в Австро-Угорській Імперії. Більше українців прибуло туди після Другої світової війни. Пізніше багато з них виїхало. Вони мають три свої парафії під юрисдикцією Віденського Латинського Архиспископа.

Румунія

Малі групи наших поселенців там поселювались перед 20 сторіччям. Українці туди втікали перед Радянським військом. Сьогодні Українська Католицька Церква там зліквідована, культурна діяльність заборонена.

3. Розвиток у Діяспорі

а) Прочитай притчу про гірчичне зерно:

Іншу притчу Він подав їм, кажучи: "Царство Небесне подібне до зерна гірчиці, що його взяв чоловік та й посіяв на своїм полі. Воно, що правда, найменше з усіх зерен; але як виросте, стає найбільшим з усієї городини, і навіть стає деревом, так що птаство небесне злітається і гніздиться на його гілках."

Мат. 13:31-32

Розпитай учнів про значення цієї притчі. Зверни увагу на наступні пункти:

- сила, яка замкнена в маленькому зерні, щоб вирости у велике дерево.
- умови, які мусять існувати, щоб ця сила почала діяти (добра земля, тепло, вода, сонце і т.д.).
- дерево, що дозволяє, щоб його зріст міг служити іншим сотворінням (пташкам).

б) Коли українці виїхали в діяспору, вони зустрілись там з великими труднощами. Їм не приходилось легко зберігати віру, культуру й духовну спадщину, що їх вони привезли із собою. Часто вони були жертвою дискримінації. Вони не мали своїх церков і не могли одержати належної помочі від малого числа своїх священників, які їм допомагали б дотриматись своєї віри й своїх традицій. Однак, з Божою поміччю, Церква поволі розрослась і сьогодні вона поширяється по всьому світі.

Порівняй зріст зерна із зростом християнської віри в нашому народі. Керуйся наступними спостереженнями:

- Поглянь знову на карту світу, щоб пригадати собі, як далеко розвинулась по світі Українська Католицька Церква.
- Запитай учнів, що допомогло нашій Церкві жити й так розвиватися. Напиши на таблиці їхні відповіді.

Коли учні вже скінчили давати свої спостереження, обговори й розвини їхні ідеї наступними зауваженнями:

Коли переселенці покидали свою батьківщину, вони були бідні земними добрими, але вони були багаті спадщиною духовних скарбів. Ці скарби зв'язували їх, неначе в одну родину, давали їм ідентичність, були підставою їхнього духовного, соціального й культурного життя.

Які це скарби?

- глибока віра, спадщина глибокої духовості й багатих традицій.
- любов і прив'язання до Української Католицької Церкви, яка втілена в українську культуру, була душею народу.
- свій власний Обряд.
- церковна музика, створена в душі народу.

- мова, що єднала їх між собою, лучила їх з батьківщиною, зі своєю Церквою і давала їм ідентичність.
- власні форми мистецтва, архітектури, іконографії і т.д.
- літургійний рік з різними святами й звичаями, що зв'язував їх між собою та із батьківщиною.

Наша Церква з'єднувала наших переселенців між собою, та стала для них неначе духовною батьківщиною.

Коли перші переселенці покидали рідну землю, вони привезли зі собою з батьківщини духовні скарби. Батьківщина підтримувала переселенців, посилювала їм священиків і єпископів, щоб вони краще могли зберегти ті духовні скарби.

Сьогодні наші люди в діяспорі спроможні віддячитись своїй батьківщині. Вони стали для неї живим символом надії й вказують, що сьогоднішні страждання в батьківщині не даремні, що її скарби віри й культури живі й розвиваються поза межами України.

4. Українська Католицька Церква Збагачує Вселенську Церкву

Увага! Ця частина теми є для доросліших учнів.

Під час посвячення Собору св. Івана Хрестителя в Оттаві, Канада, Римо-Католицький Архієпископ Оттави, А. Плурад так сказав до української святочної громади: "Ми дякуємо Вам, Українцям Католикам, що Ви цим величавим храмом так збагатили Католицьку Церкву в Оттаві" (23.У.1987).

Призадумайся з учнями як наша Церква, єрархія та миряни, збагачують Вселенську Церкву. Подасмо декілька провідних ідей.

а) Вклад Єрархії

Коли українці поселились у Канаді, люди інших національностей знали дуже мало про нашу Церкву й задля того наші переселенці багато терпіли. Сьогодні, коли минуло менше як сто років, наша Церква є не лише тут признана, але вона бере живу участь у II Ватиканському Соборі, в Папських Синодах Єпископів та в усіх інших виявах життя Христової Церкви.

Наші єпископи в країнах нашого поселення є членами Єпископських Конференцій Латинського Обряду й беруть активну участь в їхніх нарадах. Наш Митрополит Канади є членом "екс офіціо" Проводу

Католицької Єпископської Конференції цієї країни. Таким чином, наші єпископи беруть участь в житті всієї Христової Церкви.

Собор Ватиканський II був першим Вселенським Собором, на якому були присутні всі наші єпископи у вільному світі. Наш Блаженніший Архископ, Кардинал Йосиф Сліпий прибув на Собор після свого звільнення з Радянського ув'язнення. Разом вони брали участь у підготовчих сесіях, у сесіях Собору і в написанні документів.

Присутність на Ватиканському Соборі нашої Церкви й інших Східних Церков краще усвідомило світ, що в Католицькій Церкві існує єдність віри в різних Обрядах – єдність у відмінності.

До 1980 року Апостольський Престол вирішував справи нашої Церкви без голосу нашого Синоду. Завдяки старанням Кардинала Йосифа Сліпого й нашої Ієрархії Папа Іван ПІ покликав до життя у нашій Церкві Синодальну Структуру, яка дозволяє нашій Церкві брати активну участь у всіх рішеннях, що відносяться до її життя по всьому світі.

Два проєкти, представлені одним із наших Митрополитів, міцно увійшли в життя Вселенської Церкви, а саме: Колегіяльність в Управлінні Церкви й Конституція Прав Сім'ї.

б) Поміркуй над вкладом який миряни приносять для Вселенської Церкви.

Досліди з учнями, як релігійні, культурні й національні традиції та звичаї допомагають українцям зберегти свою ідентичність і збагачувати Вселенську Церкву, наприклад: Церква, родина, нація, мистецтво, музика, іконографія, архітектура і т.д.

5. Заняття

Нехай учні виберуть одне із наступних:

Вибір 1: Дослідження

Хай учні виберуть собі країну, де живуть українці й, в двійку, хай зроблять розшуки про їхнє життя, а потім представлять свої висновки в класі. Запиши звіт у книжечку.

Вибір 2: Сценка

Нехай окремі учні виберуть собі країну, де живуть українці. Хай удають, що вони живуть в тому краю і нехай розкажуть класі про життя тамошніх українців. Якщо вправа буде добре приготована, можна б її відіграти для парафіяльного збору.

6. Роздума й
Молитва

а) Закінчи тему читанням Книги Виходу, 3:7-12. Призадумайся над тим, як Боже Провидіння опікувалося українцями в діяспорі, що вони не тільки затримали свою особистість, але й розвинулися і збагатили інші народи.

Моління за Збереження Віри

Замітка

Щоб приготувати місце на моління - дивись на ілюстрацію, сторона 109.

- "Початок звичайний" молитовних відправ, частина від /...../ буде поданий лише один раз. Його можна вживати на початку інших молитовних відправ, поданих у цій книжці.

Провідник.

(З'ясовує тему моління).

Велика кількість українців перенеслися до інших країн і принесли зі собою світло віри, яку одержали від родичів і прародичів. Ми дорожимо цим скарбом віри й лучимося з нашими братами й сестрами по всьому світі прославляючи Бога Отця за нього. Молімся спільно, щоб ми зберігали цей дар, зростали в нім, і передали його майбутнім поколінням.

Початок Звичайний

/Молитвами Святих Отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас. Амінь.

Слава Тобі, Боже наш, слава Тобі.

Царю Небесний, Утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, Скарбе дібр і життя Подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверні, і спаси, Благий, душі наші.

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй нас. (3)

Слава Отцеві, і Синові, і Святому Духові, нині й повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, завітай і зціли немочі наші імени Твого ради.

Господи, помилуй. (3)

Слава: Нині

Отче наш, Ти, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш

насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощасмо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, а ізбави нас від лукавого. Амінь.

Господи, помилуй. (12)

Слава: Нині

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богові.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богові.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа, Царя і Бога нашого./

Провідник.

Ми успадкували великий скарб віри, яка від апостолів через сторіччя була передана нашим предкам, родичам, а тепер нам. Слухаючи читання Святого Письма просім Господа, щоб Він розпалив цей дар віри в наших серцях і в нашому житті. Послухаймо слів св. Павла.

Читач.

До Євреїв послання святого апостола Павла читання (Євреїв 11:1-2).

Віра є запорукою того, чого сподіваємося, – доказ речей невидимих. Через неї предки були добре засвідчені.

Люди.

Алилуя (співають – тричі).

Провідник.

Святе Євангеліє пригадує нам, що Христос є Світлом і Надією мовчазної терплячої Церкви й нас всіх. Вислухаймо слів Святого Євангелія.

Читач.

Від Йоана, святого Євангелія читання (8:12).

І ще промовив до них Ісус, і так їм сказав: "Я – світло світу, хто йде за мною, не блукатиме у темряві, а матиме світло життя."

Люди.

Слава Тобі, Господи, слава Тобі.

Провідник.

Ми сьогодні зібралися, щоб подякувати Господеві за дар святої віри. Будемо молитися за нашу Церкву на українських землях і в діаспорі. Хай наша спільна молитва зміцнить нашу єдність.

Після кожної просьби ми заспіваємо три рази "Господи, помилуй."

Читач 1.

Щоб ми, українці, на чотирьох континентах з'єднались духом, відновились у вірі в нашого Господа, і більшою ревністю поширили благовість, що

ІС ХС
НІ КА
Я
В ВАМІ
ПО ВСІ
АНД

АВСТРАЛІЯ

ПАРАГВАЙ

УРУГВАЙ

ВЕНЕСУЕЛА

АРГЕНТИНА

БРАЗИЛІЯ

АНГЛІЯ

ФРАНЦІЯ

БЕЛЬГІЯ

АВСТРІЯ

НІМЕЧЧИНА

СИБІР

УКРАЇНА

МАДЯРЩИНА

РУМУНІЯ

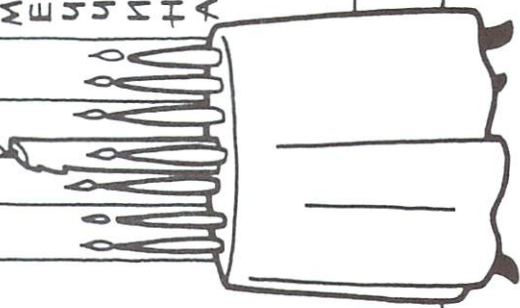
ПОЛЬЩА

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА

ЮГОСЛАВІЯ

СПШТАМЕРИКИ

КАНАДА

Христос є Господом і світлом нашого життя, Господу помолімся.

- Читач 2. Наша Церква на Україні є тепер мовчазною Церквою. Ми вдячні тим нашим сестрам і братам, які щодня ризкують своїм життям, щоб передати святу віру іншим. Ми молимося за них і ставимо цю свічку (ставиться палаючу свічку на призначеному місці). Щоб ми навчилися від них дорожити нашою вірою і зберегти її як неоціненний скарб, Господу помолімся.
- Читач 3. Помолімся за наших братів і сестер у Сибірі й інших місцях примусового переселення. Щоб Господь давав їм бадьорість духа в стражданні й щоб вони витривали й зростали у вірності Христові (ставиться свічку), Господу помолімся.
- Читач 1. Помолімся за наших братів і сестер в Югославії, Чехословащині, Польщі, Румунії й Малярщині. Їхнє життя трудне, бо вони живуть під безбожним режимом. Багато з них страждали, багато померли за святу віру. Щоб ми від них навчилися по християнському переносити наші терпіння (ставиться свічку) і жити в надії, Господу помолімся.
- Читач 2. Помолімся за наших братів і сестер в Німеччині, Австрії, Франції, Бельгії й Англії. Багато з них живуть надією повернутися колись на Україну. Щоб вогонь віри й надії палав в їхніх серцях (ставиться свічку), Господу помолімся.
- Читач 3. Помолімся за наших братів і сестер в Австралії. Хоч велика віддаль розлучає нас, ми повинні пам'ятати про їхні надії й молитви. За розвиток нашої Церкви в Австралії (ставиться свічку), Господу помолімся.
- Читач 1. Помолімся за наших братів і сестер у Бразилії, Аргентині, Парагваї, Уругваї й Венесуелі. Щоб у цих країнах панував мир і спокій (ставиться свічку) та, щоб наші брати й сестри там далі залишилися вірними нашій Церкві й нашим традиціям, Господу помолімся.
- Читач 2. Помолімся за наших сестер і братів у Сполучених Штатах Америки, де є свобода й добробут. Щоб вони пам'ятали Бога, Подателя всього добра, й завжди були готові простягнути свою руку тим, що потребують помочі (ставиться свічку), Господу помолімся.

-
- Читач 3. Помолімся за українців Канади. Просім глибшої віри, сильнішої надії й більшої любови один до одного. Щоб ми зрозуміли, що поділ і гордість не розв'яжуть наших проблем, але що єдність і любов переможуть все (ставиться свічку), Господу помолімся.
- Читач 1. А тепер у короткій молитовній мовчанці злучімся з нашими сестрами й братами по всьому світі, особливо згадаймо тих, які переносять переслідування.
(тиха молитва)
- Провідник. Закінчімо це моління молитвою один за одного й за нашу Церкву.
Господи Ісусе Христе, розпали в нас вогонь віри, щоб ми були вірні обітницям нашого Хрищення. Господи, ми уповаємо на Твою силу, яка спасла нас і покликає до святости. Допоможи нам, щоб ми завжди зберегли цей наш цінний дар святої віри.
Маріє, Царице України, опікуйся нами.
Пресвятая Богородице, спаси нас.
- Всі співають. *Боже Великий, Творче всесильний,
На нашу рідну землю поглянь!
Ми були вірні Твому завіту,
Вислухай нині наших благань.
Люд у кайданах, край у руїні,
Навіть молитись ворог не дасть.
Боже Великий, дай Україні
Силу і славу, волю і власть.*

Розділ 4 Тема 2

Українська Католицька Церква в Канаді

Мета

Прослідити зусилля за зріст Української Католицької Церкви в Канаді.

Застанова

Під час душпастирських відвідин св. Отця Івана Павла II у Канаді (1984 р.), у Вінніпегу була зустріч Папи з українцями. Подаємо уривок з його промови до української громади.

Події у кожному часі та місці збуваються за милостивим промислом Божим, бо Бог є Господь історії. А особливою дорогою Боже Провидіння вело Ваш розріст у Канаді. Вінніпезька Архієпархія, що є власне третьою митрополичою столицею в історії українського народу, була створена тут у тисяча дев'ятсот п'ятдесят шостому році, тобто сорок і чотири роки після того, як був тут посланий перший Єпископ. Ця церковна область, подібно як євангельське зерно гірчиці, скоро розрослась та процвіла. Коли перші українські поселенці прийшли до цього краю, то принесли вони з собою сильну католицьку віру і міцне прив'язання до власної релігійної та культурної традиції. Вони в першу чергу побудували власні церкви та школи, бажаючи зберегти своє прецінне спадкоємство і віддати його власним дітям. Вони запустили глибокі коріння в канадську землю і скоро стались плідними та відданими її громадянами.

Хоч перші українські переселенці, – миряни, місіонери/місіонерки – часто перебували у дуже прикрих ситуаціях, їхня вірність своїй духовно-релігійній спадщині була неначе мале зерно, що кинене в добру землю, кільчитьесь й росте, спершу стебельце, а потім колос, а потім повне в колосі зерно (Марко 4:26-28).

Заввага

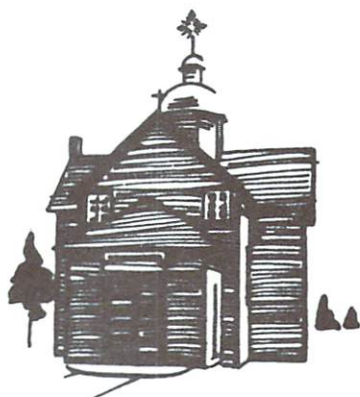
В цій темі подаємо короткий перегляд історії нашої Церкви в Канаді. Щоб зрозуміти, оцінити й полюбити нашу Церкву, потрібно нам ознайомитись з її зусиллям за свій зріст. Заохочуємо користуватись поданими джерелами.

Розвиток Теми

Матеріал, поданий у цій темі, можна вживати різними способами:

- Радиться пристосувати для молодших/старших учнів.
- Вивчити в формі "оповідання історії" радше, ніж лекції. Наприклад, уважно прочитати й призадуматись над матеріалом, поданим у темі. Прослідити інші джерела, щоб ознайомитись із життям піонерів, місіонерів/місіонерок. Подати інформації у формі оповідання.

Змагання за Зріст Української Католицької Церкви в Канаді

Початки: Убожество, Трудності

Численне переселення людей з українських земель до Канади почалось 1895 року. Першими переселенцями були вбогі селяни, які шукали полегші від політичних і релігійних переслідувань, убогості і т.д. Вони поселились переважно в західній Канаді де, щоб тільки вижити, мусіли дуже тяжко працювати.

Тяжко нам собі уявити, в якій убогості вони жили. Правда, хоч земних матеріальних дібр зі собою вони не привезли, то вони мали інший скарб – тобто скарб непохитної віри в Бога й глибокої любови до власної Церкви, Обряду, традицій і мови.

Релігійні Проблеми

Українські переселенці бачили, що переселенці з інших країн мали своїх священиків, будували власні церкви. В рідній країні, Церква була душею їхнього релігійного й громадського життя. На жаль, вони виїхали в нову країну без священиків. Не було кому їх зібрати в громади, вести провід, будувати церкви, проповідати Слово Боже, уділяти Св. Тайни, підтримувати віру в Бога.

Поселенці були затривожені тим, що вони підлягали юрисдикції Римо-Католицьких єпископів. Вони боялися, що в цьому був прихований намір примусити їх прийняти Латинський Обряд.

В історії нашої Церкви в Канаді дуже важну роль відіграла інша проблема, яка з часом поділила Церкву й народ. Священики Російської Православної Церкви приїжджали з Аляски в Канаду й наполегливо працювали над тим, щоб "навертати" українців католиків до їхньої Православної Церкви.

Були заходи, щоб священики з рідних земель приїжджали до Канади на духовну місію. Проблема була в тому, що Апостольська Столиця не дозволяла на приїзд одруженого священства, а в Галичині українські католицькі священики (крім монахів) були, переважно, одружені.

Поселенці просили окремих священиків із Сполучених Штатів Америки (США). Перший католицький священик, О. Нестор Дмитрів, приїхав зі США. Це був священик, відданий Церкві й народові, енергійний, готовий послужити. Страшні зими, великі простори, неможливість дати відповідну послугу, знеохотили його й він повернувся додому. Деякі інші священики також приїжджали але й вони, знеохочені, повернулись до США. А праця Російсько-Православних священиків далі розділювала українські громади.

Зусилля за Поміч

Римо-Католицькі єпископи в Канаді були свідомі того, що українці мусять мати власну духовну обслугу, щоб залишитись вірними Церкві. 1898 року Єпископ Паскаль з Принц-Алберт, Саскатчеван, їздив до Відня й Риму, шукаючи священиків для українських поселенців.

О.А.
ДЕЛЯРІЙ
ЧНІ

Архиспископ Ланжвен зі Ст. Боніфас, Манітоба, відвідав монастир Отців Редемптористів у Брюсселі, в Бельгії, й просив у Провінціального Настоятеля місіонерів, які обслуговували б поселенців із слов'янських народів у його дієцезії. О. Ахиль Делярій, ЧНІ, wraz із двома співбратами, були вислані на цю місію. В Манітобі, О. Делярій зустрів українців, зацікавився ними, навчився їхньої мови, і 1906 року прийняв їхній Обряд. Це був початок української вітки Чину Найсвятішого Избавителя (Оо. Редемптористів) у Канаді.

О.Н.
КРИЖАНОВСЬКИЙ
ЧСВВ

В 1900 року Отець Лякомб з Едмонтону відвідав Єпископа Андрія Шептицького в Станіславові й просив, щоб Єпископ Андрій прислав священиків до Канади, або, щоб сам приїхав і ознайомився з проблемами української Церкви в Канаді. Єпископ Андрій не міг того часу відвідати Канаду й вислав свого секретаря, О. В. Жолдака, щоб він відвідав українців у Канаді, перевірів їхнє становище і представив звіт про умовини їхнього життя. Отець Жолдак виконав цю свою місію.

Місіонери/Місіонерки Для Канади

В 1902 році О. В. Жолдак вдруге приїхав до Канади, а цим разом приїхали з ним три священики й один брат Чину св. Василія Великого, і чотири Сестри Служебиці Непорочної Діви Марії. З їх приїздом починається новий розділ в історії нашої Церкви в Канаді. Незабаром місійна праця Отців Василіян і Сестер Служебниць поширилась на всі частини Канади. Годиться згадати дві особи, що багато причинились до цього зросту: О. Навкратія Крижановського, ЧСВВ, і Сестру Амброзію Ленкевич, СНДМ.

СЕСТРА
АМБРОЗІЯ
ЛЕНКЕВИЧ
СНДМ

Тяжко уявити собі поле праці, що зустрінуло наших перших місіонерів/місіонерок: простори, що сягали сотень миль, віддаль між кольоніями, взимку страшні морози, дощі й невігоди в інших порах року, брак доріг, біднота. Рік за роком ці жертвенні особи працювали й кожна нова каплиця, церковця, місія була іскрою надії в майбутнє життя нашої Церкви.

ЄПИСКОП
Н. БУДКА

Український Католицький Єпископ Для Канади
З новим зростом і новими мріями зростали намагання мати свого власного єпископа. В 1910 році Митрополит Шептицький відвідав Канаду й заповнив, що незабаром українці будуть мати свого єпископа. Митрополит був вірний своїй обітниці й 1912 року Преосв. Никита Будка приїхав до Канади.

Під проводом Владики Будки Українська Католицька Церква увійшла в добу нового життя: проведення інкорпорації Церкви, якій мали підлягати всі парафії; спорудження нових церков. Число місіонерів, дісцезального клиру й ченців значно зросло. Виглядало, що настав час постійного скорого зросту.

Були громади, які радо прийняли провід єпископа; були інші, які шукали більше незалежності від церковної влади, і підкопували довір'я до єпископа. З цієї боротьби виникла Українська Православна Церква в Канаді.

В році 1927 Владика Будка повернувся до Галичини, де він служив Церкві й народові як помічник Львівського Митрополита. 1945 року радянський уряд ув'язнив його і чотири роки після цього він помер на вигнанні як ісповідник віри.

АРХИЄПИСКОП
В. ЛАДИКА
ЧСВВ

Архієпископ Василій Ладика, ЧСВВ

В 1929 році О. Василій Ладика, ЧСВВ, був призначений єпископом для українців католиків Канади. Він був енергійний, ревний пастир і провідник Церкви.

1947 року Кардинал Тіссерант, Префект Священної Конгрегації для Східних Церков, відвідав нашу Церкву в Канаді. Після його відвідин, Український Католицький Ординаріят був поділений на три єпархії з осідками у Вінніпеґу, Торонто й Едмонтоні. 1948 року Єпископ Ладика був іменований титулярним архієпископом. 1951 року була створена четверта єпархія у Саскатчевані, а в 1974 році єпархія в Нью Вестмінстері.

Число приналежних до Української Католицької Церкви значно збільшилось з приїздом до Канади нової еміграції після Другої світової війни.

Перша Українська Католицька Митрополія Поза Україною

Архієпископ Василь Ладика помер 1956 року. В 1957 році Папа Пій XII заснував Українську Католицьку Митрополію в Канаді з осередком у Вінніпеґу. Архієпископ Вінніпеґу, Владика Максим Германюк, ЧНІ, став першим українським

АРХИЄПИСКОП
МИТРОПОЛИТ
М. ГЕРМАНЮК
ЧНІ

Митрополитом поза межами України; це після п'ятдесятьох років приїзду перших наших переселенців до Канади, само вказує на постійний зріст Церкви в цій країні.

Розділ 4 Тема 3

Вдячність Господеві

Мета

Щоб зростати у вдячності за дар віри.

Щоб зростати у вдячності за країну де можемо вільно визнавати свою віри.

Щоб висловити цю вдячність в молитві.

Роздума

Ми вже пригадували над даром хрищення – нашого власного й нашого народу. Ми вже поглибили нашу свідомість про наші скарби віри, Обряду, традиції, звичаїв і т.д. Ми живемо в країні, де можемо вільно визнавати нашу віру. Це все повинно викликати в нас велику вдячність Господеві.

Св. Апостол Яків постійно пригадує нам великі дари, якими Господь благословить нас:

Всяке добре даяння й усякий досконалий дар згори сходить від Отця світла, в якого нема ані зміни, ані тіні переміни. Він забажав нас породити словом правди, щоб ми були немов первістками Його сотворінь.

Яков 1:16-18

Ми повинні бути вдячні нашим предкам, батькам, духовенству і всім тим через кого до нас прийшла свята віра. Ми повинні бути вдячні тим, часто призабутим людям, першим українцям, які прибули до цілковито чужого краю і до трудних обставин та заснували початки Української Католицької Церкви тут у цій країні.

Розвиток Теми

1. Заклик до Вдячності

а) Розкажи оповідання "Очікування," щоб допомогти учням пізнати, як вдячність збагачує і того, що дає і того, що одержує дар, а як невдячність замикає серця людей.

Очікування

Іван був самотнім чоловіком. Він почував себе, в якийсь спосіб, відділеним від других. Добрі сусіди часто його відвідували, коли він сидів у затінку свого улюбленого дерева. Так, вони були дуже добрі супроти нього, особливо відколи, рік тому, померла його жінка, Катерина. Але він відчував якусь іншу порожнечу, яка постійно тяжіла на його серці.

Він мав сина, одинака, який Романом звався. Був він гарний, розумний юнак. Сусіди говорили: "Але ж ти десь гордишся ним!" І дійсно він був гордий зі свого сина. Він дбав про Романа від хвилини, коли йому сказали: "Ти маєш сина." Він завжди подбав, щоб його син мав все потрібне; був готовий йому допомогти й порадити. Іван дуже любив свого сина.

Роман пам'ятав батька й приходив до нього, але лише тоді, коли чогось потребував. Щоразу, як приходив, то говорив: "Тату, мені потрібно грошей...мої товариші йдуть на прогулянку й я хотів би поїхати з ними...мені потрібно грошей на нове авто...я хотів би відкрити свою власну крамницю й потребую допомоги..."

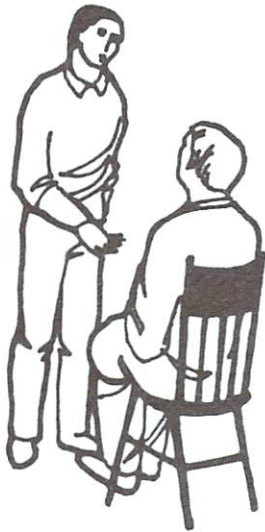
Іван ніколи йому не відмовив. Таж Роман був його єдиним сином і остаточно він успадкує все, що Іван придбав тяжкою працею.

Іван сидів, затоплений у думках: "Якби Роман хоч раз прийшов, щоб тільки бути зі мною, щоб сказати: 'Тату, Ти завжди був такий добрий для мене, я оцінюю те все, що Ти зробив для мене, дякую Тобі.'" Але таких слів він ніколи не чув. Іван очікував...надіявся...молився, щоб одного дня він відчув знак теплоти, знак признання від Романа, що для нього його батько означає більше, ніж те, що він задовольняє його бажання і його потреби.

б) Попроси учнів, щоб поділились своїми вражіннями про це оповідання.

- Що ця історія каже про Івана?
- Що вона каже про Романа?
- Чому люди часто забувають подякувати за добродійства, які вони одержали?
- Що стається з людьми, які не виявляють почуття вдячності?

в) Христос навчає нас про потребу вдячності. Розкажи притчу про "Десять Прокажених" (Лука

17:11-19). Зосередися над питанням Ісуса: "Хіба не десять очистились? Де ж дев'ять?"

2. Моління:
Вдячність за
Нашу Країну

а) Приготуй велику карту (обрис) своєї країни. Посередині напиши великими, виразними буквами: "Боже, ми дякуємо Тобі за..."

Призадумайся в який спосіб оповідання "Очікування" зобразує наше ставлення до Бога. Наприклад, численні українці в діаспорі втішаються свободою, безпекою, подостатком матеріальних дїбр. Чи є можливість, що ми, так як Роман, не звертаємо уваги на ці Божі дари?

Керуй учнями, щоб вони висловили дари якими ми втішаємося в нашій країні. Напиши їхні вислови на карті.

б) Підготовка

Підготуй наступне:

- оточення сприятливе до молитви.
- зосереджуючий пункт: карта країни приготована в (а), перед нею стіл, на якому прибрана ікона Христа, свічки.
- Провідник й учні сидять довкола, обернені обличчям до карти.

в) Моління

Провідник. коротенько представить тему моління й попросить учнів, щоб разом заспівали псалом прослави Бога. (*Шляхом Віри* – касетка).

*Благослови, душе моя, Господа,
і все нутро моє ім'я святе Його.*

*Благослови, душе моя, Господа,
і не забувай усіх дарувань Його.*

*Він очищає всі беззаконня твої,
і зціляє всі недуги твої.*

*Він визволяє від тління життя твоє,
вінчає тебе милістю і щедротами.*

*Щедрий і милостивий Господь,
довготерпеливий і багатомилостивий.*

*Благослови, душе моя, Господа,
і все нутро моє ім'я святе Його.*

Провідник.

Попросить учнів, щоб дивлячись на карту, в тиші свого серця роздумали над численними дарами, якими вони втішаються в цій країні.

(тиха молитва)

Провідник.

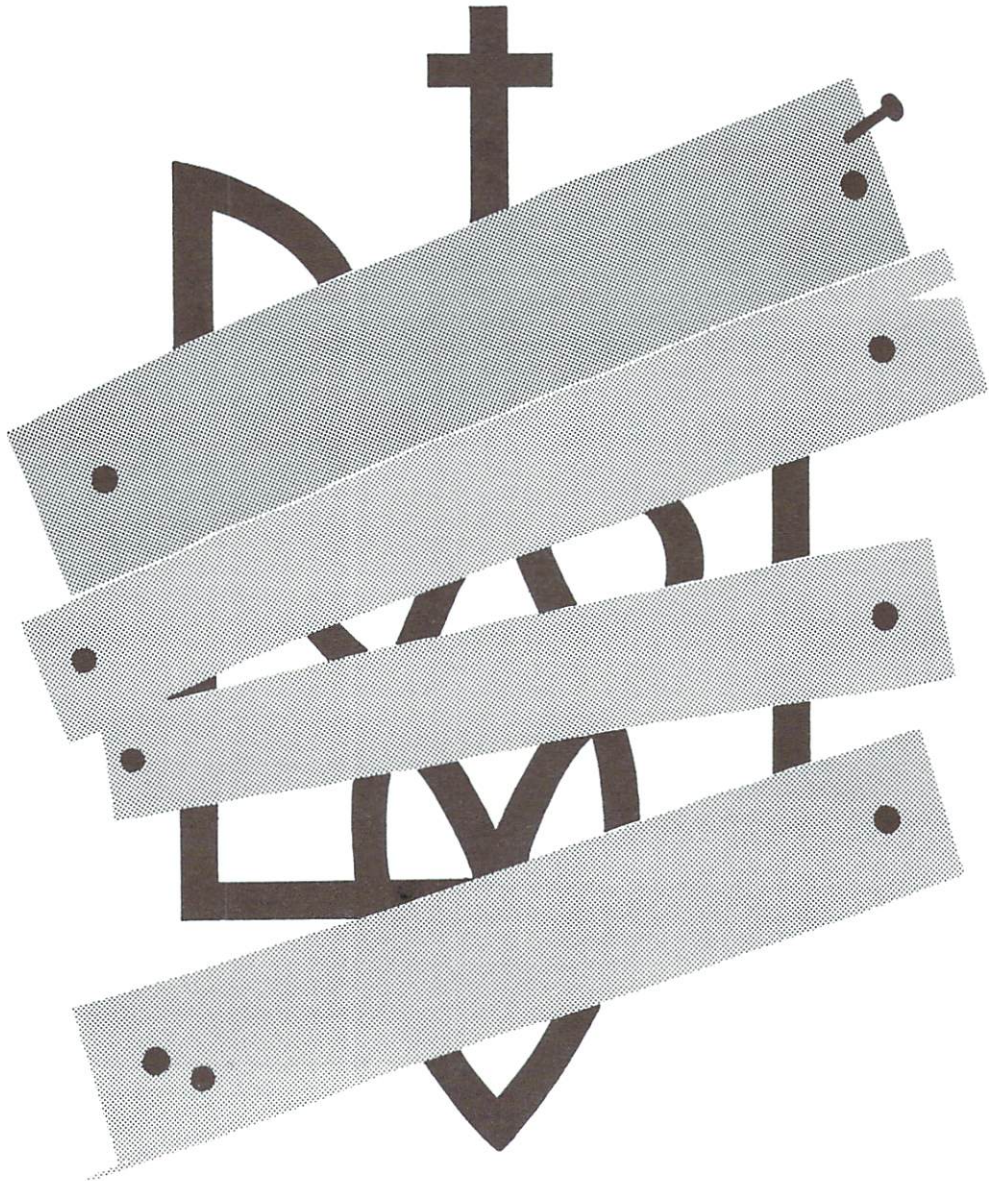
Своїми словами висловить те, за що він є вдячний.
Попросить учнів, щоб вони висловили свої подяки.
Закінчи моління, співаючи "Отче Наш."

ВИКОНАЛА:
СЕСТРА ХРИСТИНА
ОПАЛІНСЬКА СНАМ

Стражданя

Мета

Призадуматися над відвагою людей, які були готові страждати й померти за свою віру.

Прославити пам'ять тих людей, які померли за свою віру.

Усвідомити собі, що страждаюча Церква сподівається від нас свідчення і надії.

Розвиток
Розділу

У нашій батьківщині Українська Католицька Церква не є відкрито видима, але сильно живуча в "катакомбах." Сила багатьох, які страждають за віру, пригадує нам, які живемо в вільному світі, що віра – це дар великої вартости.

Тема 1 дасть нам короткий перегляд історії ліквідації Української Католицької Церкви на Україні й зобразить теперішнє її життя в "катакомбах."

Тема 2 розгляне відвагу наших людей, які страждають за вірність Церкві, як вони свідчать нам своїм життям, та як ми, у вільному світі, є джерелом надії для них.

Тема 3 представить провідників, яких Господь покликає, щоб підтримували віру. Тема зосереджується на Блаженнішому Кардиналові Йосифові Сліпому.

Джерела

Стеблецький Стахій, *Переслідування Української і Білоруської Католицької Церкви Російськими Царями*, Мюнхен, Українське Католицьке Видавництво, 1953.

Мартирологія Українських Церков, Том II, Українська Католицька Церква. упорядкували й зредагували Зінкевич Осип і Лончина О. Тарас, Торонто, В-во "Смолоскип" ім. В. Симоненка, 1985.

Ювілейна Книга 00. Редemptористів Східного Обряду 1906-1956. Йорктон, В-во 00. Редemptористів, 1956.

Чубатий Михайло, *Історія Християнства на Русі-Україні, Том II, Частина 1*.

...

Bociurkiw, B. R. *Ukrainian Churches Under the Soviet Rule, Two Case Studies*. Cambridge, Mass.: Harvard Ukrainian Studies Fund, Harvard University, 1985.

First Victims of Communism: White Book on the Religious Persecution in Ukraine. Rome: Analecta OSBM, 1953.

Hvat, Ivan. *The Catacomb Ukrainian Catholic Church and Pope John Paul II*. Cambridge, Mass.: Ukrainian Studies Fund, Harvard University, 1984.

Romanyk, Vasyl. *A Voice in the Wilderness*. Wheaton, Ill.: Society for the Study of Religion Under Communism, 1980.

Розділ 5 Тема 1

Шлях до "Катакомб"

Мета

Подати короткий перегляд повторних намагань знищити Українську Католицьку Церкву.

Довідатися про ліквідацію Української Католицької Церкви радянською владою.

Призадуматися над життям Української Католицької Церкви в "катакомбах."

Заввага

Матеріал в цій темі подає лише вступні, загальні риси. Тема пристосована до учнів, які мало ознайомлені з сучасною ситуацією Української Католицької Церкви в Радянському Союзі й з обставинами, які довели до цього стану. Як група схоче обширніше знати про цю справу, скеруй її до джерел, які подані вище.

Ця тема відповідає більше дозрілим учням.

Розвиток Теми

Щоб розвинути цю тему, прочитай цей та інший матеріал на цю тему й розкажи своїми словами для учнів.

Шлях до "Катакомб"

Сьогодні Українська Католицька Церква вільно розвивається в багатьох країнах вільного світу. На жаль, матірня Церква на Україні страждає в мовчанці "Катакомб". Щоб зрозуміти, чому Українська Католицька Церква перебуває сьогодні в "катакомбах," треба пригадати собі недавню історію України.

Україна по правому березі Дніпра (Правобережна Україна) була під Польщею від 1569 року. Економічний й релігійний нелад переконав Українських Православних Єпископів під Польським Королівством, що існування Церкви можна зберегти

тільки через єдність з Римом. Це з'єднання довершилось, так званою "Берестейською Унією" у Бересті 1596 року. Українська Католицька Церква була знову встановлена по всіх єпархіях Правобережної України, за винятком Львова й Перемишля, які приєднались пізніше й залишилися вірними до сьогодні. Росія почала боятися, що цей рух до з'єднання з Римом перейде на Лівобережну Україну. Отже, вона постановила не тільки зупинити цей рух, але зовсім знищити Українську Католицьку Церкву. Повстання в Польщі в 1768-71 роках дали Росії цю можливість. Польський король, змушений шукати допомоги проти повстанців, звернувся до Росії. Російська Цариця, Катерина II, спостерегла в цій ситуації нагоду впоратись з Українською Католицькою Церквою і вона послала своїх монахів, щоб вчинили розбрат між католиками. З монахами йшло військо, щоб помагати їм "навертати" католиків на православ'я. Вони застосовували утиски, нищення й переслідування.

Плян Знищити Церкву

З розподілом Польщі (1772-95), Західна Україна (Галичина) припала Австрії; Лівобережжя й південну Україну забрала Росія. Коло трьох мільйонів українців католиків опинились під Росією. Катерина II обіцяла свободу Церкві, обіцянку, якої вона ніколи не думала дотримати. До своєї смерті в 1796 році вона жорстоко переслідувала Церкву, тому що Українська Католицька Церква була на перешкоді її плянові русифікації українського народу. З її смертю переслідування на короткий час зменшились. Проте, коли прийшов до влади Микола I, він також постановив повністю знищити Українську Католицьку Церкву через постійні репресії й переслідування. В 1839 році скасовано на лівобережній Україні Берестейську Унію, а на її місце введено унію з Російською Православною Церквою. Священики, які не прийняли Унії з Росією, були ув'язнені або заслані в глибину Росії або на Сибір. Кілька єпархій, які ще залишились при Берестейській Унії, знищив Олександр II в 1864 році.

Українська Православна Церква

Від 1654-1800 років Українська Православна Церква поступово й систематично була втягнена у Російську Православну Церкву, під владою Царя і Московського Патріярха.

Після Першої Світової Війни

Після упадку Російської й Австро-Угорської Імперій, наприкінці Першої світової війни, Східна й Західна

Україна окремо проголосили свою незалежність і створили власні уряди. На 22 січня, 1919 року вони проголосили з'єднання всіх українських земель в одну Українську незалежну державу. Заяснили великі сподівання для з'єднаної України, але вони були скороминущі. Большевицькі війська окупували Київ і Східну Україну, а Західні Держави призначили Західну Україну для новоствореної Польщі. Росія й Польща знову почали гнобити український народ і Українську Католицьку Церкву.

Друга Світова Війна

Під час першої російської окупації Західної України в 1939-41 роках, почався рух, щоб зліквідувати Українську Католицьку Церкву. Росія оскаржувала нашу Церкву, що вона співпрацює з Нацистами і тому є ворогом російської держави. Інтелектуальне, соціальне, культурне й релігійне життя було заборонене, а церковні власності конфісковані. Під час окупації численні визначні провідники, інтелігенція, священники врятувались втечею, а народ залишився без достатнього проводу.

В 1944 році вся Україна перейшла під радянську владу. Росія постановила знищити Українську Католицьку Церкву й українську націю.

Процес ліквідації став ще інтенсивніший після смерті Митрополита Шептицького (1944), який був сильною підтримкою для людей і Церкви.

Наступником Митрополита Шептицького став Архієпископ Йосиф Сліпий. Утиск зростав. Архієпископа Сліпого покликано засвідчити вірність радянському урядові. На тих, які відмовлялись визнати московського Патріярха, як єдиного голову Церкви, накладено покарання.

Процес Ліквідації

Щоб оправдатися перед світом, Росія вирішила "відіграти" офіційне з'єднання Української Католицької Церкви з Російською Православною Церквою й проголосити недійсною Берестейську Унію. Тим вона хотіла закінчити з Українською Католицькою Церквою на Україні. Після інтенсивної пропаганди, щоб "перевиховати" людей, 11 квітня 1945 року заарештовано всіх українських католицьких єпископів, включно з Архієпископом Сліпим. З'явилися нові провідники, які сильно доручали "з'єднання." Радянська влада вислала листа до українців католиків, приписуючи їм співпрацю з Нацистами. Московський Патріярх закликав їх зірвати з Римом і повернутись до "Матірньої Церкви."

Львівський "Собор"

Львівський "Собор" скликано в березні 1946 року. На ньому не було жодного Українського Католицького єпископа. На цьому соборі проголошено недійсною Берестейську Унію й подано петицію про з'єднання Української Католицької Церкви з Московською Православною. Це було здійснено в квітні 1946 року. Те, що називали добровільним розірванням з Римом, було, в дійсності насильною ліквідацією Української Католицької Церкви. Наступили, так звані, "чистки" священників. Тим, які не прийняли "з'єднання," загрожували арешт, заслання, табори примусової праці, смерть.

Шкоди, які зазнала Українська Католицька Церква внаслідок "з'єднання," показані в наступній таблиці, де порівнюється стан Церкви в УРСР перед Другою світовою війною з тим, що був в 1950 році.

1939

1950

Єпархії	5	Всі зліквідовані
Апостольські Адміністрації й Візитатури	2	Всі зліквідовані, а їхні провідники засуджені на до смертне ув'язнення
Єпископів	10	Всі ув'язнені..., а один з них вбитий
Дісцезальних Священиків	2,950	50% заарештовані, 20% в підпіллі або біженці, 30% змушені прийняти схизму
Монахів	520	Розігнані, заарештовані разом з трьома Провінціальними настоятелями
Семінаристів	540	Розігнані або в підпіллі
Сестер-монахинь	1,090	Розігнані
Вірних	4,283,000	Багато ув'язнені або на заслання за віру; більшість пасивно протестує
Парафії	3,040	Зліквідовані або передані православним
Церкви й каплиці	4,440	Зачинені або передані православним
Монаші дома	195	Сконфісковані, зачинені або передані православним
<i>Інші інституції</i>		
Католицькі школи початкові	9,900	Всі перебрані атеїстичним урядом
середні	380	
вищі	56	
Католицькі Організації	41	Всі заборонені

...Дивись: Іван Бучко, "Перші Ув'язнені," Рим, 1953.

Наслідки "Собору"

Внаслідок "Собору" католицькі церкви були зруйновані. Їх позачиняли, знищили або переробили на державні музеї. Багато з них перебрала Російська Православна Церква, яка цілковито прислужується радянському режимові. Щоб зовсім затерти українську національну свідомість, були зачинені українські інституції, заборонені культурні й національні святкування. Стало нелегальним визнавати католицьку віру, вправляти Служби Божі, або приймати Святі Тайни.

Радянський Союз заявив і далі заявляє, що Церква має свободу та що люди можуть вільно почитати Бога. Правда, на Україні існують церкви, які відкриті для людей, але вони зареєстровані московським Патріархом і зовсім під контролею радянської влади. Люди учащують до тих церков, бо інших немає. Але навіть там вони дуже ризують. Ті, які регулярно ходять до церкви, зокрема, якщо їх підозрюють, що вони католики, часто позбавлені добрих праць, вищої освіти, місця проживання.

Церква в Катакомбах

Незважаючи на постійні переслідування, наша Церква живе в тюрмах, колгоспах, фабриках, копальнях і потайки в рідних хатах.

Священики навчаються у підпіллі. Під цю пору нараховують коло тисячі священиків і понад дес'ять єпископів, які апостолують у підпіллі. Численні монахи, монахині, священики працюють як лікарі й медичні сестри. Таким чином, вони можуть дати й духовну послугу хворим та вмираючим.

Є багато оповідань про те, як на Україні живе віра. Турист розповідає, що бачив стареньку жінку, яка годинами клячала перед зачиненими дверима церкви. Батьки передають дорогоцінний скарб віри своїм дітям, усвідомлюючи те, що якби їх виявлено, то їх очікує велика кара. Люди потайки збираються на молитву й на Службу Божу, усвідомлюючи, що саме звідси приходить їхня сила.

Більше як сорок років наша Церква змушена жити в "катакомбах." Але вона дуже живуча. Люди вміють оцінити й затримати свій скарб віри. Ця віра дає їм бодрість, витривалість і вірність Христові. Ось слова святого Павла:

А маємо цей скарб у глиняних посудинах, щоб було видно, що велич сили є від Бога, а не від нас. Нас тиснуть звідусіль, але ми не пригноблені; ми в труднощах, та ми не втрачаємо надії; нас гонять, та ми не покинуті; ми повалені, та не знищені. Увесь час носимо в тілі мертвоту Ісуса, щоб і життя Ісуса в нашій житті було явним.

2 Кор. 4:7-10

Мета

Призадуматись над відвагою людей, які зазнають переслідувань за вірність Христові та Його Церкві.

Зрости в усвідомленні, що Св. Дух – це наше джерело сили в змаганні вірності хресним обітницям.

Замислитись над тим, що нам які живемо поза Україною, наша вірність Христові, Церкві й народові є знаком надії для поневоленої Церкви на рідних землях.

Заввага

Метода Навчання Теми

а) Підготувати драматичне читання сценки, в якій представляємо уявне інтерв'ю з Преосв. Н. Будкою. Він був першим єпископом Української Католицької Церкви в Канаді; помер як ісповідник віри на засланні. В його особі Церква в діяспорі в особливий спосіб поєднується із страждаючою Церквою на українських землях.

б) Можна представити сценку в парафії.

в) Прослідити з учнями життя інших українських ісповідників/мучеників за віру. (Дивись: Джерела).

Розвиток Теми

Змагання Вірности

- Пригадай децю з труднощів у розквіті Церкви в Канаді (або в іншій країні діяспори).
- Простежи працю Єпископа Будки за зріст Церкви.
- Призадумайся над історією Української Католицької Церкви на рідних землях.

Сила в Стражданні

Дійові особи:

Преосв. Никита Будка
Відвідувачі: Михаїл, Марія, Павло
Розповідач

Сцена відкривається освітленням розповідача.
Єпископ і відвідувачі чекають початку розмови.

Розповідач.

У 1912 році, сім літ після рукоположення на священика, Отець Никита Будка був призначений єпископом новоствореної Української Католицької Єпархії в Канаді.

Він не тратив намарно часу. Негайно після приїзду до нової країни, він присвятив усі свої сили для виконання свого важкого завдання. Він підкріплював існуючі парафії, заохочував споруджувати нові церкви, будував школи, домівки, де люди могли зустрічатися. Як міг, так служив своєму народові.

Чому він посвятив своє життя на таку тяжку працю? Він любив свій народ і вірив, що цей переселений люд може жити у новій країні новим життям.

У 1927 році Єпископ Будка повернувся до Галичини й був призначений помічником митрополита в Львові. 1945 року радянський уряд ув'язнив всіх українських католицьких єпископів на рідних землях, між ними також Єпископа Будку. Чотири роки пізніше Єпископ Будка помер, ув'язнений у таборі примусової праці. Чому він помер? Він помер за вірність Христові і Його Церкві та за любов до свого народу. Єпископ Будка – це для нас символ вірності Христові, Церкві й народові.

Щиро запрошуємо вас, щоб ви своєю уявою й своїм почуттям увійшли в дух цього інтерв'ю, яке ми для вас приготували. Інтерв'ю "Сила в Стражданні" – це уявна розмова з Єпископом Будкою...у невідомому місці...у минулому часі.

(освітлюються артисти)

Михаїл.

Владико Будко, просимо Вас оповісти нам депо про нове переслідування нашої Церкви негайно після Другої світової війни й як Ви стали жертвою цього переслідування.

Марія.

Чи Ви сподівались що будете переслідувані? Чому це переслідування?

Єп. Будка.

Ми сподівались переслідування. Протягом сотень років Росія заперечувала наше існування як окремого народу, безперестанно намагалась знищити нашу ідентичність, переконати світ, що ми не відрізняємось від російського народу. Уніятська Церква, тепер названа Українською Католицькою Церквою – це знак нашої народної ідентичності. Намагання знищити нашу Церкву, це намагання також знищити наш народ.

удостоїлися перенести зневагу за ім'я Ісуса (Діяння 5:40-41).

Переслідування Церкви – це переслідування Христа, чи в одному віці чи в іншому.

- Павло. Скажіть нам, дорогий Владико, де Ви й інші з Вами набирають сили й відваги щоб залишитись вірними Христові?
- Єп. Будка. Бог є джерелом нашої сили. Святе Хрищення й Миропомазання – це уділення нам Святого Духа. Він є Духом сили, витривалости, бадьорости. Треба нам це усвідомлювати, дозволити Йому діяти в нас. Самі зі себе нічого не вдіємо. З Богом нам можлива перемога над злом.
- Марія. Кажете, що нам треба “дозволити Святому Духові діяти в нас.” Що ви робили, щоб це уможливити?
- Єп. Будка. Ми молилися, багато, на самоті, секретно з іншими, й молитва допомагала нам засягнути нашого Джерела сили. Ніщо не може в цьому заступити Св. Літургію. На це було тяжко зібратися; ми все були під наглядом. Ми однак сходились у крайній убогості, строгій тайні, без церковних риз, співу, тощо. Там була віра, глибока віра, яка виринає зі страждання. Я не знаю, чи ви це розумієте. Хто терпить за віру, приходять до нового зрозуміння віри.
- Павло. Як це може бути?
- Єп. Будка. Передо мною живий образ...Почався день...тяжко було собі уявити, що це був Великдень. Один старенький в'язень встав і голосно закликав: “Христос Воскрес!” Не знаємо, що з ним сталося. Його взяли; більше ми його не бачили.
- Марія. Маю одне питання...Я не певна, чи випадає питатись...Чи Ви колинебудь хотіли помститися, чи почувались огірчені, ображені, сердиті, забуті?
- Єп. Будка. Ми, люди, відчуваємо прикрасі, безпорадність. Були дні, коли ми не знали, як їх переживемо. Легко було б ненавидіти, нарікати. Оповідали мені про Єпископа Чернецького, людину великої доброти. Одного дня тюремники його жорстоко били. Наступного дня він зустрів одного з них і своїм поглядом промовив: “Я тобі прощаю.” Це так зворушило тюремника, що він навернувся.

Михаїл.

Ви були єпископом Церкви в діаспорі. Чи маєте якісь вказівки для нас, як нам зберегти віру, за яку Ви так тяжко страждали?

Єп. Будка.

Наш перший дороговказ – це Божі Заповіді. Жийте в любові до Бога й любові до ближніх. Не оминайте убогих, давайте поміч голодуючим, бездомним, хворим. Жийте в згоді й пам'ятайте: згода будує, незгода руйнує. Будьте вдячні піонерам, першим переселенцям, які дали початок українським громадам, розкиненим по світі.

Прошу вас, любіть свою спадщину, віру, Церкву, Обряд, культуру, мову. В цім святім часі тисячоріччя, відновіть вірність Христові та Його Церкві, простежіть свої духовні й народні скарби.

Будьте для нас знаком надії в нашому стражданні. Покажіть нам, що наша Церква й наш народ розвиваються у вільному світі. Це дасть нам, вашим братам і сестрам, силу в стражданні. Не забувайте нас!

Я вас благословлю. Нехай благодать Господа нашого Ісуса Христа буде з усіма вами.

Всі.

Амінь.

б) Призадума

Допоможи учням призадуматись над провідними думками сценки (інтерв'ю):

- Чому комуністична влада хоче знищити Українську Католицьку Церкву?
- Який вплив на вірних мало ув'язнення всіх єпископів?
- Що відповідає Єпископ Будка на питання: "Чому так переслідують Церкву?"
- Що дає переслідуванню силу в стражданні?
- Що каже Єпископ Будка про силу молитви?
- Ми живемо у вільній країні, де свobodно можемо визнавати віру. Чи вірність Христовій вірі вимагає від нас жертви? Поясни відповідь.
- Як можемо бути знаком надії для поневоленої Церкви?

в) Молитва

Запроси учнів, щоб зібралися у присутності ікони й молитовно заспівали пісню:

*Боже Великий, Творче всесильний,
На нашу рідну землю поглянь!
Ми були вірні Твому завіту
Вислухай нині наших благань.
Люд у кайданах, край у руїні,
Навіть молитись ворог не дасть.
Боже Великий, дай Україні
Силу і славу, волю і власть.*

Розділ 5 Тема 3

Через Терня до Зірок

Мета

Пригадати над переслідуваннями, що їх провідники Церкви перенесли й далі переносять за вірність Христові.

Роздумати над ув'язненням і стражданням Митрополита Йосифа Сліпого.

Роздума

Ось як Блаженніший Архiepіскоп Кардинал Йосиф Сліпий описує своє страждання:

...так ступив я на тернистий шлях мого дальшого життя. Почало бути дійсністю те, що вмістив я у своєму пастирському гербі – "Пер аспера ад астра."...На цьому шляху могутня Божа Десниця помагала мені, в'язневі Христа ради, давати свідчення Христові.

Ув'язнення ніччю, тайні судилища, безконечні допити і підглядання, моральні і фізичні знущання й упокорення, катування, морення голодом; нечестиві слідчі і судді, а перед ними я, безборонний в'язень-каторжник, "німий свідок Церкви," що знеможений, фізично і психічно вичерпаний, дає свідчення своїй рідній мовчазній і на смерть приреченій Церкві...І в'язень-каторжник бачив, що і його шлях "на краю землі" кінчався приреченням на смерть!

Завіщання

Розвиток Теми

1. Блаженніший Архієпископ Кардинал Йосиф Сліпий

а) Інформація

Розкажи життя Блаженнішого Кардинала Йосифа Сліпого. Підкресли його відвагу, витривалість, любов до народу, й прив'язання до Української Католицької Церкви, які він виявив у часі свого ув'язнення на Сибірі. Більше інформацій про Кардинала Сліпого можеш знайти в джерелах які подані в цьому розділі.

б) Сценка "Через Терня До Зірок"

Заплянуй драматично відчитати або відіграти сценку.

Пер Аспера Ад Астра: Через Терня До Зірок

(Сценка ґрунтується на ув'язненні й стражданнях Митрополита Йосифа Сліпого).

Дійові Особи:

Розповідач
Митрополит Йосиф Сліпий
Генерал
Чотири салдати
Чотири в'язні
Два сторожі

Сцени:

Сцена 1: Бюро генерала, Київ, 11 квітня, 1945.
Сцена 2: Табір примусової праці в Сибірі, 1961.
Сцена 3: Табір примусової праці, Мордовія, в північному Сибірі, 1963.
Сцена 4: Бюро коменданта.

Через Терня До Зірок

Розповідач.

Церква на Україні має багато мовчазних свідків, які стоять самотні, безпомічні перед радянською владою. Вони знаходять силу в стражданні Ісуса Христа, знаючи, що йдуть за Тим, який також переніс страждання. Призадумаймося над одним таким в'язнем задля Христа, Митрополитом Йосифом Сліпим.

Сцена 1: Бюро Генерала. (Генерал сидить при столі, два солдати по боках стола. Чути стук у двері).

-
- Генерал. Заходьте! (два солдати злісно вводять Митрополита Сліпого).
- Солдат 1. (салютуючи). Ось в'язень, Товаришу Генерал.
- Генерал. Так, ти є Митрополит Йосиф Сліпий! Сідай. (Митрополит сідає). Я чую, що ти не дуже вдоволений з ситуації, Сліпий.
- Митрополит. А ти був би задоволений? (Сильно). Ви позачиняли наші церкви, заарештували наших єпископів, повбивали наших священиків і заборонили нашим людям ходити на Богослуження.
- Генерал. Ми привернули правдиву Церкву на Україну, Російську Православну. Нема іншої Церкви ні в Росії, ні на Україні.
- Митрополит. Моя Церква – це Українська Католицька Церква!
- Генерал. Сліпий, ми розумні люди. Нема різниці між нашими Церквами. Ми славимо того самого Бога, маємо ті самі богослуження...
- Митрополит. (перебиває). Комуністи не вірують в одного правдивого Бога! Ви є атеїстами! Ваша церква - це лише лицемірство для режиму, щоб обманювати людей про вашу правдиву мету. Ви перекручуєте людські серця й уми; ви маніпулюєте ними.
- Генерал. (встає, вдаряє в стіл). Досить цього! Я не буду гратися з тобою. Вже час, щоб ти признав нових володарів твоєї держави й твоєї Церкви. Слухай, якщо ти згодишся стати головою нашої Церкви в Києві, ти будеш вільною людиною...як ні... (загрозливо).
- Митрополит. (перебиває). Стати Митрополитом Російської Православної Церкви в Києві?
- Генерал. Так, Сліпий. Я тут маю листа (хапає його), який каже, що якщо ти відречешся Української Католицької Церкви, то будеш призначений новим митрополитом нашої Церкви в Києві й станеш вільною людиною.
- Митрополит. Вільною людиною? Вільною на що? Щоб зрадити Церкву Христову? Зрадити свій народ?...моїх

священиків, яких ви повбивали?...моїх
спів-єпископів? Ніколи!

Генерал. (грізно). Може ти повинен подумати над цим?
(загрожуючи). Ти знаєш, які будуть наслідки твоєї
відмови!

Митрополит. (сильно). Я не маю нічого передумувати. Я вже давно
прийняв своє рішення. Я ніколи не зречуся моєї
Католицької віри, ні мого народу.

Генерал. (з гнівом). Як так, то ти будеш страждати, Йосифе
Сліпий! (хапає листа й читає). Ти засуджений на
вісім років ув'язнення й примусової праці на Сибірі.
Не побачиш України! (ставить печатку на листа). (до
солдатів). Візьміть його! (солдати брутально хапають
Митрополита й виводять. Генерал сідає).

(Світло поступово гасне).

Розповідач. Митрополит Йосиф Сліпий був ув'язнений в 1946 році.
Він був засуджений на смерть; але пізніше засуд був
змінений на досмертне ув'язнення. На Сибірі його
перевозили з одного табору до іншого. Часто він був
об'єктом глузувань і жорстокісти сторожів і в'язнів.
Він ніколи не відплачувався, не мстився. – Ось він у
сибірському таборі примусової праці.

*Сцена 2: Сибірський табір примусової праці. (В'язні
працюють сокирами, кирками, носять каміння; один
в'язень входить на сцену з тачками, обережно
оглядається).*

1 В'язень. (підходить до другого в'язня). Де священик?

2 В'язень. (киває головою на Митрополита). Він там працює.

1 В'язень. (підходить до Митрополита й говорить пошепки).
Отче, вислухаєте мою сповідь? (Митрополит киває
головою, в'язень стає поблизу нього; інші в'язні
закривають їх).

3 В'язень. (до 2 в'язня). Де й коли завтра буде Служба Божа?

2 В'язень. (говорить пошепки). В ночі, у звичайному місці.

Сторож. (входить). Гей, там! що за балачка? До праці! (грізно
дивиться на в'язнів...вони працюють мовчки, поки він
не відійде).

-
- 4 В'язень. (підходить до Митрополита й говорить пошепки). Мій товариш у п'ятому бараці вмирає. Чи ти не прийшов би помолитися з ним?
- Митрополит. (киває головою). Пізніше ввечері. (В'язень повертається на своє місце).
- 2 В'язень. (приходить до Митрополита). Я подбаю, щоб ви дістали кращу їжу цього вечора.
- Митрополит. (з вдячністю). Дякую, Романе. Хай Бог тебе благословить.
(Світло поступово гасне).
- Розповідач. Митрополита Йосифа кілька разів ставили на розстріл. В Мордовії, його тримали в самотньому ув'язненні, в маленькій келії, де не було місця пожитися. Щоб збільшити його муки, постійно світилось ясне світло. Аж ось одного дня, в лютому 1963 року...

Сцена 3: Мордовія в Північному Сибірі

- (Митрополит у самотньому ув'язненні. Чути рух коло дверей, з дверей стягають ланцюги...деренчать ключі...входять два сторожі).
- Сторож 1. Сліпий, вставай! Тебе кличуть до Коменданта!
- Митрополит. (поволеньки підводиться...хвилину стоїть...виходить за сторожами, волочить ногами).
(Світло гасне).

Сцена 4: Бюро Коменданта.

- (Комендант сидить; вводять Митрополита. Наступає хвилина гробової тиші; комендант і Митрополит дивляться один на одного).
- Комендант. Сліпий! Я тут маю листа від товариша Хрущова. Ти звільнений з арешту. Зараз поїдеш до Москви, а там тобі дадуть дальші інструкції. (напружена мовчанка).
(Світло поступово гасне).
- Розповідач. Митрополит Йосиф Сліпий був звільнений радянською владою 9 лютого 1963 року, після 18 років ув'язнення. Він прибув до Риму, де його привітав, в імені Церкви, Папа Іван XXIII. Під час наступних 21

років Апостольський Престол визнав його Верховним Архієпископом Української Католицької Церкви. В 1965 році Папа Павло VI вивищив його до гідності Кардинала.

Кардинал Йосиф Сліпий помер в Римі 7 вересня, 1984.

в) Заняття

i) Після читання п'єси попроси учнів, щоб пригадали над нею:

- Що на них справило найбільше враження в цій п'єсі?
- Звідки Митрополит черпав свою силу й відвагу?
- Прочитай і пригадайся над наступними читаннями зі Святого Письма, які мають тему *сила в стражданні*: Матей 5:10, Йоан 15:20, Діяння Апостолів 5:40-41 і 8:1-3, 2 Тимотей 8:18, Лука 23:34.

ii) Уяви собі, що ти є сторожем у в'язниці, де перебуває ісповідник віри. Уяви собі, що ти не знаєш нічого про Бога, віру, релігію, але ти знаєш, що віра робить цього чоловіка відмінним від інших і це викликає твою цікавість. Ти плянуєш, що наступного разу, коли зустрінеш його на самоті, будеш говорити до нього. Разом з другими учнями створи діалог, який міг би наступити в такій ситуації.

iii) Просліди з учнями життя інших українських ісповідників/мучеників за вірність Христові.

2. Моління за Нашу Страждаючу Церкву

а) Підготовка

Подаємо схему (плян) моління. Пристосуй до потреб громади.

Підготуй наступне:

- спів: антифоновий спів псалма 142, *Боже Великий*, і т.д. (дивись касетка *Шляхом Віри*).
- провідника моління.
- читачів Св. Письма.
- запрошення для парафіяльної громади.
- відповідне місце: хрест, свічки, світло, декорації які надавали б відповідну атмосферу і т.д.

б) Моління

Провідник.

Молитвами Отців наших, Господи Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй нас.

Люди. Амінь.

(продовжуй молитвами з "початку звичайного," як в Розділі 4, Тема 1, /...../ сторінка 107.

Провідник. У сто сорок третьому псалмі псалмоспівець ось так просить Бога: "Зверни увагу на мене, мій Господи, виведи мене з в'язниці, визволь мене від гонителів." Заспіваймо (антифоново) цей псалом і просімо про визволення, нашого народу від гонителів, в'язниць, страждань, смерті.

Люди. співають

*Я голосом моїм до Господа взиваю,
Я голосом моїм до Господа молюся.*

*Скаргу мою перед Ним виливаю,
Скруту мою Йому я виявляю.*

*Коли тривожиться в мені дух мій,
Ти знаєш мою стежку.*

*На дорозі, де я ступаю,
Тайно розставили сильце на мене.*

*Поглянь праворуч і подивися:
Нема нікого хто дбав би за мене.*

*Нема куди мені втікати,
Нема нікого, хто піклувався б мною.*

*До Тебе, Господи, взиваю й кажу: Ти мого
прибійшище,
В землі живих Ти – моя доля!*

*Зверни увагу на мого благагання,
Бо я вельми нещасний.*

*Спаси мене від гонителів моїх,
Бо вони сильніші від мене.*

*Виведи з в'язниці мою душу,
Щоб дякувати імені Твоєму.*

*Мене обступлять праведники,
Бо Ти добро мені вчиниш.*

Провідник. Ісус Христос перестерігає своїх учнів, що під час земного життя вони зазнають переслідування й страждання. Послухаймо Його слів. Будьмо уважні.

Читач 1. Від Матея Святого Євангелія читання.

*Блаженні переслідувані за правду, бо їхнє Царство
Небесне. Блаженні ви, коли вас будуть зневажати,*

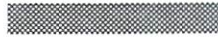
гонити, та виговорювати всяке лихо на вас, обмовляючи мене ради. Радійте й веселіться, бо нагорода ваша велика на небі. (Мат. 5:10-12).

- Провідник. Ісус Христос пригадує нам що страждання, переслідування, смерть – ось шлях до визволення й воскресіння. Послухаймо Його слів. Будьмо уважні.
- Читач 2. Від Марка Святого Євангелія читання.
І він почав навчати їх, що Синіві чоловічому багато треба вистраждати, а й відцураються його старші, первосвященники та книжники, буде він убитий, по трьох днях же воскресне (Марко 8:31).
- Люди. Слава Тобі Господи, слава Тобі.
(коротка роздумна над словами Св. Євангелії).
- Провідник. Господи Боже, ми молимося за нашу страждаючу Церкву й за наш поневолений народ. Вислухай нас і помилуй.
- Люди. Господи, помилуй. (3)
- Провідник. Ще молимося за всіх наших братів і сестер, які страждали/померли за вірність Христові.
- Люди. Господи, помилуй. (3)
- Провідник. Ще молимося за всіх наших єпископів, священників, сестер і братів, що ризикували своїм життям, намагаючись принести іншим Христову науку, любов і прощення.
- Люди. Господи, помилуй. (3)
- Провідник. Ще молимося за ті мільйони людей, які були насильно переселені з приводу війн й переслідування, за ті родини, що були відлучені від своїх рідних.
- Люди. Господи, помилуй. (3)
- Провідник. Ще молимося за тих, що померли в концентраційних таборах і в таборах примусової праці.
- Люди. Господи, помилуй. (3)

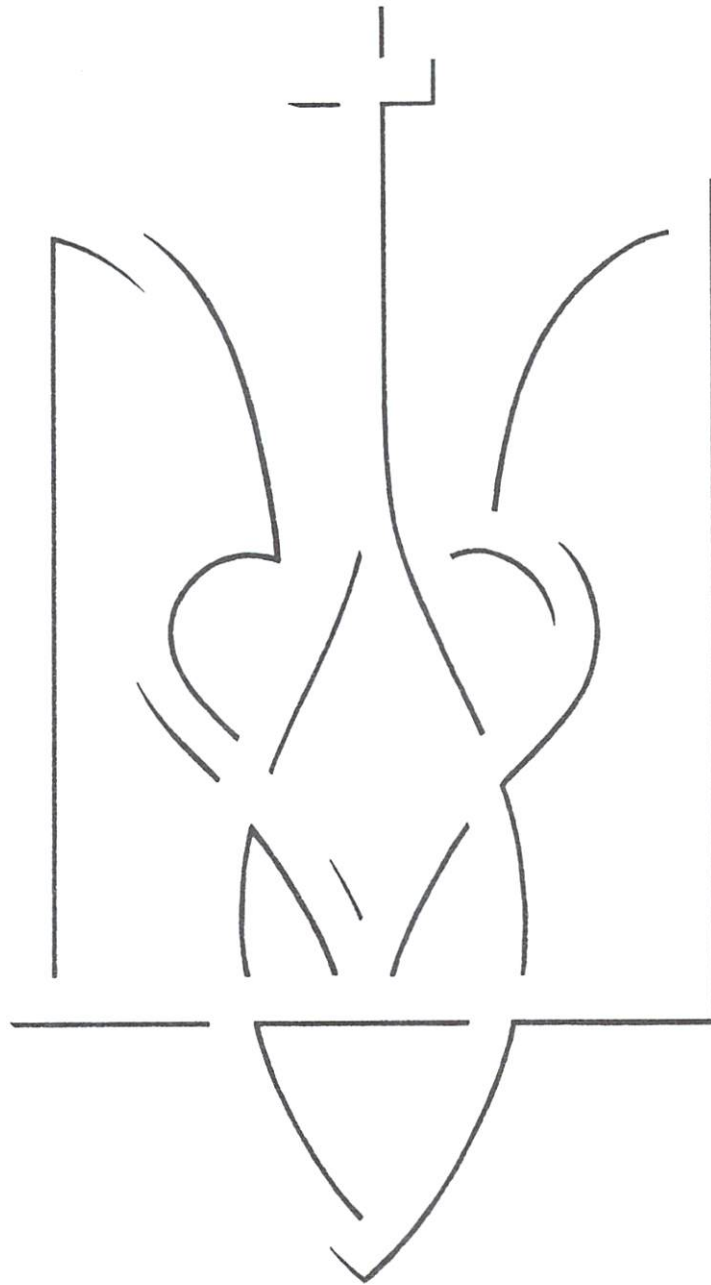
-
- Провідник. Ще молимося за покаяння й навернення переслідувачів нашої Церкви й нашого народу.
- Люди. Господи, помилуй. (З)
- Провідник. Ще молимося за повернення свободи нашої переслідуваній Церкві й поневоленому народові.
- Люди. Господи, помилуй. (З)
- Всі разом. Ісусе Христе, зішли Твою цілющу силу на нас і на всіх наших переслідуваних братів і сестер. Ми просимо Тебе, зішли Твого Духа Правди, Справедливості і Любови на тих, які урядують в тих країнах, щоб їхні "камінні серця" перетворились в "серця тілесні."

(заспівати)

*Боже Великий, Творче всесильний,
На нашу рідну землю поглянь!
Ми були вірні Твому завіту,
Вислухай нині наших благань.
Люд у кайданах, край у руїні,
Навіть молитись ворог на дасть.
Боже Великий, дай Україні
Силу і славу, волю і владсть.*

Майбутність

Пророк Єзекиїл мав видіння, в якому передбачив долю свого народу. Єзекиїл був перенесений на вершину високої гори, звідки він міг бачити майбутнє – як Єрусалимський храм, символ Божої присутності між вибраним народом, буде відбудований; як люди увійдуть у нове життя тісного зв'язку з Богом (Єзекиїл 40:1-4).

Уявім собі, що наше святкування тисячоріччя Хрищення – це наше перенесення на вершину гори радості й вдяки, звідки ми з вдячністю замислюємося над минулим і з довір'ям та надією вдивляємося у майбутнє.

Замислюємося Над Минулим

Ми пригадуємо наше минуле, щоб краще зрозуміти наше коріння, нашу тотожність і нашу унікальність як народу. Ми присвоюємо собі нашу історію й влітаємо її в наше життя.

Ми призадуємося над тим, що:

- Ми – народ хрищений в Христа, зобов'язаний жити, згідно з Євангельськими законами. Наше родинне ім'я – "Християни."
- Ми багаті спадщиною, культурою, традиціями, які нам передано через нашу Церкву, наш народ і наші родини. Ми дорожимо й плекаємо ці скарби, щоб передати їх нашим дітям.
- Ми – народ, який, ступаючи шляхом віри, у своїй історії зазнав доби вірності й доби труднощів. Ми з вдячністю пам'ятаємо про наші добрі часи; ми признаємо й вчимося з наших помилок і важких часів.
- Ми – народ, який протягом сторіч аж до сьогодні, терпить пригноблення й переслідування. Ми свідомі того, що наш народ дав багато мучеників й ісповідників за Христову віру. Пам'ять про їхні страждання й геройське свідчення приносить славу Богові й честь нашій Церкві. Ми беремо в майбутність згадку про них, щоб вона підтримувала нас і підсилювала нашу віру.
- Ми – народ, що його Бог у Своїм Провидінні вивів у діаспору, щоб ми нашими духовними скарбами збагачували світ.

Ми Передбачуємо Нашу Майбутність

Наша майбутність закрита перед нами, але ми уповаємо, що Бог, який підтримував нас в минулому, буде далі вести нас в майбутнє. Ми віримо, що: *З Нами Бог.*

Ми дивимося в майбутність і розмірковуємо:

- що є нашим унікальним завданням в історії?
- що Господь бажає від нас, як Церкви?
- чого сподівається від нас Вселенська Церква? Якою є наша особлива роль у ній?

Бог – це Господь історії й Він говорить до нас через неї. Ми шукаємо за відповідями в "знаках часу." До чого вони нас закликають?

Заклик до Віднови

Кілька останніх десятирок років відзначаються зусиллям за духовною віднотою. Ми вбачаємо в цьому Боже запрошення, щоб поглибити нашу віру, вкорінити її в молитві, Святих Тайнах і в літургічному житті. Бо, саме життям нашої віри, а не лише говоренням про неї, ми можемо передати майбутнім поколінням цей скарб.

Заклик до Примирення

Ми приналежимо до Вселенської Церкви й у ній ми маємо особливу роль. Документ про Екуменізм (Ватиканський Собор II) підкреслює, що сприяння й привернення єдності християнства, дуже лежить на серці Вселенської Церкви. Незгод багато; потрібно примирення, і ми, окремим способом, покликані гоїти й примирювати. Це стосується не лише до роздвоєння між Сходом і Заходом, але також до роздорів у самій українській Церкві – в спільнотах, парафіях, родинях і т.д.

Заклик до Місії

Ватиканський Собор II закликає всіх зрозуміти, почитати, плекати й зберігати багаті скарби Східних Церков. Це буде можливо, коли ці скарби будуть видимі.

Останнє сторіччя було часом великого переселення українського народу до далеких країн світу. Ми можемо дивитися на це розсіяння українців лише, як наслідок історичних подій і ситуацій. Ми також можемо в діяспорі вбачати Боже Провидіння, яке провадило наших людей до різних частин світу, щоб духовні скарби, які ми успадкували, не тільки

затримались між нами, але, щоб вони збагатили життя усієї Церкви.

Наша присутність між людьми різних національностей і культур вказує, що ми є невід'ємною, але відмінною частиною Вселенської Церкви та що наш Обряд є одним з багатьох, які разом творять повноту Церкви. Наша місія полягає в тому, щоб ми зберегли нашу духовну спадщину, ділилися нею з іншими й подбали, щоб наші діти передали її в майбутнє.

З Надією Свободи

Ми молимо Бога, Господа історії, щоб визволив наших братів і сестер з неволі; щоб наша мовчазна Церква вийшла з "катакомб" і радісно та отверто могла співати на волі пісню слави в честь Христа Спасителя.

Шляхом Віри в Майбутність

Ми упривілейовані жити в тій особливішій порі нашої історії, коли святкуємо тисячоріччя нашого християнства, і ми, відновлені духом нашими святкуваннями, дивимось у майбутнє з великою надією, що Боже Провидіння, яке провадило нас у минулому, буде далі вести у друге тисячоріччя нашу Українську Католицьку Церкву й наш народ.

Входячи у друге тисячоріччя нашого християнства,

*...ідімо в ім'я Господне.
...молімся Господеві.*

Господи, Ти благословляєш тих, що Тебе благословляють, і освячуєш тих, що на Тебе уповають, спаси людей Твоїх і благослови насліддя Твоє, повноту церкви Твої охорони, освяти тих, що люблять красу дому Твого: Ти їх прослав божественною Твоєю силою і не остав нас, що уповаємо на Тебе. Мир світові Твоєму даруй, церквам Твоїм, ісраям, Богом береженому народові нашому, правлінню і всім людям Твоїм. Бо всяке добре даяння і всякий звершений дар з висоти є, сходячи від Тебе Отця світла, і Тобі славу, і благодарення, і поклонення возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

(З Божественної Літургії
св. Івана Золотоустого)

Моління: З Богом у Майбутність

а) Підготовка

Подаємо схему моління. Пристосуй до потреб громади.

Підготуй наступне

спів: *О Свята Ольго, Святий Великий Володимире, Псалом 145*, і т.д. (Дивись: касетка – *Шляхом Віри*).

- провідника й читачів. Необхідно, щоб вони дуже добре й виразно читали.
- учасників моління. Перед молінням розкажи упасникам як воно буде розвиватися. Заохоти до активної участі.
- відповідне місце, яке б надавало атмосферу молитви.

З Богом у Майбутність

Провідник.

Розпочнімо наше моління піснею до нашої славної княгині, святої Ольги.

Всі.

*О свята Ольго, славна княгине,
Моя молитва до тебе лине,
За Україну цілу святу.
2. Ти єї світлом Христа вкрасила,
Ти у ній мудро колись княжила,
Зглянься над нею і в ту пору.*

Свята княгине! Стань нам проводом,
Ми ще тим самим нині народом,
Як з перед тисяч минувших літ;
2. Веди нас сміло! Згуртуй всі діти
В одну громаду, як в вінок цвіти,
А Україна вздрить кращий світ.

Читач.

Тисяча років тому Князь Володимир Великий, разом з нашим народом, увійшов у ріку Дніпро, щоб охреститися. Це був для нас початок нового життя; Володимир Великий спрямував нас на шлях християнської віри. Молімся до нього, щоб він випросив нам вірності Христові.

Всі співають.

*Святий, Великий Володимире,
До тебе шлемо моленє щире,
Ти нам апостол, ти наш христитель,
Ти перший наш обновитель.*

Читач 2.

Ступати шляхом віри не завжди було легко. Ми жили, розвивались, зростали й мали успіхи. Ми стали

нацією й народом. Були також часи, коли ми переносили переслідування, страждання, боротьби за право існування як народ. І тепер наш народ поневолений...Просімо святого Володимира, щоб заступався перед Богом за нами.

Всі співають.

*Тебе взиває вся Україна,
Бо навістила наш край руїна,
2. Страшні злочини, кривди, незгоди,
Роздор стягнули на всі народи.*

Читач 1.

Боже Провидіння вело нас у розріст у далеких країнах, де ми принесли зі собою прив'язання до Церкви та релігійної й культурної традиції. Псалом 145 – це прославлення Бога за Його милосердя, доброту й величні діла. Тепер ми всі разом заспіваємо цей псалом, щоб виявити нашу вірність Богові, що Він у Своєму Провидінні провадить нас шляхом віри.

Всі співають.

*Я воснесу Тебе, мій Боже, Царю,
і благословитиму ім'я Твоє по віки вічні.
Щодня буду Тебе благословити,
і хвалити ім'я Твоє по віки вічні.
Великий Господь і хвали вельми гідний,
і велич Його незбагненна.
Рід родові діла Твої буде славити,
і возвіщати про Твою могутність.
Про пишну славу величі Твоїї,
і про чудеса Твої розповідатимуть,
Про силу діл Твоїх страшних говоритимуть,
і я буду розповідати Твою велич.
Будуть звіщати славу великої доброти Твоїї,
і будуть оспівувати Твою справедливість.
Господь ласкавий і милосердний,
повільний до гніву й милістю великий.
Добрий Господь до всіх,
і Його милосердя перед усіма Його ділами.
Хай, Господи, усі діла Твої Тебе славлять,
і святі Твої нехай Тебе благословлять.*

Читач 2.

Майбутність кличе нас прямувати далі, через нові зусилля, до нашої остаточної Меті – Царства Небесного. Ще раз звернімся до святого Володимира й просімо, щоб заступався за нами.

-
- Всі співають. *Святий, Великий Володимире,
Ти обновив нас силою віри,
2. Подай нам сили днесь до обнови,
Народ привести знов до любови.*
- Провідник. Тепер прилюдно заявимо нашу свідомість того, що ми є християнський народ. Заспіваймо разом.
- Всі співають. *Ви що в Христа христилися,
в Христа зодягнулися. Аلیلуя. (3)*
- Провідник. Ми сміло йдемо у майбутність, бо сам Христос є нашим дороговказом. Слухаймо Його слова, яке передає нам святий Йоан у 15-ій главі своєї Євангелії. Висловімо перед Христом наші потреби. Будьмо уважні.
(Читач 1 прочитує слова Євангелії; читач 2 керує громадою в молитві).
- Читач 1. *‘Я – виноградина правдива, а мій Отець – виноградар. У мені перебувайте – а я у вас! Я виноградина, ви гілки. Хто перебуває в мені, а я в ньому, – той плід приносить щедро. Без мене ж ви нічого чинити не можете (Йоан 15:1,5).*
- Читач 2. Щоб ми завжди пам’ятали, що Господь у Своєму Провидінні, покликав нас до нового життя в Христі, Господу помолімся.
- Всі. Господи, помилуй. (3)
- Читач 1. *Як мене Отець ізлюбив, так я вас ізлюбив. Перебувайте у моїй любові! Це моя заповідь, щоб ви любили один одного, як я вас поллюбив (Йоан 15:9,12).*
- Читач 2. Щоб ми більше любили одні одних: чоловіки й жінки, браття й сестри, батьки й діти, та щоб ота любов простягалась до всіх навколо нас, Господи помолімся.
- Всі. Господи, помилуй. (3)
- Читач 1. *‘А в любові моїй перебуватимете, коли заповіді мої будете зберігати, як і я зберіг заповіді мого Отця і в його любові перебуваю (Йоан 15:10).*
- Читач 2. Щоб ми були вірні хресним обітницям, Господу помолімся.

-
- Всі. Господи, помилуй. (3)
- Читач 1. *Коли ж ви в мені перебуватимете, і мої слова в вас перебуватимуть, – просіте тоді, чого лиш забажаєте, і воно здійсниться для вас (Йоан 15:7).*
- Читач 2. Щоб наш народ у різних країнах вільного світу зберігав і закріплював свою Церкву, Господу помолімся.
- Всі. Господи, помилуй. (3)
- Читач 1. *...щоб усе, про що б ви тільки попросили в Отця в моє ім'я, дав вам.*
- Читач 2. Щоб наші сестри й браття на рідних землях були визволені від переслідувань і поневолення та могли далі повним християнським життям розвивати свою рідну Церкву, Господу помолімся.
- Всі. Господи, помилуй. (3)
- Читач 1. *Як прийде Утішитель, якого зішлю вам від Отця, Дух істини, який від Отця походить, то він і свідчитиме за мене. Та й ви свідчитимете: ви бо зо мною від початку (Йоан 15:26-27).*
- Читач 2. Щоб Бог, у Своєму Провидінні, провадив нас на шлях вірного служіння Христові і Його Вселенській Церкві через нашу вірність Українській Католицькій Церкві, Господу помолімся.
- Всі. Господи, помилуй. (3)
- Провідник. Тепер з'єднаймося, як брати й сестри, і заспіваймо молитву, якої сам Ісус Христос нас навчив: **Отче наш.**
- Всі співають. *Отче наш...*
- Провідник. Майбутність перед нами. Ми йдемо шляхом віри, з надією й вірою, бо з нами Бог.
- Всі співають. *З нами Бог, розумійте народи,
і покоряйтеся бо з нами Бог.*

